ENCHIRIDION,
SEU
MANUALE EPISCOPORUM
PRO
Decretis in Visitatione & Synodo de quacunque re condendis.

PARS SECUNDA.

Qua continet Praxim Compendiariam Visitationis Episcopalis: item Praxim exactissimam Diœcesanæ Synodi cum Theoria celebrandæ, in qua, quid ante Synodum, in Synodo, post Synodum propriis cum formulis & Doctorum Annotationibus agendum sit, explicatur.

AUCTORE
BARTHOLOMÆO GAVANTO,
Congregationis Clericorum Regularium S. Pauli, & Sacræ Rituum Congregationis Consultore.

AD

LECTOREM.

THeoriam alii, alii Praxim, utramque non pauci; fusè illi, confusè hi, omnes autem (eorum pace dixerim) ultra metas puræ Visitationis, de Visitatione scripserunt: nam definiendo res ipsas visitandas, disputando, Doctorum axiomata referendo, Canones multos congerendo, superfluè interrogando, multa tamen omittendo utiliora, & quidquid ferè ad Episcopi potestatem attinet, ad unum Visitationis titulum revocando, implevêre libros. Puram ergo Praxim, & quæ præ manibus haberi possit in ipsamet Visitatione, necnon eam tantùm Theoriam, quæ satis esse potest ad communiores casus, desiderantibus plurimis, & à me utramque deposcentibus, attigisse mihi videor, experientiâ teste in Imolensi & Perusina Visitatione, sub Ferdinando Millino & Neapolione Comitulo, quos honoris causâ nomino, & hoc Opusculo brevi comprehendisse; in quo per Indices Praxim, per Annotationes Theoriam; sufficientem utramque ad adjuvandam peritorum Episcoporum memoriam, velut indice digito indicamus: si quid novisti rectius istis, candidus imperti: si non, his utere mecum, & vale.

PRAXIS

PRAXIS COMPENDIARIA VISITANDÆ CIVITATIS, ET DIOECESIS AB EPISCOPO.

§. I. *De Visitatione in genere.*

TOTA ratio Visitationis Episcopalis reduci potest ad ex capita, de quibus commonis est versus:

Quis, Quid, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.

1 Ex quæsito *Quis?* Respondeo: Episcopus ipse, vel per idoneos ministros, si legitimè impeditus fuerit; *ex Conc. Trid. Sess. 24. c. 3.* hoc est per suum generalem Vicarium, aut Visitatorem, ut ibidem dicitur.

2 Quæsito *Quid?* Respondeo Loca, & personas jurisdictionis Episcopalis, de quibus infrà in proprio Indice.

3 Quæsito *Ubi?* Respondeo: In propriis locis facienda est Visitatio locorum & personarum, nisi hæc commodius alibi haberi possint. *Ex Concil. Toletan. IV. cap. 35.*

4 Quæsito *Quibus auxiliis?* Respondeo: Tria mirificè juvare Visitationem Episcopalem: primum est, oratio Visitatoris & visitandorum ad Deum: alterum est, Visitatoris exemplum ad Clerum, & populum; tertium est notitia necessaria sacrorum Canonum, & præsertim in hoc genere sacri Concilii Tridentini, quam in hac Praxi supponimus, dum Episcopo visitandi rationem tantummodo indicamus.

5 Quæsito *Cur?* Respondeo finem Visitationis eum esse, qui *à Tridentino Concilio* præscribitur *Sess. cit.* nempe sanam, orthodoxamque doctrinam expulsis hæresibus inducere, bonos mores tueri, pravos corrigere, populum cohortationibus & admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamque accendere, & cætera ex visitantium prudentia ad fidelium fructum constituere. Hæc ibi.

6 Quæsito *Quomodo?* Respondebo fusius in tota hac Praxi.

7 Quæsito *Quando?* Respondeo ex *Concil. Trid. loco cit.* singulis annis, vel saltem in tota Visitatio biennio compleatur, *& ibid. infra*, quàm celerrimè: quod sacra Congregatio Concilii Tridentini relinquit arbitrio Episcopi, quem admonet, debere tempus hoc esse moderatum & discretum, ne graventur visitandi. Primâ tamen vice diligentiùs erit agendum, in reliquis non erit diutius immorandum.

His ergò positis Indices propono varios, ut brevius agam.

§. II. *In-*

§. II *Index eorum, quæ spectant ad Episcopum visitantem.*

1 NOn modò debet visitare loca & personas, sed etiam præstare, quæ sequuntur.

2 Absolvere animas fidelium Defunctorum, *ut in Pontificali.*

3 Benedicere solemniter populo visitando, *ut in eodem Pontificali*, & cum Indulgentiis.

4 Sermonem habere ad eundem populum de Visitationis causa, fine, effectibus.

5 Missam celebrare, & distribuere sacram Synaxim.

6 Ministrare Sacramentum Confirmationis.

7 Consecrare Ecclesias, Altaria, Calices, benedicere paramenta, & alia Pontificalia facere prout est opus.

8 Invitare quoscunque ad suggerendum opportuna cum charitate & veritate

9 Non autem sub pœna excommunicationis ad revelanda, quæ noverint: quod vetuit *Sacra Congreg. Concil. die Martii 1588*

10 Ad extraneos actus non divertere, ut monuit, *Eadem Sacra Congreg.*

11 Mensâ frugali uti, adhibitâ lectione, illud *ex Conc. Trid. loco citato*, hoc ex decentia

12 Cum pauciſſimis circumire, quorum operâ celerius compleri possit Visitatio.

13 Itinerarium recitare genibus flexis initio itineris à loco ad locum.

14 Orare vesperi publicè in Ecclesia ante refectionem.

15 Visitare infirmos, & in pauperes erogare pecuniam ad ædificationem.

16 A muneribus quibuscunque abstinere.

17 Notario suo aut Secretario uti ad libitum. *Ex declar. Congr. Conc.*

18 Procurationem debitam accipere, hoc est, victum illius diei, quo visitant. *Ex Conc. loco citat.*

ANNOTATIONES.

CIrca decimum, Extraneos actus à Visitatione intellige, qui neque attinent ad locorum seu personarum Visitationem Ecclesiasticam, neque ad functiones supradictas Pontificales.

Circa undecimum. Fugiat Episcopus hospitalitorum, & eorum convivia. *Ex Prov. Med.*

Circa duodecimum. Expedit, ut Episcopus assumat administros, quos etiam mittere queat ad visitanda minora loca, seu ad supputandas rationes dati & accepti, ubi opus est, quare inter eos esse poterit Oeconomus domus Episcopalis, Theologus Episcopi, & Magister Cæremoniarum, cum famulo à cubiculo, præter Archidiaconum seu Canonicum I. U. D.

Si plures assumat quàm solita procuratio iis sufficere possit, expendat Episcopus de suo: quod fusè docet ex Patre Felic. *in Man. Visitat. lib. 1. n. 15.* Decem personæ, computato Episcopo, & septem jumenta conceduntur in *Conc. Prov. 4. Mediol.* inferioribus autem Visitatoribus non ultra octo personas & sex jumenta: sed his inferioribus longè minor sufficere potest numerus.

Circa decimumsextum. Villagut. *Par. 1. in finem 21.* citat Doctores, qui concedunt Visitatoribus ea munera, quæ comedenda ac consumenda sunt ibidem, nec aliò asportanda, in jugum Domini sit suave.

Circa decimumseptimum. Idem Villagut. concedit à Notariis moderatum aliquid recipi posse pro eorum labore in scribendo & transcribendo, si non recipiant salarium de publico pro tali labore, & citat ibi S. Antoninum, & illud refert argumento à simili, quod à Concilio Tridentino conceditur Notariis decima pars aurei pro dimissoriis literis, &c. Verùm non valet argumentum ab uno casu ad alium, in quo expressè Concilium prohibet, ne ipsi Visitatores, aut quisquam suorum quidquam procurationis causâ pro Visitatione, aut alio quovis nomine, nec pecuniam, nec munus, quodcunque sit, etiam qualitercunque offeratur, accipiant; non obstante quacunque consuetudine, etiam immemorabili. Quid apertius? Zerola *Par. 1. v. Visit.* idem docet

Circa decimumoctavum vide varios modos procurationis exigendæ, & pœnas dupli, & alias inflictas iis, qui amplius acceperint, in Concil. Trident. *Sess. & cap. citat.* & Navar. *in Consil. 2. incip. Utrum pœna flacuta in cap.* Exigit, *de Censibus in 6.* sex notabilia affert. Item

Ze-

Zerolam vide *Part. 1 verb. Visitare* § 6 ubi excludit medicinas, sumptus equorum, plures procurationes, si una die duæ visitentur Ecclesiæ, & loca pauperum, seu Ecclesia pauper, quæ gratis sunt visitanda.

Præstari tamen debet vectura quoque equorum à visitatis, nedum eorum pabula, quæ semper dari solent, quando verè Episcopus eget, & alioquin impediretur Visitatio. Ex Thes. Fori Eccl. *Part. 2. c. 16. nu. 43 per text. ibi cit.* Imò etiam diviti Episcopo præstandæ erunt, si adest consuetudo, *Ibid. n. 44. & 55.*

Quod attinet ad restitutionem dupli *in cap. Exigit.* renovatum in Concilio Tridentino citra erit intra mensem facienda, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ab Episcopo, suspensionis ab officio, & beneficio ab inferioribus; à laicis autem, suspensionis ab ingressu Ecclesiæ, & à Communione Eucharistiæ, *per Extrav. Bened. XII. tit. de Cens.* donec duplum Ecclesiæ gravatæ restituerint. Ubi etiam habetur, quod Episcopus teneatur de facto famulorum suorum, si sciat, aut eorum habeat; neque valet in his casibus remissio donantium ulla.

Excusat materia levis, *ex Glos. in eod. c. Exigit. v. Munera,* & exemplificat in exportatione pomorum, caseorum & flascorum vini, & similium, quæ neque movent aliquem, neque faciunt, (aut) donantem pauperiorem: itemas tamen victualia tantùm in proprio loco consumenda recipiuntur.

§ III. *Index librorum, quorum lectione juvari potest Episcopus in visitatione.*

1 Pontificale Romanum tit. Ordo ad visitandas Parochias, Part. 3.

2 Conc. Trident. Sess. 6. cap. 3. & 4. Sess. 7. cap. 7. & 8. Sess. 13. cap. 1. Sess. 14. cap. 4. Sess. 21. cap. 8. Sess. 22. cap. 8. & 9. Sess. 24. cap. 3. 9. & 10. Sess. 25. cap. 6.

3 Acta Mediolanensis Ecclesiæ Part. 4.

4 Concilium Tridentinum, & Praxis hæc Compendiaria.

5 Mariani Socini, & Franc. Pavini Tractatus de Visitatione.

6 Pauli Fusci Episc. Sarnensis lib. duo de Visitat.

7 F. Feliciani Comensis Episcopi Manuale Visitatorum.

8 Annibalis Rochi tract. de Visitat.

9 Alphonsi Villagut. Cassinensis Speculum Visitatorum.

10 Zerolæ pars prima verbo Visitatio, in Praxi Episcop.

11 Azor. Institut. Moral. Part. 2. lib. 3. cap. 40.

12 Lucæ Ant. Restæ Directorium Visitatorum.

13 Michaelis Timothei Instructio Compendiosa visitandi Ecclesias.

14 Dominici Zuchinetti Constitut. & Decreta Conc. sex Prov. Mediol.

15 Pauli Salodii Praxis de Visitatione.

Prædicti namque auctores tradunt varias doctrinas & instructiones pro formandis ritè opportunis Decretis de unaquaque re Ecclesiastica; quarum epilogum & compendiosam methodum à nemine adhuc tentatam propediem, Deo dante, dabimus in lucem.

§ IV. *Index præparandorum à Visitatore pro Visitatione.*

1 Edictum generale proponitur pro generali Visitatione cum electione & publicatione coadjutorum.

2 Præmonitiones fiunt per literas ad Parochos, ut in Indice sequenti.

3 Ferat secum Decreta postremæ Visitationis, ut semper quærat, an executioni mandata.

4 Concilium Tridentinum, & Praxim hanc Compendiariam.

5 Pontificale Romanum, cum paramentis pontificalibus albi & nigri coloris.

6 Decreta Provinciæ suæ & Synodi Diœcesanæ, cum Edictis generalibus, &c.

7 Instructiones Fabricæ Ecclesiasticæ si adsint.

8 Indicem librorum prohibitorum.

A 3 9 Casus

9 Casus reservatos summo Pontifici & Episcopo.

10 Indices locorum & personarum, quæ Visitationi subjacent, *ut infra* § 6 & 7.

11 Libellos distribuendos de doctrina Christiana, & alios spirituales.

12 Numismata sacra à summo Pontifice benedicta, cereos Agnos Dei, sacras imagines, & ejusmodi ad pietatem excitandam.

13 Præmittat Episcopus, si opus est, Concionatores, Confessarios & Cæremoniarum Magistrum.

14 Faciat sibi indicem præcipuarum quarundam rerum, de quibus interroget.

§. V. *Index præparandorum à visitandis.*

1 Oratio publica, & si fieri potest, quadragint a Horarum indicatur à Parochis, saltem in locis insignioribus.

2 Moneto populo fiat de proxima Visitatione, causis, effectibus & usu, inter Missas lectis parochialibus latinis, si datæ sunt, & moneatur populus ad revelandum ea, quæ correctione egent.

3 Invitetur populus ad Pœnitentiæ Sacramentum, ut de manu Episcopi sumat Eucharistiam.

4 Præparentur ii, qui confirmandi sunt, paratis opportunis schedulis, in quibus scripta sint nomina, cognomina confirmandorum, Compatrum, & Parochiæ.

5 Frequenti campanarum sono excitetur populus, maximè vero pridie Visitationis.

6 Ex vicinioribus locis conveniant Confessarii approbati ad Confessiones audiendas.

7 Præparentur Hostiæ & particulæ, vinum, mappæ, vasa ad sacræ Communionis usum.

8 Ornetur Ecclesia, & paretur locus pro ministrando Sacramento Confirmationis.

9 Si quæ sunt benedicenda, vel consecranda, opportunè parentur.

10 Pro cæremoniis Episcopalibus.

Umbella, seu baldachinum in porta oppidorum insigniorum, à nobilioribus loci gestandum.

Crux sine hasta ab Episcopo deosculanda.

Tapes cum pulvino.

Thuribulum cum navicula:

Vas aquæ benedictæ cum aspersorio:

Pluviale, & stola coloris albi pro Rectore Ecclesiæ:

Scabellum genuale cum tapete, pulvinaribus ante altare majus.

Sedes præalta supra tres gradus, & sub umbella, si fieri potest, à latere Evangelii cum tapete supra gradus.

Gossipium pro abstergendo Chrismate sacro post Confirmationis Sacramentum.

Panniculi duo, & vas aquæ ad hunc usum, ad lavandum, & tergendum frontem confirmatorum.

Vas aliud pro colligendo gossipio jam adhibito.

Occursus Cleri totius, Confraternitatum, doctrinæ Christianæ & populi, intrante Episcopo Litanias cantantium aut Hymnos, & præsertim Canticum Benedictus;

Sex candelabra in altari majori, cum candelis circiter sex unciarum.

Duo intorticia ad varios usus.

11 In sacristia exponatur ordine sacra supellex, ut brevi cerni possit.

12 Ibidem libri ad usum Ecclesiæ destinati, Missalia, Breviaria, Antiphonaria, Ritualia.

13 Index Sacrarum Reliquiarum, cum suis testificationibus.

14 Indulgentiarum, altarisve privilegiati documenta.

15 Inventarium jurium, privilegiorum & onerum Ecclesiæ, tum finium Parochiæ de scripto.

16 Statuta, si quæ sunt, Ecclesiæ propria, & mores in Divinis Officiis si differant ab aliis.

17 Inventarium sacræ supellectilis.

18 Inventarium bonorum stabilium, & redditvum Ecclesiæ, decimarum, & obligationum.

19 Index beneficiorum, quæ sunt intra fines Parochiæ.

20 Index Ecclesiarum, Oratoriorum, Capellaniarum, cum oneribus intra eosdem fines.

21 Item Sodalitatum, Confraternitatum, locorum que piorum.

22 Item Monasteriorum tam virorum quàm mulie-

m aliarum, cum titulis propriis, & numero personarum.

23 Item Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, Clericorum sæcularium ejusdem Parochiæ.

24 Item eorum, qui disciplinam Ecclesiasticam, ut Clerici fiant, ingrediuntur.

25 Item eorum laicorum, qui Ecclesiæ deserviunt in Divinis Officiis, funeribus, &c.

26 Index bonorum fortassè usurpatorum à laicis.

27 Index Missarum receptarum, & celebrandarum, & quibus factum sit satis.

28 Index legatorum solutorum, & solvendorum ad pias causas relictorum.

29 Præterea habeantur Codices Parochiales baptizatorum, confirmatorum, matrimonio conjunctorum, status animarum, & defunctorum.

30 Decreta Synodalia, Edicta, Bulla in Cœna Domini, & casus reservati.

31 Index eorum, qui in Parochia sua de hæresi suspecti sunt blasphemi, malefici, simoniaci, usurarii, concubinarii, adulteri, notoriè criminosi, & qui non communicarunt in Paschate; item conjugum divisorum, excommunicatorum, interdictorum, Festa violantium, aleatorum & prohibitos libros habentium.

32 Index medicorum, Ludimagistrorum, Obstetricum Pictorum & Sculptorum, Bibliopolarum, Notariorum, Cauponum, & similium personarum, de quibus nosse debet Episcopus.

33 Et hæc omnia paranda erunt respectivè ab omnibus visitandis.

34 Alia sunt paranda à quolibet de Clero, ut Ordinum instrumenta, beneficiorum item, tum facultates datæ pro audiendis Confessionibus, Concionibus habendis, Missa extra loca celebranda, habitandi cum laicis ancillave, seu extra ædes Ecclesiasticas, locandi alias easdem, exponendi capsulam pro eleemosynis.

35 Tum libri personales, qui solent præscribi Ecclesiasticis, Missale, Breviarium, Calendarium, Volumen Bibliorum, Homiliarum, Catechismus Romanus & ejusmodi.

§. VI. *Index locorum ab Episcopo visitandorum.*

1 Conficiendum Episcopus à Cancellario Episcopali locorum Indicem visitandorum, quem in Visitatione perficiet, indice, *de quo supr. §. præced. n. 19. & 20.*

2 Hæc sunt autem de ejusdem Immediata jurisdictione, & primò Ecclesia Cathedralis.

3 Ecclesiæ Collegiatæ, cum ædibus Canonicorum.

4 Parochiales cum ædibus Parochorum.

5 Beneficiatæ.

6 Quæcunque aliæ; etiam Sacella, Oratoria, ubi celebratur Missa, & Confratriæ. Trid. *Sess. 22. cap. 8.*

7 Item ea Oratoria, quæ sunt in viis, & ubi non celebratur Missa.

8 Hospitalia, & loca pia, *Sess. 22. cap. 8.* & Collegia quæcumque. *Ibid.*

9 Monasteria Monialium sub Ordinario.

10 Alia sunt loca cum limitatione visitanda, nimirum:

11 Monachorum & Regularium Ecclesiæ, ubi est animarum cura. Trid. *Sess. 7. cap. 7.*

12 Monialium Monasteria sub Regularibus quoad clausuram. Trid. *Sess. 25. cap. 5.*

13 Ecclesiæ, quæ sunt nullius Diœcesis, à viciniori Episcopo visitantur. *Sess. 24. cap. 9.*

14 Monasteria virorum, ubi non viget regularis observantia. *Sess. 21. cap. 8.*

15 Beneficia quæcumque, & qualitercumque commendata. *Sess. eadem.*

ANNOTATIONES.

Circa primum Nota, ordinem Indicis locorum fieri juxta divisionem civitatis per Quarteria, seu Portas, seu Regiones, Diœcesis verò per Vicariatus, seu Plebanias.

Circa Octavum. Non sunt visitanda Hospitalia & pia loca, quæ sunt immediatè sub protectione Regum; Ex Trident. *Sessione 22. cap. 8.* neque ea, in quibus aliter est cautum in fundatione & expressè contra Episcopum. Collegia verò instituta pro sustentatione studentium pauperum sunt loca pia. Vide Garc. *de Benef. Part. 5. cap. 1. num. 612.* Si aliquod oriatur dubium, visitet

visitet Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ delegatus. *Ex eodem ibid.*

Circa undecimum Visitari debent etiam Ecclesiæ curatæ Equitum Hierosolymitanorum, ex *Declar. Sacr. Congreg. 7.* apud Villagut. *loco cit. num. 6.* non autem ubi habitat Generalis Ordinis Ex Trident. *Sess. 25. c. 11 de Regul.*

Circa decimumtertium. Si dubitatur, quis Episcopus vicinior, in Concilio Provinciali debet fieri electio à Prælato illius loci de aliqua persona idonea, à qua ipsæ Ecclesiæ nullius Diœcesis visitentur, ut docet Fuscus *lib. 2. c. 8. num. 2.* & electione factâ, non potest mutari à successoribus *Ex Declar. Congr. 7.* apud Villagut *loco cit. num. 7.* ex Trid. *Sess. 24. cap. 9.* Intellige de Ecclesiis sæcularibus. Distantia verò est metienda ab ipsa Cathedrali Ecclesia. *Ex Declar. Congr. ibid.*

Circa decimumquartum. Visitari non debent Prioratus Militum Hierosolymitanorum. *Ex sess 7 cap 8. § Ubi Equites.* Quòd si vigeat observantia regularis, potest nè monere debet Episcopus eorum Regularium Superiores, ut corrigant ea quæ necessaria sunt, & si intra sex menses ea non correxerint, tunc idem Episcopi possunt visitare, & corrigere. Ex Trid. *Sess. 21. cap. 8.* Nunc temporis visitare possunt eas Domos Regulares, in quibus duodecim non degunt, erectas post Decretum *Sac. Congreg. de celebrat. Missarum, 21 Junii 1625.*

Circa decimumquintum. Comprehenduntur in Decreto Tridentino etiam illa Monasteria commendata, quæ sunt perpetuò unita aliis Ecclesiis, vel piis locis, etiamsi loca ipsa essent sub regulari protectione. *Ex Sacr. Congreg. Sess. 21. cap. 8.*

§. VII. *Index personarum visitandarum.*

1. Habeat Episcopus Indicem totius Cleri sui cum nominibus & cognominibus, juxta locorum distinctionem, quem complere poterit Indice prænotata *supra §. 5. num, 23.*
2. Sunt autem visitandi Abbates,
3. Canonici.
4. Plebani.
5. Parochi.
6. Beneficiati.
7. Sacerdotes.
8. Initiati Sacris.
9. Clerici.
10. Moniales sub Ordinario.
11. Administratores locorum piorum.
12. Confratres.
13. Quæstores eleemosynarum.
14. Officiales Curiæ Episcopalis.

ANNOTATIONES

Circa secundum. Intellige de Abbatibus sæcularibus exemptis.

Circa tertium. Non visitantur Canonici exempti à Sede Apostolica. Quòd si procedat Episcopus extra actum Visitationis generalis, eligi debent duo de Capitulo, de quorum consensu procedatur: ex Trid. *Sess. 25. c. 6* si minorum Canonici sint exempti, alios non exemptos visitet Episcopus prout voluerit sed tamen in loco Capitulari, seu alio commodiore, ut Sacra Congregatio respondit Episcopo Abulensi ad octavam.

Circa sextum, Fuscus notat *lib. 2. c. 7.* quòd nomine beneficii intelligitur Canonia, Præbenda, dignitas, Personatus, Vicaria, Præstimonium, Pensio ad vitam assignata pro officio; imò & beneficium de mensa, & Terra beneficialis; seu ruralis; cujusmodi Neapoli habentur; quia scilicet orare oportet pro anima relinquentis, & Capellania.

In *Declarationibus Sac. Congregat. Conc. Trident.* excipiuntur à Visitatione Subcollectores Cameræ Apostolicæ, licet beneficiati. *In responsi ad Episc. Segobiens.*

Circa undecimum Pia universitatum loca non sunt obnoxia redditioni rationum Ordinario. *Ex Declarat. S. Congreg.* Neque administratores Regulares tenentur reddere rationem Monasteriorum, licet pia loca dicantur.

Ratio quoque sumptuum fabricæ Ecclesiasticæ, si aliter in institutione statutum sit, non est reddenda Episcopo. Cæterùm etsi alii Administrantes reddere debeant, non tamen excluditur Episcopus, qui cum iis unacum habet votum in eorum absolutione, aliàs non valet. *Hæc Sacra*

sta Congregatio in Declarat. Sess. 22. cap. 9. Vide, quæ diximus §. 6. circa altarium.

Circa duodecimum & decimumtertium. Fiet Trident. *expressè in d. cap. 9. Sess. 22.*

Adde, posse Episcopum visitare, & corrigere Regularem extra Monasterium degentem, etiam sui Ordinis privilegii prætextu munitum; ex Trident, *Sess. 6. cap. 3.* si tamen degens sine licentia Superioris; *ut tradidem Sacra Congregatio ex eodem Concil. Sess. 25. cap. 14. de Regul.*

Item posse punire eum Regularem tanquam delinquentem sui instituti, qui sine mandato Superioris in scriptis obtento repertus fuerit extra Conventus suos, etiam prætextu adeundi Superiores; ex Trid. *Sess. 25. c. 4.* nisi constet de notorio gravamine, ut F. Eman. *Tom. 1. q. 30. art. 3. ex praced. quæst. art. 1.* asserit Decretum Sacræ Congregationis mitiorem in partem emanatum.

Cæterùm in Visitatione personarum sanius est, si Episcopus solus cum Notario quemque examinet, vel etiam in aliquibus sine Notario, ut majori cum fiducia de absentibus loquantur emendandis.

§. VIII. *Index & ordo agendorum in Visitatione.*

1 Nunc deveniendum est ad ipsam Visitationem, cujus ordo ex Pontificali Romano est.

2 Recipiatur Episcopus, in locis insignioribus saltem, processionaliter, ut in Pontificali; non extra portam. *Ex Cærem. Episc. lib. 1. c. 2.*

3 In minoribus locis cum rochetto & mozetta, osculo Crucis in porta Ecclesiæ, incensatione à digniore ex Clero visitando, induto pluviali albo.

4 Episcopus autem genuflexus quidem osculatur crucem, sed stans cooperto capite incensatur.

5 Orat ante altare, & apud altare, quod osculatur, benedicit populo solemniter.

6 Si hora est, celebrat Missam, vel audit: excipit Clerum ad obedientiam cum osculo manus: in Missa Sermonem habet & communicat.

7 Sex facit in Sermone, quæ habentur in Pontificali, sed arbitrio suo.

Pars Secunda.

8 Fit confessio & absolutio generalis cum indulgentia post Sermonem, quam publicabit Canonicus seu Parochus Ecclesiæ.

9 Induitur Episcopus amictu supra rochettum, stola, pluviali coloris nigri, & mitrâ simplici, & facit absolutionem defunctorum Episcoporum, & aliorum, ut in Pontificali, sive per Ecclesiam, sive per Cœmeterium procedendo cum Cruce, candelabris, aquâ benedictâ, & incenso; Clero cantante Psalmos & Responsoria.

10 Assumptâ stolâ & pluviali albo, accensisque intortitiis, visitat Sacrosanctam Eucharistiam, quam priùs & posteà incensat.

11 Depositis paramentis, visitabit Baptisterium, Olea sacra, sedes Confessionales, Reliquias sacras, tùm altaria, Capellas, sacras Imagines, sacristiam, Cœmeterium, Baptisterium autem & sacras Reliquias cum luminibus accensis; & hæc incensantur.

12 Posteà ædes Ecclesiasticas, Hospitalia, Confraternitates, & loca pia.

13 Pro Confirmatione ministranda paratur pluviale & stola albi coloris, sicut etiam pro consecratione seu benedictionibus Pontificalibus rerum sacrarum.

14 Audit confessiones & querelas, inquirit, ut opus est, de conversatione Cleri & populi, & de rebus spiritualibus & temporalibus, de libris & ornamentis.

Hæc omnia ex Pontificali Romano hoc ordine, & paucis additis.

ANNOTATIONES.

1 Visitare deberet priùs familiam suam Episcopus, deinde alios ordine, quem diximus; Cathedralem, Collegiatas, Parochiales, &c.

2 Prædictus tamen ordo est arbitrarius Episcopo, præsertim si vesperi veniat, ad locum visitandum; quo casu fieri poterunt ea tantùm, quæ usque ad num. 6. sunt prænotata, reliqua mane sequenti.

3 Poterit etiam ad viciniora minima loca mittere Coadjutores suos, & convocare ad insigniorem locum vicinos populos, pro Confirmatione.

4 In Visitatione Monialium audiet eas ad cratem, non intra septa Monasterii.

§. IX. *Index observandorum in Visitatione locorum.*

1 Duæ sunt partes Visitationis locorum; Descriptio eorundem prout sunt, & præsertim cum defectibus; Ordinatio pro tollendis defectibus.

2 In ipso actu Visitationis sola sufficit Descriptio. Circa finem Visitationis uniuscujusque Ecclesiæ maturè fiant Ordinationes, & Decreta ex Descriptione hausta, nisi accidat in aliquibus executio ipsa, *ut dicemus in proprio Indice §. 10.*

3 Descriptio consistit in duobus; an sit, & qualis sit, juxta Indices, qui sequuntur.

Observet Episcopus, Notarius describat, An sint, Qualia sint.

4 *DE SANCTISSIMA EUCHARISTIA.*

Tabernaculum ligneum Conopeum, & an plura.
Vestem interiorem
Corporale stratum.
Pyxidem auro litam intùs.
Velum.
Particulas.
Fragmenta.
Renovationem.
Clavem auratam.
Basim tabernaculi vacuam.
Lampadem ardentem.
Tabernaculum gestatorium pro Processione.
Pyxidem pro infirmis
Bursam cum chordulis albam pro rurali Communione; ut à collo pendeat pyxis
Umbellam.
Laternam.
Intorticia.
Velum pro humeris longum.

5 *DE BAPTISTERIO*

Qualis Fons.
Conopeum.
Umbella.
Cancelli.
Imago Sancti Joannis Baptistæ Christum baptizantis.
Aqua.
Sacrarium vicinum.
Cochlear pro infundenda aqua.
Vas Oleorum sacrorum.
Sal.
Lintea ad tergenda capita.

6 *DE OLEIS SACRIS.*

Armarium in Ecclesia:
A latere Evangelii
Cum inscriptione majusculis litteris:
Ornatus exterior, & interior
Vas stanneum intra capsulam ex corio ambusto, vel ligneum
Bombacium madidum oleo & siccum superius:
Bursa violacea
Ampullæ pro deferendis à Cathedrali Oleis.
Arcula, & clavis, si mittatur qui ea deferat,
Renovatio.
Combustio veterum.

7 *DE SEDIBUS CONFESSIONALIBUS.*

Sedes in publico.
Lamina forata.
Velum spissum.
Imago pia.
Bulla cœnæ.
Casus Episcopo reservati ibidem affixi.
An claudi queat ipsa sedes, ne laici sedeant

8 *DE SACRIS RELIQUIIS.*

Armarium.
Vestis interior.
Thecæ propriæ.
Nomina Reliquiarum.
Approbatio.
Expositio.
Claves.
Officia divina.
Festa.

9 *DE ALTARIBUS.*

Altare majus.
Gradus ad illud.
Gradus in eo.
Ara lapidea.
Consecratio totius.

Tela

Tela cerata immobilis.
Fenestellæ nullæ
Mappæ tres, vel una duplicata
Eatum benedictio.
Crux
Candelabra.
Icon.
Statuæ.
Tabella secretarum.
Tela stragula.
Mutatio mapparum.
Pallia varia.
Umbella
Soppedaneum.
Fenestra urceorum.
Cancelli.
Cereostata.
Campanula.
Clavus pro bireto Sacerdotis.
Pulvinaria.
Tabella ultimi Evangelii.

10.

Dos Altaris.
Patronus.
Onera Missarum.
Titulus beneficii.
Festum
An Officium.
Privilegium defunctorum.

11 *DE ECCLESIA IPSA.*

Chorus.
Crux magna in medio alto loco cum Salvatore.
Sedes Episcopalis cum gradibus & umbella.
Naves Ecclesiæ.
Parietes
Imagines Sanctorum.
Pulpitum.
Fenestræ.
Sepulchra.
Sedes mulierum, & populi.
Divisio sexûs.
Tectum.
Pavimentum.
Armaria.
Arculæ eleemosynarum.
Vasa aquæ benedictæ.
Porta.
Super eam imago.
Crux in columine,
Cœmeterium.
Clausura.
Crux lignea.
Arbores nullæ.
Campanile
Campanæ.
Earum benedictio.
Funes.
Scalæ.
Tectum.
Culmen.
Crux.
Pavimentum.
Ostium.
Claves.
Usus earum.
An laicorum negotia.
Confessio sub altari majori.
Patronus
An profana ferventibus.
Epitaphia indecora.
Sepultura pro Clero.
Pro pueris.
Ecclesiæ titulus.
Dedicatio.
Festum utriusque.
Officium quo ritu.
Alia festa propria.
Indulgentiæ.
Stationes.
Oratio. 40. Horarum.

12 *DE CHORO*

Sedes.
Legilia.
Antiphonaria.
Breviaria.
Martyrologium.
Calendarium.
Pontificale.
Cæremoniale.
Directorium.
Libri Processionum.

13 *DE SACRISTIA.*

Armaria.
Arcæ.
Labrum ad lavandas manus.
Manutergia.
Oratorium.
Tabellæ precum ante, & post Missam.
Preces ad paramenta.
Missalia.
Calices.
Patenæ.
Purificatoria.
Corporalia & Pallæ.
Vela.
Bursæ.
Cotyla Hostiarum.
Amictus.
Albæ.
Cingula.
Stolæ, manipuli, & casulæ quinque colorum.
Festivæ.
Feriales.
Dalmaticæ.
Pluvialia.
Pallia.
Mappæ variæ.
Mappulæ ad manus tergendas.
Alæ ad Communionis usum.
Superpellicea.

Inte-

Integumenta Missalium.
Signacula.
Pulvinaria pro Missali.
Ala pro genibus.
Imagines devotæ.
Tabellæ onerum, Festorum, Vigiliarum.
Urceoli.
Pelviculæ.
Campanulæ.
Vasa pro lavacrorũ purificatione.
Suppellex argentea.
Thuribulum cum navicula.
Crux processionalis.
Vexilla.
Vas pro aqua cum aspergillo.
Tabella Pacis.
Instrumentum conficiendarum Hostiarum, & particularum
Cribrum pro particulis.
Vasa florum fictorum.
Vasa ad lavanda Corporalia.
Piscina sacra.
Candelabrum triangulare.
Candelabrum Cerei Paschalis.
Feretrum.
Pannus mortuorum.
Legilia.
Libri
Rituale novum.
Missæ sectæ, non approbatæ.
Calendarium.
Portæ.
Claves.
Pavimentum.
Fenestræ tutæ.
Parietes.
Tectum.
Inventarium prædictorum.
Subterraneus locus pro vino Missæ.

15 DE ÆDIBUS Ecclesiasticis.

Incolæ.
Cohabitatio ancillarum.
Facinorosorum latibulum.
Reparatio
Distantia ab Ecclesia

16 DE ORATORIIS.

Ut supra de Ecclesia.
Adde:
Vexilla.
Crucem processionalem.
Cappas.
Baculos Priorum.
Libros precum.
Arculas eleemosynarum.
Tabellam Indulgentiarum
Aggregationis diploma.
Inventaria bonorum.
Orationem 40. Horarum.
An Missæ solemnes.
Officium Divinum majus.

17 DE HOSPITALIBUS & piis locis.

Porta.
Inscriptio.
Cellæ.
Distinctio sexus.
Tabellæ onerum.
Supellex.
Inventarium.
Statuta.
Fundatio.
Privilegia.
Indulgentiæ.
Oratio 40 Horarum
Lecti.
Genus infirmorum.
Ministerium.

18 DE ORATORIIS ruralium, seu Capellis.

Altaria nulla.
Imagines
Clausura à bestiis.
Reparatio.

19 DE MONASTERIIS Monialium.

Clausura.
Portæ.
Parietes.
Rotæ.
Fenestellæ Communionis & Confessionis.
Crates ferreæ duplices.
Confessionaria.
Fenestræ.
De Ecclesia ut supra.

ANNOTATIONES.

1 AN possint ostia frangi ab Episcopo visitante recusantium visitari quoad clausuram, vide Fuscum *de Visita. lib. 2. cap. 19.* ubi ex professo tractat cum distinctionibus, & tandem concedit.

2 Impedientes quominus Episcopus suâ utatur jurisdictione, excommunicantur in *Bulla Cœnæ Domini n. 15.*

3 Invocari potest brachium sæculare: quod si neget, excommunicari potest *Carrer 2. de maleficiis, & cap. supremo de Offic. Ordin.*

§ X. *Index decernendorum in visitatione locali, & materiali*

PEritus Sacrorum Canonum Episcopus, Decretorum Synodalium, & communioris usus Ecclesiæ Catholicæ, quædam statim decernet, & in ipso visitationis actu exequetur, quædam mansiùs circa finem Visitationis locorum, & personarum.

1 Nam decernet statim, & singillatim ea quæ sequuntur.

2 Altarium demolitionem, ubi facienda est.

3 Acatum

3 Altarium confractionem, veteris Chrismatis & Oleorum ambustionem,

4 Sepulchrorum amotionem, seu obstructionem, si loco vetito.

5 Amotionem bradellarum, sedilium & aliorum impedimentorum.

6 Item profanarum imaginum, aut rerum.

7 Lacerationem corporalium, purificatoriorum & rerum indecentium sine remedio.

8 Profanationem calicum & patenarum, item Ecclesiarum; quæ fit ut infrà.

9 Clausionem portarum lateralium.

10 Lacerationem Missalium, Breviariorum atque indecentium.

11 Amotionem arborum à Cœmeterio & locis sacris.

12 Ramorum incisionem, qui nocent parietibus Ecclesiæ.

Ea vero quæ materiàs, & datâ opportunitate temporis, sunt executioni mandanda.

1 Altarium reconcinnatio, & bradellarum.

2 Umbellæ constructio super altare.

3 Telaria altarium lignea.

4 Septa altarium.

5 Fenestella pro urceolis.

6 Cruces, candelabra, & alia hujusmodi, assignato congruo spatio temporis judicio Episcopi, & pœna pecuniaria, aut alia ad arbitrium; non autem censuris vel certæ, non latæ sententiæ, nisi ex maxima causa.

Alia denique sunt, quæ reservari debent examinanda meliùs, adhibitis etiam in consultationem doctissimis viris, peractâ totâ Visitatione, ne diutiùs immorans Visitator loca plus justo gravet.

ANNOTATIONES.

1 EPrædictis aliqua fieri debent sumptibus Rectoris Ecclesiæ, aliqua populi aut vel utriusque.

2 Regula est in Actis Ecclesiæ Mediolanensis, utcùm Ecclesiæ redditus suppetunt commodè ad omnes expensas, non compellatur populus, nisi ad Cœmeterii impensam, præterquam ubi est consuetudo populo etiam alia præstandi, quæ retineantur.

3 Si verò non suppetunt fructus Ecclesiæ præter victum Sacerdotis, totum quod deest Parochiali Ecclesiæ ac ædibus Parochialibus in fabrica, supellectili sacra, vel Cleri sustentatione, curandum est impensâ populi.

4 Altarium minorum instauratio, ex Decreto sancti Caroli in Synodo Diœcesi IV præstanda est per eos, quibus ex fundatione aliove jure onus ejusmodi impositum est; si nulli ii sint, fiat eorumdem altarium censu legato vè pro Missa facienda relicto si minus, satis est moneantur, quibidem habere jus sibi persuadent, si neque hi sint, detur iis qui sponte velint; vel si præstent, quibus incumbet onus reliquæ Ecclesiæ, datoque certo termino amoveantur, & ad altare majus seu aliud transferantur. Hæc ibi.

5 Si partiendum est onus, assignentur Rectori potiùs quæ pertinent ad paramenta, mappas & reparationem altaris majoris, populo ea quæ ad fabricam.

6 Quæ attinent ad Sacram Eucharistiam dentur scholæ Corporis Christi, cum facultate ut quæstuet ad hunc effectum,

7 In taxandis Capellani fructibus pro reparatione & ornatu, habeatur ratio, ne graventur ultra id, quod assignaretur mercenario implenti onera capellani.

8 Ultimum remedium est supersedere à toto servitio, vel ejus parte per aliquod tempus, & quod impenderetur, si à mercenario præstandum esset, assignetur pro impensa, datâ facultate Titulari, si mora esset, suscipiendi oneris in alio altari vel Ecclesia cum sua eleemosyna.

9 Io ut quæ minodora sunt, ut claves, corporalia, &c. non excusetur Rector ullo quovis inopiæ prætextu, quo minus etiam negligente populo ab ipso præstentur.

10 De Ecclesiis profanandis, & dirimendis, *vide Concil. Trident. Sess. 21. cap. 7.*

11 Quæ Rector non potuit exequi morte præventus, suppleat hæres.

§. XI. *Index observandorum in visitatione personarum.*

1 *IN VISITATIONE CANONICORUM.*

Quæ ad Collegium communiter spectant:
Origo.
Numerus Canonicorum.
Dignitates quot, & quæ.
Habitus choralis.
Statuta.
Distinctio Præbendarum.
Redditus.
Distributiones.
Servitium.
Cantus
Punctatores.
Theologalis.
Pœnitentiaria.
Doctoralis.
Officiales Capituli.
Conventus Capitulares.
Sigillum.
Acta.
Onera.
Missæ solemnes.
Horæ Canonicæ.
Chori disciplina.
Conciones.
Anniversaria.
Missarum numerus.
Officia propria.
Festa.
Archivium.
Inventaria bonorum mobilium, immobilium.
Mansionarii, seu Capellani.
Habitus.
Merces.
Servitium
Consuetudines Ecclesiæ.
Processiones.
Ritus.
Magister cæremoniarum.
Sacrista.
Clerici.
Musici.
Organista.
Alii
Ratio redditarum reddenda.

2

A singulis exquirenda, ut infra de aliis Beneficiatis, & præterea, an minor sit 22 annis, Vocatus ante Subdiaconatum an acceperit aliquid pro admissione novi Canonici.

3 *IN VISITATIONE PAROCHORUM.*

Ut de Beneficiatis infra.
Et præterea de indice. *de quo supra § 5 a n. 19. usq; ad 54.*
Item interrogentur de residẽtia.
Missa frequenti.
Concione.
Festorum, Vigiliarum, Edictorum publicatione.
Doctrina Christiana.
Vesperis.
Processionibus.
Festis propriis.
Consuetudinibus.
Conventibus menstruis pro casibus conscientiæ.
Quot Parochias unusquisque habet.
An ministros sufficientes.
An benedicat cineres, candelas, palmas.
In triduo majoris Hebdomadæ quid?
Hostia reservata in calice tecto.
Fontis benedictio & Cereus Paschalis.
Litaniæ majores & minores.
Qua ratione.
Ritus in celebranda Missa solemni & privata.
Benedictio domorum.
Repræsentationes piæ.

4

De Sacramentorum administratione.
Circa compatres in Baptismo.
Obstetrices peritæ.
Cautionem in lecto pro infantibus
An ultra tres dies differatur Baptismus.
An domi fiat.

5

De pœnitentiæ Sacramento.
Ante diem, vel noctu, ac mulieres.
An alienos.
Cum stola.

6

De Communione.
Pastorum instructio.
Apparatus
Concursus pro Communione ægrotorum.
Frequentia.

7

De extrema Unctione
An renes mulierum ungantur.
Manus Sacerdotum qualiter.
Visitatio infirmorum
Commendatio animæ.

8

In matrimonio.
Sponsalibus.
An consensus separatim exquiratur.

Coha.

Cohabitatio sponsorum ante matrimonium.
Abusus.
Ritualis usus.

9

In aliis functionibus.
Concione Quadragesimali.
Victu, aedibus Concionatoris.
Mercede.

10

De funeribus.
Qui mos.
Abusus.
An Altarium pallia adhibeantur.
An Viduae missas audiant.

11

Examen fieri potest de Theoria Sacramentorum Judicio Episcopi.
Qui libri pro doctrina.

12 IN VISITATIONE BENEFICIATORUM.

Nomen.
Cognomen.
Patria.
Aetas.
Beneficii titulus.
Pluralitas beneficiorum.
Pensiones activae.
Passivae
A quo collatio.
Quando.
Professio fidei.
Reditus.
Onera.
Satisfactio.
Officium Divinum.
Praedia.
Fines descripti,
Arbores caesae.
Alienatio.
Locatio.
An consanguineis.
Inventarium.
Bullae ostendantur,
Pacta simoniaca.
Facultas celebrandi.
Ministrandi Sacramenta,
Renuntiatio beneficii.
Publicatio.
Permutatio.
Unio.

13 IN VISITATIONE CUJUSCUNQUE DE CLERO.

Nomen.
Cognomen.
Patria.
Aetas.
Patrimonium.
Servitium Ecclesiae.
Ordo.
Habitus.
Tonsura,
Barba.
Annulus,
Capilli.
Caligae.
Collaria.
Negotiatio.
Venatio.
Arma.
Spectacula.
Larvae,
Docere puellas.
Servitium laicorum.
Si exterus, Dimissoriae literae.
Confessio frequens.
Missa, seu Communio,
Cantus Gregorianus.
Musicus
Studia literarum.
Habitatio.
Officium Divinum, sive parvum B. Virginis.

14 IN SEMINARIO.

Statuta
Mores.
Magistri.
Rectores.
Administratores.
Reditus.
Numerus.

15 IN VISITATIONE MONIALIUM.

Statuta.
Obedientia.
Paupertas.
Castitas.
Clausura.
Circuitus virorum intra septa,
Sacramentorum frequentia.
Chori disciplina.
Silentium in Choro.
Dormitorio, & refectorio,
Oratio mentalis.
Jejunia.
Flagella.
Officia, & labores communes.
Lectio ad mensam.
Comites in locutorio.
Laici sine licentia.
Crates apertae in Quadragesima, & Adventu
Electio Officialium.
Largitio munerum,
Victus communis.
Epistolae.
Redditus.
Onera.
Satisfactio.
Capitulum culparum.
Negotiorum.
Rationes dati, & accepti.
Haec in communi.

16

Examinatur unaquaeque de nomine.

Cogno-

Cognomine.
Patria.
Professione.
Ætate in Monasterio.
Dote allata
Renunciatione.
Choralis, an conversa sit.
Officium Divinum; vel quod ejus loco.
Munus & Officium,
Cella separata.
Exercitia Monasterii communia.
Annuli.
Comæ.
Chirothecæ.
Canes,
Aves.
Speculum
Instrumenta musica.
Crepidæ sæculares,

17
De Prælata.
Officialium moribus.
Magistra Novitiarum.
Vicaria.
A Secretis.
Sacristiæ Præfecta.
Janitrice.
Oeconoma.
Auditricibus.
Rotariis.
Officialibus minoribus.
Et præterim super prædictis n. 15.
Item de Confessario ordinario & extraordinariis,

18 *IN VISITATIONE ADMINISTRATORUM PIORUM LOCORUM, ET CONFRATRIARUM.*

Inspiciantur libri rationum.
Expensarum.
Locationum.
Contractuum.
An confessiones fiant.
An Officiales sint debitores.
Qui ab debeant.
Legata nondum soluta.
Superflui sumptus.
Juramentum Officialium.
Salaria ministrorum.
Quæstores.
An cum campanula, scutabella.
An artificio precum indecoro.
Conventio cum Quæstuariis.

19
Eadem observentur in Montibus pietatis, præsertim ne usuræ suspicio arceatur.

20 *IN VISITATIONE OFFICIALIUM CURIÆ.*

Taxæ.
Scripturæ.
Pœnæ.
Depositarii fides, & cautela.
Munera judicum.
Nimia mora causarum.
Visitatio carcerum.
Victus.
Expensæ.
Custodia.
Notariorum fides.
Vicarii professio fidei.
Acceptio personarum.

21 *IN VISITATIONE ALIORUM LAICORUM.*

Ludimagistrorum mores.
Fides professio
Medicorum accessus ultra tres dies ad inconfessos.
Bibliopolarum indices librorum.
Examen aliorum fit juxta Indicem §. 5. n. 31. 32. arbitrio Episcopi.
Tripudia diebus Festis.
Nundinæ.
Comœdiæ turpes.
Legata non soluta,
Quæstuariorum abusus.
Vagorum, & peregrinorum mores.
Notariorum fori laicalis imperitia.
Meretricum nimia licentia.
Cauponum publica vitia.
Viduarum & pauperum necessitates.

22 *IN GYMNASIIS PUBLICIS.*

Statuta.
Mores.
Professio fidei à Doctoribus, quæ curanda est ab Episcopis. *Ex sacr. Congreg. Conc. Sess 15. c. 21.*
Item in docentibus Grammaticam, Arithmeticam. *Ex eadem ibid*
Philosophia falsa impugnanda. *Ex Concil. Lateranen.*
Lectio Sacræ Scripturæ, *Ex Conc. Trid. Sess 5. c. 1.*

23 *IN VISITATIONE PIARUM FOEMINARUM,*

Fundatio.
Leges
Habitus.
Convictus.
Sacramenta.
Pia exercitia.
Reditus.
Clausura,
Numerus
Regimen,

24 *DE REGULARIBUS.* In domibus etiam Regularium, renuntiatio bonorum, reclamatio de nullitate professionis, delicta extra claustra, Prædicatio verbi Dei, publicatio censurarum, præcedentiæ, lites, lectio Sacræ Scripturæ, ad Episcopum spectant, *Sess. 25. cap. 16. 4. 14. 19. cap. 12. 13. Sess. 5. cap. 1, & ult.*

§. XII. Index decernendorum in Visitatione personali.

1 De scriptione personarum facta cum defectuum cujusque mentione, ad Decreta venitur.

2 Quædam fiunt verbo, vel secretò, vel publicè, ut cæteri timorem habeant, judicio Episcopi: cavendum tamen est, ne diminuantur auctoritas Parochi, vel Prælatæ Monialium, nisi gravius delictum aliter suadeat: in dubio ii defendantur ab Episcopo.

3 Quædam, quæ sunt communia pluribus, si graviora sint, scripto decernantur, cum obligatione, ut legantur sæpiùs, audientibus iis de quibus agitur.

4 Quædam gravissima, quæ probatione egent, accusatore non probante, ne publicentur; testibus autem nolentibus deponere in scriptis, secretò fiat correctio.

5 Quædam item probata puniantur, prout juris est, præsertim contra non Residentes.

6 Nam in initio severitatem, in progressu diligentiam, in fine justitiam adhibere debet Visitator. Parciùs tamen Decretis agat, ne nimis multa vilescant.

7 In titulis beneficiorum illegitimis si quos reperit, utatur dilatione ad breve tempus, ut Ecclesiæ quamprimùm consulatur, nedum beneficiato fortassè excusando.

§. XIII. Index & ordo describenda totius Visitationis à Notario.

1 In actu Visitationis scribat celeriter in foliis eo distinctioni modo quo potest; & nihil omittat, præsertim Decretorum, quæ cursim quandoque fiunt à Visitatore.

2 Relaturus deinde in librum, eum dividat in duas partes cum his titulis: Visitatio civitatis, Visitatio Diœcesis.

3 Subdividat quamlibet partem in quinque partes: in prima describatur Visitatio localis, in secunda Visitatio personalis, in tertia Decreta omnia; in quarta rationes dati, & accepti, cum redditibus locorum piorum & Confratriarum: in ultima Acta judicialia scribantur contra delinquentes, seu debitores locorum piorum.

4 In Visitatione locali scribatur accessus Visitatoris, quo die, mense, & anno, quibus comitibus, quomodo receptus; quæ sigillatim egerit usque ad Visitationem ipsam locorum: quæ describetur ordine, quo facta est juxta Indicem §. 8.

5 Si quæ decreverit, & executus fuerit Visitator, ex iis quæ in Indice §. 10. statim ibidem notet, si non executioni mandatum fuerit, referatur in tertiam partem.

6 Visitatio personalis eodem ordine quo in Indice §. 11. describatur.

7 In tertia parte scribantur Decreta localia, & personalia, ordine locorum servato in Visitatione locali, addito spatio temporis & pœna.

8 In quarta parte reservetur omnis ratio reddita administrationum locorum piorum eodem [illegible] quo supra.

9 Ultima pars continebit Acta judicialia, citationes, monitoria, sequestra, examinationes testium & actus judiciales, sive civiles sive criminales Visitationis.

10 Exemplo Decretorum, cuique loco visitato relicto, mandabitur Rectori, ut prætereà eadem Decreta scribat in libro ad hoc deputato, ne folia pereant: quod accidere facilè potest.

11 Deberent etiam in libello separato, seu in fine cujusque loci Visitationis localis procurationes notari ad posterorum informationem.

12 Denium ea etiam notari, quæ ad Sacramentum Confirmationis, benedictionis, & reconsecrationes spectant, eo loci quo peracta sunt in eadem Visitatione locali.

13 Notarius diligentior in fine Visitationis civitatis seu Diœcesis repræsentabit statum civitatis seu Diœcesis distinctè ad eam formam, quam nos præscripsimus in *praxi celebranda Synodi part. 3. cap. ult.*

14 Fidelem, & sinceram totius Visitationis seriem,

seriem, & Acta ne patiantur Notarius desiderari: liberi enim Visitationum plena fides praestatur, ut probat Villagut *loco supra cit. n. 34.*

§. XIV *Index eorum, quae adduntur & omittuntur a Visitatore inferiore visitante.*

1 Datur literae patentes ab Episcopo cum ea facultate, quae eidem videbitur opportuna: exemplum dabitur infrà.

2 Leguntur hae patentes literae in unoquoque loco ante actum Visitationis.

3 Omittuntur ea, quae ad Pontificalem spectant dignitatem.

4 Stolâ supra cottam indutus facit absolutionem defunctorum, visitat Sanctissimam Eucharistiam, Olea Sacra, Reliquias & Baptisterium.

5 Caetera ut suprà.

6 Visitationi finem imponet, ut infrà.

§. XV. *Index agendorum in fine Visitationis.*

1 Datur Rectoribus locorum singulorum propria Decreta à Notario subscripta, publicanda ab iisdem Rectoribus, etiam aliis, ad quos pertinet.

2 Approbantur rationes administrationum redditae, si bene fuerint redditae, cum subscriptione Visitatoris, vel Deputatorum ab eo, vel Notarii; fiunt praecepta, ut solvantii, qui debent intra certum terminum, sub poenis duplî, & aliis.

3 Causae criminales, si longiores sunt, reservantur foro Vicarii Generalis.

4 Eodem modo civiles, si finiri non queant intra dies Visitationis.

5 Vicariis Foraneis mandari potest, ut sibi describant in libello proprio Decreta omnia, quae singillatim Clero sui Vicariatus relicta sunt, ut procurent executionem.

6 Distribuantur pia munera, libri spirituales, de quibus in Indice §. 4. numero 11 & 12.

7 Et recognoscatur ratio sumptuum pro victu factorum in Visitatione loci.

8 In Ecclesia stans Episcopus ante altare in cornu Epistolae dicit Psalm. *De profundis*, Preces & Orationem pro Defunctis, ut in Pontificali, in fine Visitationis, & vadit.

ANNOTATIONES.

1 Quid erit agendum, si fiat appellatio à Decretis Visitationis? aut si allegetur suspectus Episcopus.

2 Respondeo primò, non posse eo suspectum recusari, nec ullâ allegatione suspicionis impediri, quo minus poena extraordinaria, quae morum correctionem & emendationem respiciat, visitatos afficere possit. Sunt eadem verba S. Congr. Conc. Trid. *in Sess. 7. cap. 8.*

3 Neque per appellationem impediri vel suspendi. *Eadem S. Congr. Sess. 24. c. 10.*

4 Respondeo secundò. Si completo processu, formato judicio, servatis servandis, prout juris est, procedat Episcopus visitans, admittitur appellatio post diffinitivam; ita tamen, ut non suspendat executionem, *Eadem S. Congreg. c. 10.*

5 Et licet agat tanquam Sedis Apostolicae Delegatus, declinare tamen non potest jurisdictionem Metropolitani in casibus illis, in quibus ante Concilium hic tanquam Ordinarius poterat uti eodem jure eademque potestate, *Ead. ib.*

6 Danda ergò erit copia actorum juxta Trid. *Sess. 13. c. 3. & Sess. 24. c. 20.*

FORMULA EDICTI PRO VISITATIONE GENERALI EX ACTIS Ecclesiae Novariensis sub Carolo a Basilica Petri Episcopo, Ordinis nostri alias Praeposito Generali.

Siamo per visitare piacendo à Dio le Chiese & Terre di coteste parti con gli Oratorii, luoghi pii, Confraternita, & ogni altra cosa, che à noi tocchi à fine di provedere tutto ciò che bisogna intorno al culto di Dio, alla cura delle anime, alla vita de Chierici, & al buono stato delle cose.

Esser-

Essortiamo adunque con ogni affetto tutte le persone a fare oratione calda al Signore, che si degni darci ogni ajuto opportuno, perche questa nostra attione riesca conforme al maggior servigio di sua Divina Maestà; la quale attione si contenteranno accompagnare fino al fine con la detta oratione, & con la presenza loro ancora quanto si possa.

A tale effetto ordiniamo, che si faccia oratione publica avanti il Santissimo Sacramento, & qualche Processione prima del nostro arrivo.

Et accioche la visita sia più giovevole à tutti, gl'invitiamo à confessarsi, & communicarsi all'hora; il che facendo, & pregando non solo per il bene di questa visita, ma anch. per tutte la Chiesa di... & universale i conseguiranno l'INDULGENZA EPISCOPALE, & à tal fine mandaremo Confessori inanzi con autorità di tutti casi à Noi reservati.

Invitiamo tutti quelli, che non hanno ricevuto il Santo Sacramento della Confermatione à preparasi per esso, conforme à gli avvertimenti, che per ciò sono stati Ordinati.

Commandiamo à tutti gli Ecclesiastici, beneficiati, & non beneficiati, che si trovino pronti alle loro Chiese con le carte de gli loro Ordini, è beneficii, & altri instromenti ad essi appartenenti con le fundationi de titoli, & nota de gl'oblighi di qualunque inventarii de beni, e supellettile Ecclesiastica, & delle sacre Reliquie: Indice de libri, che tengono tanto per uso proprio, quanto della Chiesa. Nota delle Indulgenze delle Chiese: Facoltà di celebrare, Fede della confessione è Communione à tempi debiti, del servigio fatto alla Chiesa assignata, è dell'habito decente usato per l'adietro.

Commandiamo alli Rettori delle Chiese, chi ci apparecchino nota da presentarci subito di tutte le Chiese & Oratorii, ancora de secolari, & ancora campestri delle sue Parochie, è così di tutti i Chierici, de' luoghi pii è Confraternita, delle Feste solennità, Processioni è riti publici è particolari; nota delle superstitioni, è d'ogni abuso è corruttela publica, de peccatori publici, come usurarii, concubinarii, bestemmiatori, malefici, è di quelli che non si sono confessati alla Pascha prossima. è si avvisino, se ci fosse alcuno interdetto ò scommunicato ò se alcun marito stesse separato dalla moglie, ò all'incontro, è se nelle Parochie sue è alcun romito.

Che ciascuno avisi in tempo, & apparechi, se ci sono calici, corporali, campane, tabernacoli, vasi, imagini, vestimenti, & altri paramenti Ecclesiastici di consacrare è benedire, ancorche già fosse usati.

Et gl'Officiali è Capellani de' luoghi pii, Fabriche è Confraternita, che siano pronti con le loro fundationi, instruttioni, aggregationi, regole, licenze, Indulgenze, Reliquie, oblighi di Messe, Officii Divini, anniversarii, hospitalità, limosine, ò altre opere pie, è con li conti dell'entrate, limosine, è maneggio loro.

A tutti universalmente commandiamo sotto pene ad arbitrio nostro, che sapendo in detta Parochia alcuno, per sue parole, ò fatti sospetto di heresia, ò di essere fautore di heretici, ò che habbia libri, o scritti prohibiti, non manchi di venire à denonciare à Noi, o vero à nostri Visitatori.

Commandiamo ancora à tutti Ecclesiastici è laici, che sapendo peccatori, abusi & corruttele publiche, come di sopra, vengano à notificarlo à Noi ò nostri Visitatori.

E specialmente à chi sapesse alcuna persona essercitare malefici, fattucchierie, ò incantesimi.

Et ancora à chi sapesse alcuni oblighi de Messe, Officii Divini, limosine, & altre opere pie tenersi occulti, ò non essere essequiti da chi si voglia, ò siano tali oblighi fondati in ultima volontà, overo in institutione de' beneficii, overo in antica consuetudine ò pure in altro modo.

Tutti poi essortiamo, & preghiamo quanto caldamente possiamo nel Signore, che sapendo la ruina, overo il pericolo di qualche anima, ò altri mali in disservigio di Dio, ancora secreti, alli quali Noi possiamo provedere, vogliano per Officio di carita farcelo sapere. Dat.

Litera Pastoralis pro Visitatione.

CHi anoncia la visita dilettissimi in Christo figlivoli, arreca nuova di cosa amorevole, di cosa di giovamento, è di salute; il che come si conosca in tutte l'altre visite, ch hanno luogo fra gl'huomini, in quelle, che fanno i Vescovi molto più chiaramente si comprende. Si visitano i congiunti di sangue, & gl amici fra loro, per apportarsi consolatione è giovamento l'uno all'altro. visitano i Signori mondani le loro citta è fortezze, per provedere alla sicurezza del paese, & alla quiete de' suoi vasalli, visitano i Medici gl'infermi per arrecare loro sanita; gl agricoltori le sue vigne, & i suoi campi, è perche levate le spine è le male herbe, con la buona coltura possano produrre frutti abondanti. quelli finalmente, che tengono in varie parti i suoi greggi, vanno à vederli, se sono ben curati è governati, perche si conservano, è rendano buon frutto. La visita Episcopale possiamo dire che comprenda in se tutti questi officio di visita; percioche và il Vescovo à visitare le sue Chiese è Parochie, è le anime alla sua cura commesse, per consolare i suoi figlivoli come padre, & apportar loro ogni giovamento che possa. va per apportar la sanita dell'anima à quelli che giacciono infermi per vitii, peccati, discordie, & altre gravezze di conscienza; và à vedere, come le fortezze spirituali di Dio, che sono le Chiese, i sacri ministri, & i popoli fedeli, sono ben munite contra gl'insidiatori è nemici del vivere Christiano, è della santa fede Catholica; và à vedere come sia ben coltivata la terra dell'anime da Sacerdoti, se si lasciano venire le spine de' mal viventi è scandalosi, se con buoni essempi di vita, con sante monitioni, & officii paterni, con seminare la parola di Dio, con assidua cura è fatica se ne procura, è si rende il frutto conveniente. va come Pastore, che propriamente è detto dallo Spirito Santo, procurando il bene è la salute de suoi greggi vedendo, se sono pasciuti del cibo Sacratissimo del Corpo del Signore, & del cibo della parola di Dio a tempi debiti porta seco molti aiuti per cavargli da legami de' peccati, è mettergli nella via della salute. Gli pasce egli stesso di questi santissimi e divini cibi gli consola, è conferma con li doni dello Spirito Santo. và per mettere le proprie mani, è faticare in tutto quello, che sia di besogno per bene nelle sue anime. Ma, che vi portiamo noi essempi delle visite humane? Le gratie, i favori, gover tti gl'aiuti, e riforme salutari, che Iddio suol fare al genere humano in varii tempi, sono chiamate visite dello Spirito Santo. La stessa felicissima è santissima venuta del Figlivolo di Dio al mondo per liberarlo dal demonio è dal peccato, si chiama visita, *Visitavit nos Oriens ex alto.* Egli è vero, dilettissime anime nate, che, se la visita e de essere à tutti giovevole, bisogna, che ad alcuni quali non vanno per buona via, tal volta para un poco grave, ò dura, mentre che perseguitando i vitii, correggendo i peccati, spingendo i negligenti, raffrenando i sensuali, anche alle volte con un poco di forza, pare che levi altrui suoi commodi, & in suoi diffetti, tutto pero viene dalla medesima carità. Cosi e padre il padre, quando castiga per suo bene il figlivolo, come quando gli fa carezze, I castighi & i flagelli di Dio, il quale pero è sempre fonte di misericordia, si chiamano dalla Scrittura in molti luoghi per nome di Visite, *Visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum;* & aggionge, *Misericordiam autem meam non dispergam ab eo.* Cosi convene ancora à' Pastori dell anime di visitare alcuno con la verga, che per cio Iddio l'ha data loro à portare, & è tuttavia affetto d'amore, è di carita. Che maggior charita, ch'adoperar la verga con quel concubinario, che per mala, & invecchiata consuetudine se ne stà nelle mani del demonio? Così contra il bestemmiatore, contra gl usurpatori delle cose sacre, contra i violatori delle Feste, è de

luoghi

luoghi sacri, & altri peccatori, i quali non s'induconno à lasciare i peccati con le monitioni sole, per l'habito lungo ch'hanno fatto in essi, è se non si molestassero in varii modi, se bene anche molte volte con suo sdegno & ira, se ne persererebbono fino alla morte, anzi à l'inferno, il suo peccato: guai à quelli, che peccando non sono in questo modo visitati; perciò dice Iddio minacciando per un Profeta, è monstrando l'ira sua gravissima contra un popolo, *Non visitabo super filias vestras, cùm fuerint fornicatæ, & super uxores vestras, cùm fuerint adulteratæ.*

Nos adunque per Divina volontà chiamati alla cura di questi rationali è Christiani greggi, mentre vi annunciamo la visita nostra Pastorale, altra nuova non vi portiamo che d'amore, è di charità, di giovamento, è di salute. Veniamo noi desiderosi è sitibundi del vostro bene: veniamo disposti ad ogni fatica per vostra salute. portiamo con noi tutte le beneditioni che possiamo, perche le godiate, beneditione all'anime, beneditione à' corpi, beneditione alle campagne, & à tutte le cose vostre. V'invitiamo da lungi, è da presso à lasciare i peccati, à prendere e godere la gratia de' Santi Sacramenti; à fare opere meritorie nel culto di Dio, à valervi della nostra autorità, per liberare è sollevare l'anime vostre da legami, da pesi, che sostengono, è per consolarle in Christo. meniamo idonei Sacerdoti con noi, vi apportiamo Indulgenza, veniamo ad offrire il Santissimo Sacrificio per voi, à procurare la liberatione dell'anime de' vostri defonti, che sono in Purgatorio, veniamo come ministri di Dio à dispensare in voi i sacri misterii la gratia dello Spirito santo, & i suoi santissimi doni. A voi conviene, saper vi prevalere dell'occasione, è conoscere il tempo della vostra visita, perche non vi dica il Salvatore, come una volta disse minacciando a Gierusalemme, che non haveva conosciuto il tempo della sua visita; *Eo quod non cognoveris tempus visitationis tuæ*, Non pensate, anime care, che questa sia voce, ne invito mio, ma pensate che sia dal Salvatore stesso per mezzo di me suo indegno servo: non pensate che venga il Vescovo à voi, ma il Salvatore stesso, il quale ha detto, che chi riceve i suoi servi, riceve lui stesso, è chi da loro è recchia, la da lui stesso, & hà disposto, ch'i Vescovi in particolare siano à popoli fedeli in luogo d'esso Dio,

Perciò figliuoli dilettissimi, se alcuno di voi per l'adietro è stato in peccato di carne, in adulterio, in concubinato, in fornicatione, hora faccia ogni cosa per levarsene, se ha commesso usura, è fatto contratti illeciti, emendi il tutto, e restituisca, se hà ricevuto quello, ch'è del prossimo overo della Chiesa, lo renda, è facciolo anco per questo, che non gli consumi il restante del suo havere, se ha lasciato d'essequire legati pii, oblighi di Messa, Officii, limosine lasciate da' suoi maggiori, non supporti più oltre nell'anima sua carico tale, non s'invogliaccia à tanto pericolo; & se ha verò bisogno di termine ricorra da noi, ricordandosi delle pene è censure poste contra transgressori; se ha tenuto nell'animo odii è rancori, gli deponga, è si reconcilii col suo prossimo. Se alcuno s'è privato da se stesso al tempo debito del cibo Santissimo del Corpo del Signore, hora almeno con la dovuta penitenza si disponga à receverlo.

Si come noi, figliuoli dilettissimi, con tutto l'affetto vi apportiamo tutte le beneditioni, che possiamo, così disponete voi gl'animi vostri à ricevere con tutto l'animo, & affetto filiale: ricorrete à Santi Sacramenti, ricorrete à Confessori, ricorrete all' autorità Episcopale, chi n'ha bisogno, per liberare, per acquetare, è per consolare l'anima vostre. Venga ciascuno à ricevere da noi la Santissima Eucharistia, cibo dell'anima, anzi l'anima dell'anima nostra è fonte di gratia, è verace consolatione spirituale. Venga à ricevere l'amorevolissima gratia dell' Indulgenza, riceva i paterni ricordi, che gli porgiamo del santo Evangelio, & della dottrina di Christo, riceva con vera dispositione il Sacramento della Confermatione, chi non l'ha ricevuto per confermare, & ingagliardire l'anima sua contra le cose contrarie alla sua salute. Vagliasi ciascuno

con del tempo della sua visita, acciòche tutti ne ripportino conforto spirituale è salute, è noi quella consolatione in Giesù Christo, la quale ci renderà facili, e gustosi tutti quei pochi incommodi, che portiamo per visitare le vostre anime: è la quale sopra ogni nostro commodo è gusto desideraremo in questa vita. Et per fine di tutto cuore vi benediciamo.

Formula literarum patentium Episcopi pro Visitatore inferiore.

Dilecto nobis in Christo N. salutem in Domino. Ut executioni earum rerum, quæ à Conciliis hujus Provinciæ ac Diœcesis, & à nobis decreta sunt, consulamus: te visitatorem in tota Diœcesi constituimus, cum facultate mandandi, quod opus fuerit pro ejusmodi executione, etiam pœnis & censuris adhibitis; informationes assumendi de negligentiis & delictis, quæ compereris, ac inobedientes puniendi pœnitentiis, mulctis pecuniariis, adhibitis ad usum pium arbitrio nostro applicandis, ita tamen ut, si quæ graviora inciderint, Nobis aut Vicario nostro Generali referas, omnia autem in acta redigas, prout opus fuerit, & ad Nos quamprimum referas. Concedimus quoque ut ad S. Sacramenta admittere possis, qui pro Paschate non fuerint admissi, si justa causa admittendi visa tibi fuerit, & à Nobis aut Vicario nostro contra mandatum non fuerit; facultatem item absolvendi ab omnibus casibus reservatis, & delegandi alios, singillatim tamen quatenus re considerata quemadmodum ei geres, præterquam in casibus gravioribus & scandalosis, & ubi resistentia requiratur quam auctoritatem missam in Vicarios Foraneos intervenire possis. Mandantes omnibus Vicariis, Parochis, aliisque, ad quos pertinet, ut te tanquam Visitatorem nostrum recipiant, & procurationes sumptusque debitos præbeant, prout opus fuerit. Hæc vero valeant ad .... Dat.

ANTIPHONÆ ET PRECES IN VISITATIONE
recitandæ ex Pontificali Romano.

Ad recipiendum Episcopum solemniter à Clero in Visitatione.

Osculatâ Cruce ab Episcopo genuflexo super tapetis & pulvino, & quam ei offeret Rector Ecclesiæ indutus pluviali albo supra superpelliceum, cantatur Antiphona.

Sacerdos & Pontifex, & virtutum opifex pastor bone in populo, sic placuisti Domino.

Si via longior est adduntur Cantica & Hymni ex Pontificali, nimirum Benedictus Dominus Deus Israel, &c. Te Deum, Veni Creator, Ave maris stella, *& Hymnus de Patrono loci.*

Tum offertur Episcopo ab eodem rectore aspersorium aqua benedictæ, qua primo seipsum, deinde alios aspergit.

Reddito aspersorio, affertur eidem navicula, de qua imponit incensum in thuribulum cum benedictione, ministrante naviculam eodem Rectore: à quo & incensatur tripliei ductu.

Accedit Episcopus ad altare majus, ubi orat, & Rector Ecclesiæ stans in cornu Epistolæ altaris versus Episcopum dicit:

℣. Protector noster aspice Deus. ℟. Respice in faciem Christi.

℣. Salvum fac servum tuum. ℟. Deus meus sperantem in te.

℣. Mitte ei Domine auxilium de sancto. ℟. Et de Sion tuere eum.

℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et Filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEUS humilium Visitator, qui eos paternâ dilectione consularis: prætende societati nostræ gratiam tuam; ut per eos, in quibus habitas, tuum in nobis sentiamus adventum. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Ascendit Episcopus ad altare, quo osculato in medio solemniter populum benedicit.

Pre-

Preces pro absolutione Defunctorum facienda in Visitatione Episcopi.

V*isitator incipit Antiphonam*, Si iniquitates.

Deinde cum Clero dicit Psalmum, De profundis, *in fine*, Requiem æternam.

Tum dicit totam Antiphonam, Si iniquitates observaveris Domine, Domine quis sustinebit?

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.

Pater noster *quod secretè completur.*

Interim aspergit ter antè si aquâ benedictâ; & imposito incenso in thuribulum cum benedictione et incensat eodem modo

Quo facto dicit, Et ne nos inducas in tentationem

℟. Sed libera nos à malo.

℣. In memoria æterna erunt justi. ℟. Ab auditione mala non timebunt.

℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine animas eorum.

℣. Requiescant in pace. ℟. Amen.

℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, qui inter Apostolicos Sacerdotes famulos tuos Pontificali fecisti dignitate vigere; præsta quæsumus, ut eorum quoque perpetuo aggregentur consortio. Per Christum Dominum nostrum ℟. Amen.

Prædicta dicuntur tantùm visitante Episcopo, quæ sequuntur, communia sunt Episcopo & visitatoribus inferioribus.

C*antatur Responsorium*, Qui Lazarum resuscitasti à monumento fœtidum; * Tu eis Domine dona Requiem, & locum indulgentiæ. ℣. Qui venturus es judicare vivos & mortuos, & sæculum per ignem. Tu eis, &c.

Et præcedente cruce cum Acolythis, & candelabris accensis, aquâ benedictâ, & incenso proceditur ad Cœmeterium, seu circa sepulchra Ecclesiæ, dicendo Antiphonam & Psalmum ut supra, & eo modo Cœmeterii seu Ecclesiæ cantatur Responsorium.

Libera me Domine de morte æterna in die illa tremenda * Quando cæli movendi sunt & terra. * Dum veneris judicare sæculum per ignem. ℣. Tremens factus sum ego, & timeo, dum discussio venerit atque ventura ira. * Quando. ℣. Dies illa, dies iræ, dies calamitatis, & miseriæ, dies magna, & amara valde * Dum veneris ℣. Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis Libera me Domine de morte æterna in die illa tremenda Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. *Interim imponit ur incensum in thuribulum.*

Pater noster: *Aspergit, & incensat Visitator de more: & postea dicit*, Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos à malo.

℣. In memoria æterna erit justus. ℟. Ab auditione mala non timebit.

℣. A porta inferi ℟. Erue Domine animas eorum.

℣. Requiescant in pace ℟. Amen.

℣. Domine exaudi orationem meam, ℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, qui inter Apostolicos sacerdotes famulos tuos pontificali, seu sacerdotali fecisti dignitate vigere, præsta quæsumus, ut eorum quoque perpetuo aggregentur consortio.

DEus veniæ largitor, & humanæ salutis amator, quæsumus clementiam tuam; ut nostræ Congregationis fratres, propinquos & benefactores, qui ex hoc sæculo transierunt, beatâ Mariâ semper Virgine intercedente cum omnibus Sanctis tuis, ad perpetuæ beatitudinis consortium pervenire concedas.

DEus, cujus miseratione animæ fidelium requiescunt, famulis, & famulabus tuis, & omnibus hic & ubique in Christo quiescentibus da propitius veniam peccatorum; ut à cunctis reatibus absoluti, tecum sine fine lætentur. Per Christum Dominum nostrum, ℟. Amen.

℣. Re.

℣. Requiem æternam dona eis Domine, ℟. Et lux perpetua luceat eis.

Duo Cantores dicunt.

℣. Requiescant in pace ℟. Amen.

Et producto signo Crucis ab omni parte super Cœmeterium, redeunt ad Ecclesiam, dicente Clero sine nota totum Psal. Miserere, *cum* Requiem æternam *in fine.*

Ante altare majus dicat Visitator in medio stans Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison, Pater noster.

℣. Et ne nos inducas in tentationem ℟. Sed libera nos à malo.

℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine animas eorum.

℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus,

ABsolve, quæsumus Domine animas famulorum famularumque tuarum ab omni vinculo delictorum; ut inter Sanctos & electos tuos resuscitati respirent. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Et prosequatur Visitationem Sanctissimi Sacramenti, &c.

Forma Decretorum in fine Visitationis locorum.

NOs N N, Ecclesiam S. N. Visitantes mandamus ut infrà;

Quòd Tabernaculum Sanctissimæ Eucharistiæ vestiatur intus serico panno; Quod, &c.

Supradicta fiant intra spatium mensium duorum, vel sex, &c. sub pœna, &c.

Ita pronuntiamus, & declaramus Nos N. N. Dat. die, &c. gratis etiam quoad scripturam, N. Notarius.

Formula Decretorum in fine Visitationis personarum.

NOs N N. visitato Clero loci N. decrevimus, ut infra.

Quòd N. N, ob ejus notabilem ignorantiam abstineat ab altaris sacrificio, donec instruatur.

Quòd N. N qui duo habet beneficia sub eodem tecto in Ecclesia S. N. infra duos menses peremptoriè a die publicationis hujus Decreti debeat obtinuisse dispensationem à Sede Apostolica, & præsentasse in Curia Episcopali alias elapso dicto termino, possint dicta beneficia aliis conferri, & sic de aliis subscribat Visitator, & Notarius, qui adhibitis duobus testibus unicuique prædictorum ad se vocato evulget, vel si sit absens, ab valvas Ecclesiæ decretum affigat.

Idem fiat cum debitoribus locorum piorum, & administratoribus non absolutis.

Preces in fine Visitationis pro Defunctis, ut in Pontificali Romano.

IN *fine Visitationis stans ante altare in cornu Epistolæ versus ad illud Visitator dicit Psal.* De profundis. Pater noster.

℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo.

℣. A porta inferi. ℟. Erue Domine animas eorum.

℣. Requiescant in pace. ℟. Amen.

℣. Domine exaudi, ℟. Et clamor

℣. Dominus vobiscum, ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, cujus miseratione animæ fidelium requiescunt, famulis & famulabus tuis, omnibus hic & ubique in Christo quiescentibus, da propitius veniam peccatorum, ut à cunctis reatibus absoluti tecum sine fine lætentur. Per Christum Dominum nostrum ℟. Amen.

Formula profanandi altaria, & Ecclesiam ex aliis Ecclesiæ Mediolanensis Concilio IV. Prov.

PRimo si quæ sacræ Reliquiæ ibi sunt diligenter recognitæ, transferantur quò voluerit Episcopus, vocato Clero vicino & Populo, si corpora sunt, aut insignes Reliquiæ.

Sacræ item Imagines eò transferantur.

Tùm aliquantisper genibus flexis ante altare profanandum tacitè orans Visitator seu Rector Ecclesiæ orationem de Sancto dicat altâ voce, cujus nomine altare dicatum est: tùm ab omni parte illud detegat, lapidem consecratum evellat sine fractione, tùm manibus suis lavet, atque abstergat, aquâ in sacrarium fusâ: deinum ab operariis reliqua pars altaris amoveatur.

Si plura altaria sint profananda, idem fiat ad singula.

Altaribus

Altaribus amotis fidelium ossa exhumentur, unoque loco collecta reponantur præsente Rectore, qui tacitè orans ante altare majus, deinde cum Clero, & populo vicinæ procedente, jubet ea ad locum effetri destinatum cum Psalmis, & precibus pro Defunctis; ubi, si licet, celebretur Missa pro iisdem.

Denique diruatur ab operariis, & Crucis insigne ibi figatur. *Ex Trid. Sess. 21. cap. 7.*

Idem fiat in Cæmeteriis profanandis.

Formula nonnulla criminales, quæ in Visitatione frequentiùs accidunt.

Contra non residentem, aut non deferentem habitum clericalem.

Mandato multum R.R. D. N.N. Visitatoris, &c. citetur ad valvas Ecclesiæ N. per quemlibet nuntium N. N. filius N, ejusdem Ecclesiæ Curatus, ab ea absens ultra annum, &c. vel in habitu non incedens clericali quatenus die.... compareat coram Rever. D. Vicario Generali in loco solitæ audientiæ, ad videndum se privatum declarari beneficio & fructibus, &c. & circa hæc opportunè fieri, &c. alter, &c. Datum ... die, &c. N. Visitator.

Die &c. detulit mihi Notatio Visitatoris N. nuntius publicus medio ejus juramento præsentialiter, &c. se affixisse, & affixam reliquisse citationem suprascriptam in valvis, &c.

N. Not. Visit.

Contra Concubinarios, seu inconfessos, &c.

Devenit ad notitiam R. D. Vis. qualiter N. N. ab anno citra (ultra) stetit, & stat de præsenti in concubinatu publico cum N. &c. in scandalum, &c. propterea, &c. ordine præfati D. Visi. vocati prædicti, & summariè examinati dixerunt.

Vel citantur omnes infrascripti coram R. D. Visit. in ædibus Parochi, &c. ubi elegit, &c. pro die crastina horam .... ad dicendum se confessos esse peccata sua, & in Paschate proximè præterito sumpsisse, &c. alioquin citantur coram Vic. Generali pro die ... juridica, &c. ad videndum se interdici, &c. & alia fieri, &c. Dat ... die, &c.

Citandorum nomina sunt hæc, N. N.

Si fateantur coram Visitatore, prohibeat concubinarios sub pœna 100. aureorum, & excommunicationis in subsidium, &c.

Gavant. Man. V. II.

Si acceperint mandatum, jubeat præstare fidejussionem, &c.

Contra absentes fiat ut supra assignatis terminis tribus, &c. & affixo mandato ad valvas Ecclesiæ.

Contra eos qui negligunt executiones Ordinationum.

Mandato R. D. Visit. moneantur Ven. Presb. N. Rector N. quatenus termino trium dierum, quorum primos pro prima monitione, &c. post harum præsentationem pœnâ suspensionis ipso jure incurrendâ, solvisse debeat in manibus N. scuta.... pro executione Ordinationum in visitatione d. Ecclesiæ factarum, quas adimplere neglexit. Dat. &c.

Contra debitores locorum piorum.

Mandato &c. ut supra, mutatis mutandis.

Forma sequestri pro executione Ordinationum.

Mandato; &c. præcipitur infrascriptis debitoribus &c. bonorum spectantium ad Ecclesiam &c. quatenus penes se in sequestrum teneant, &c omne, & totum id, quod &c. neque partem aliquam eorum alteri relaxent, absque expressâ licentia R. D. V. & hæc pro executione Ordinationum factarum faciendarumque, & omnia hæc sub pœna iterum de proposito solvendi, & scutorum 50 locis piis, &c. & excom. in subsidium, &c. Dat. &c.

Formula relaxationis sequestri.

Mandato &c. præcipitur infrascriptis nominatis colonis, &c. R. N. debitoribus, penes quos omnes singuli fructus, ficta, & pecunia, spectantes ad D. R. N. ratione beneficii, &c. sequestrata fuerunt de mandato ejusdem R. D. V. die... mense.... anno.... quatenus statim habito præsenti præcepto, & sine aliqua exceptione relaxent omnia penes eos sequestrata, &c. attentâ cautione, & promissione per D. R. N. præstitâ de stando juri, &c. & de exequendis Ord. &c. & hæc sub pœna cuilibet contrafacienti scutorum 100 locis piis, &c. necnon excommun. in subsidium Dat. &c. quorum præcipiendorum nomina sunt hæc N. N.

D PRA-

PRAXIS EXACTISSIMA

SYNODI DIŒCESANÆ
CUM THEORIA CELEBRANDÆ.

AD

LECTOREM.

NObiliorem, utiliorem, jucundiorem, haud scio, an habeat Episcopus actionem, si ea ritè fit, quàm Diœcesanam Synodalem: nobilior enim ea est, in qua Hierarchia tota unà simul effulget Ecclesiastica, utilior est tùm Decretorum Sanctione, tum Scrutinio Synodali: jucundior item ob varios ritus Apparatuum, Sacrificiorum, Processionum, Precum, Concionum, Professionis fidei, electionis Officialium Cleri, Suffragiorum pro Defunctis, Acclamationum, & ejusmodi: quæ omnia quasi sigillo claudit osculum pacis suavissimum. Ea igitur Actio negligenda non est, imò exactissimè peragenda: de qua scripsêre pauci, & ii vel indicârunt potiùs quàm pertractârunt; si tractârunt, minùs practicè; si practicè, non sine præjudicio sacrorum Rituum. Multa sanè nos didicimus experientiâ comite in Synodis, Spoletanâ Cardin. Vicecomitis, Perusinâ Comitoli, Derthonensi Dossena; Novariensi Biscapetris, Laudensi Seghitii, Imolensi Millini; Interamnensi Gera, alterâ Spoletana Castruccii, alterâ Perusinâ Comitoli; Neapolitanâ Cardin. Boncompagni, Perusinâ tertiâ Card. de Torres, & Eugubinâ Card. Carpinei, præclarissimorum Antistitum; quibus affuimus administri minimi, ut disceremus: unde collegimus hanc Praxim brevem, nobis ipsis usui futuram, ut serviamus aliquando aliis Episcopis; sed efflagitantibus amicis, ad communem utilitatem non potuimus non eam dare publico prælo. Æquo tu animo, benignè Lector, accipe, & Vale.

CA-

CAPUT I.

De nomine, origine, & definitione Synodi Diœcesanæ.

1 CUm partes nostræ esse sint præcipuæ, ut Praxim Diœcesanæ Synodi celebrandæ describamus, in iis, quæ ad Theoriam potiùs attinent, non immoramur.

2 Est enim Synodus Græcè, Concilium Latinè, seu cœtus, vel Congregatio, *Cap. primo § Synodus 15 dist.*

3 Et licet originem habere videatur ab Apostolis *Act. 15*, quia tamen ibi convenerunt Apostoli, qui erant Episcopi, & seniores, deducimus originem Diœcesanæ Synodi libentiùs ab *Act. 21. vers. 18* anno Domini 58 ubi sub Jacobo Episcopo Hyerosolymitano omnes Seniores, Græcè presbyteri, fuere collecti in causa sancti Pauli & Nota, quòd de primo Apostolorum Concilio locuti sunt hoc modo: *Visum est Spiritui sancto & nobis.* Qui ritus adhuc perseverat apud nos ut Concilia Provincialia & generalia dicantur congregata in Spiritu sancto, quod prohibetur dici de Synodo Diœcesana. Quâ de re monitus fuit quidam Episcopus à S. R. E. Cardinalibus, qui ante Decreta Synodalia eo modo loquendi fuerat usus, & prælo cum iisdem verbis dedit.

4 Diœcesana verò Synodus est Congregatio legitima, quam facit Episcopus cum Clericis sibi subditis in sua Diœcesi, de iisque in ea tractat, quæ curæ suæ pastorali incumbunt. Quæ definitio satis aperte patet.

CAPUT II.

De indictione Synodi Diœcesanæ.

1 SOlet indici tribus modis. Primò solemniter in die Epiphaniæ, ex *Cæremon. Episcop. lib. 1. cap. 31.* nimirum intra Missarum solemnia, dum festivitates anni solemniores denunciantur populo post Evangelium ab Archidiacono, seu Canonico, Beneficiato, aut alio, juxta consuetudinem loci, pluviali induto, in pulpito, vel ubi solet cantari Evangelium, juxta formulam & cantum, quæ habentur in *Pontificali Part. 3. tit. De publicatione Festorum mobilium.* Quidam Episcopi pleniorem formulam dederunt cantandam, sed Pontificali nullo modo est recedendum.

2 Deinde in Calendario non pauci edici jubent diem ipsam Diœcesanæ Synodi cù die, quæ occurrit in Calendario, his & similibus verbis: Feria ij Dominicæ iij. post Pascha Officium fit, &c. Hac die conveniant omnes de Clero ad Synodum, &c.

3 Per edictum duorum ante mensee, vel unum saltem, ex *Cærem. Episc. loco cit.* proposita schedula manu notarii seu Cancellarii subscripta, Ecclesiæ Cathedralis affixa valvis ad præscriptam formam in dicto Cæremoniali, quam dabimus infrà unà cum aliis Synodalibus fortunatis in *4. Part. c. 1. & seqq.*

4 Pleniori formâ invitantur omnes, quam vide infrà, ex Actis præsertim Ecclesiæ Mediolanensis, & Novariensis, *Part. 4. cap. 1. n. 4.*

5 Addunt alii in calce Edicti Præmonitiones aliquas, ut Clerus accedat instructior ad actiones Synodales, quod arbitrio Episcoporum relinquitur. Dabimus infrà exemplum è Perusina Synodo desumptum *Part. 4. cap. 2.*

6 Quod si ob aliquod impedimentum sit prorogandа Synodus, opportuno tempore id fiat, ut moneatur Clerus ad formulam suprà præscribendam. *Part. 4. c. 1. n. 5.*

§ I. ANNOTATIONES.

1 IN Edicto quatuor contineri solent, Episcopus, indicens, Clerus cui indicitur, tempus, & locus actionis Synodalis.

2 Episcopus, intellige consecratum, quod omnes fatentur, item electum, & confirmatum, ex *Henrico Botteo de Synodo Part. 1. quæst. 6. ver. Secundo accessorie*, qui sequitur Innocent. *in cap. Transmissam de elect.* quia convocatio Synodi est meri imperii: item provisum à Papa, nondum consecratum, dummodo suas bullas expediverit, ut probat Joan. Ant. Massobrius *Tract. de Synodo Diœces. cap. 2. dub. 1. n. 9.* item eum, qui liberam sit adeptus possessionem Episcopatûs; ex eodem Massobrio *ibidem dub. 3.*

 3 An

3 An verò Capitulum Sede vacante possit convocare Synodum; concedit idem Massobe. *dub. 4.* hoc est, per Vicarium Capitularem, ex *Declar. Congregationis citata. ibid.* & a Garcia *de Benefic. part. 9 cap. 2. nu. 8.* Vicarium autem Episcopi non potest citra speciale mandatum. *Ib. cum Azor. instit. Mor. p. 2. lib. 3. cap. 45. qu. 4.*

4 Nomine Cleri, qui tenetur ad Synodum venire intellige subditos Episcopi, de quibus fusè Massobe. *cap. 3. dub. 2.* Breviter dico, tenentur accedere. Primò, Abbates habentes Capellas, vel populum subjectum Episcopo, sive sint exempti, sive non, citra privilegium speciale. Secundò, Regulares assumpti ad Ecclesias Parochiales: Tertiò, Prælati sæculares, qui appellatione Presbyterorum comprehenduntur: Quartò Parochi, & alii Sacerdotes exercentes animarum curam, etiamsi sint præsentati per exemptos. Quintò, qui obtinent beneficia simplicia. Sextò, qui de consuetudine per decennium introducta accedere solent. Septimò, vel per se, vel per procuratores. Hæc ex Massobe. *dub. 6. ubi ille fusius,*

5 Dubitant Doctores extra jus consuetudinis de Canonicis Ecclesiæ Cathedralis & inferioris Collegiatæ, *item* de aliis Sacerdotibus non beneficiatis; conveniunt autem hosce omnes teneri, si de reformatione morum agatur, aut de publicandis Decretis proximi Concilii Provincialis vel de re concernente universum Clerum, seu Canonicos, multò ergò minùs Diaconi, & inferiores Clerici tenentur accedere, nisi de consuetudine, si adsit, vel de speciali jure. Nam Mediolani tenentur omnes Sacris Ordinibus initiati adesse Synodo.

6 Quod attinet ad tempus, singulis annis admonet Concilium Tridentinum *Sess. 24. cap. 2. de Reform.* celebrandam esse Synodum, quod (*heu!*) negligitur à multis; & tamen omittens celebrare Synodum venit suspendendus ab executione officii, *Cap. sicut in fi. d. accus. & ex Declar. S. Congreg. Concil. 7. Martii 1590.* numeriùm per Archiepiscopum cui subest, ex Massobe. *cap. 2. dub. 3. an. 3.* & Illustrissimi Patres Concilii Trid. Congregationis ajunt esse de præcepto, ut quotannis fiat, nisi causa excuset, quæ solet, & debet afferri in Visitatione Liminum Apostolicorum.

7 Porrò tempus magis congruum videtur esse Paschale tempus: quod probat *Bott. p. 1. quæst. 4.* cujus etiam rationes valdè mihi placent, eâ exceptâ, quâ ille vult extra tempora Jejunio destinata celebrari Synodum, ne fiat cum jejunio: at in *Synodo Mediol. 6.* habetur hoc decretum, videlicet, Jejunium, quod in Ecclesiasticis suis actionibus (loquitur autem de Synodalibus) olim institutum fuit, ut servetis, hoc valdè hortamur in Domino. Addo ego quòd prima Synodus *loco cit. Act. 2.* celebrata fuit tempore Paschali nempè Pentecosten, ut ex Apostolico textu probatur apertè. & præterea Romæ celebratur Dominica 2. post Pascha, in qua ideò legitur Evangelium de Pastore bono *Ex Rupert. lib. 9. c. 1. Durand. lib. 6. c. 98*

8 Locus denique, quicumque ille sit in Diœcesi, est aptus, aptissimus autem est Ecclesia Cathedralis.

CAPUT III.

De Epistolis Episcopi pro Synodo.

1 IN Actis Ecclesiæ Mediolanensis habentur exempla literarum Episcopalium ad Vicarios foraneos, Testes Synodales, & ad Parochos: quas dabimus infra, *Part. 4. c. 3.*

2 Sed earum loco videntur sufficere Præmonitiones eæ, quas suprà significavimus, *Cap. præced. n. 3.*

3 Scribebat S. Carolus etiam ad Regulares, ut actionem Synodalem piis precibus adjuvarent: quod monitione breviori in scriptis ad unumquodque Monasterium tam virorum quàm fœminarum transmissa suppleri potest. Vide infrà. *Part. 4. c. 3. n. 3. & 4.*

CAPUT IV.

De Congregationibus ante Synodum.

1 DIversis diebus & ob diversas causas habendæ sunt variæ Congregationes coram Episcopo, qui in iis cum Rochetto, & Mozetta in suis ædibus Consiliarios excipiet, omnes autem statutâ horâ vocari convenient.

2 Episcopus ergo deputabit idoneum virum,

rum, qui referat in librum ea omnia, quæ in his conventibus pertractantur; eum ego vellem, qui futurus erit Secretarius Synodi.

3 Eliget sex, vel octo partim Theologos, partim Canonistas, sæculares, & Regulares; quorum consilio utatur in negotiis Synodalibus.

4 Die commodiori convocet omnes Curatores civitatis, à quibus coram se, & prædictis Consiliariis exquirat statum morum civitatis; ut quæ decernenda proponuntur in Synodo, scripto consignentur à proponentibus.

5 Aliâ die accersantur à Diœcesi Vicarii Foranei, seu Archipresbyteri, seu primores Parochi, & eadem exquirat Episcopus, & eodem modo ut supra, de statu Diœcesis post habitos in Diœcesi similes conventus.

6 Laudabilius esset, si convocarentur aliâ die unà simul omnes Regularium Superiores coram Episcopo, ut is suppeditarent in genere peccata populorum, & opportuna remedia; quod prodesset quàm maximè pro reservatione casuum utiliore.

7 Ex his, & ex Visitatione proxima civitatis, & Diœcesis, operâ prædictorum Consultorum haurienda est materia Decretorum Synodi, quæ debet esse de iis, in quibus ut plurimùm peccatur, sed de his paulò post agemus.

CAPUT V.

De ordine habendi prædictas Congregationes.

1 Statutâ horâ, & per nuntios, seu schedulas vocatis vocandis in aula seu cubiculo capaci Palatii Episcopalis, ante omnia Episcopus stans, aliis quoque stantibus recitabit de libro Pontificali, seu de Tabella paratam Orationem, Adsumus, &c. seu preces initio Congregationis dici solitas Veni S. Spiritus, &c.

2 Sedentibus omnibus, legitur à Secretario Episcopi Catalogus eorum, qui debent interesse, ut notentur in libro hoc modo......die... mens... coram Reverendissimo Domino N. Episcopo, & M.R.R.N N N N N N.

3 Sedebunt autem ordine congruo judicio Episcopi, pro jure dignitatum, titulorum, & cæteris paribus, jure promotionis antiquioris: Regulares post Presbyteros sæculares. inter sæculares autem è prædictis Consultoribus primus locus Vicario Generali dandus erit; secundus illis qui in Cathedrali dignitatem habent; tertius Præposito Collegiatæ insignis, qui præcedere debet Canonicum Cathedralis Ecclesiæ extra Collegium suum procedentem (quod benè probat *Chassaneus in Catal. glor. mundi 4. Par. consil. 38.*) nisi aliud obstet: quartus locus Canonico Collegiatæ insignis, quintus Parocho; sextus aliis; nisi fortè quis sit Protonotarius, seu Doctor, cui in hujusmodi conventibus cedunt aliqui ex prædictis. quâ in re valet maximè consuetudo locorum. *Chassaneus in 4. Part. etc.*

4 Expositâ causâ convocationis ab Episcopo interrogantur singuli de re proposita ordine majoritatis, incipiendo à majoribus, qui factâ debitâ Episcopo reverentiâ respondent breviter, & prout res postulat, ad interrogata, ne tempus conterant.

5 Notabit Secretarius, quæ notatu sunt digna Episcopi arbitrio.

6 Sed in Congregationibus Parochorum, Vicariorum Foraneorum & Regularium, Consultores prædicti Synodales sedebunt hinc inde à latere Episcopi, alii verò interrogati surgent, & factâ reverentiâ Episcopo debitâ, & consueta (cum genuflectione, exceptis Canonicis) stantes dicent sententiam suam, quos tamen ferè stare jubebit Episcopus sedere, & caput tegere.

7 Actis de more gratiis ab Episcopo per consuetas preces in fine Congregationis dici solitas, dimittetur Congregatio.

CAPUT VI.

De conficiendis Decretis.

1 Distribui possunt diversi tituli materiarum Synodalium prædictos inter Consultores, ut quisque suggerat, quod in Domino expedire judicaverit.

2 Caveatur à multitudine Decretorum.

3 Ea sint de rebus quæ ad plures attinent, non ad unum, aut alterum tantùm.

4 Aliquando sufficiet ea in memoriam Cleri revocare, quæ in Concilio Tridentino, aut Pro-

vinciali, cui subest Clerus, aut aliàs à prædecessore Diœcesano sancita sunt: si hæc Decreta non sufficiunt, fiat tandem Decretum novum. Plena sunt Decreta optimis ut quæcumque re Acta Mediolanensis Ecclesiæ; è quibus & aliis Manuale Episcoporum per Aphorismos distinctum dabimus in lucem Volumine brevi.

5 Si abrogandum est aliquod Decretum prædecessorum, Episcoporum, fiat cum expressione causæ, ob eorum reverentiam.

§ II. ANNOTATIONES.

1 NUnquam decernatur contra jus Pontificum, neque Provincialis Concilii Decreta.

2 De quibus autem possit Episcopus statuere, & qua ratione, non est hujus loci disputare. *Vide Massobrius de Synodo capite 4. à dubio 41. usque ad 98.* Breviter dico: Si lex honesta, justa, possibilis, secundùm naturam, consuetudinem patriæ, loco & tempori conveniens, necessaria, & utilis. *Ex Massob. dub. 52. ubi fusius illo.*

6 Petitiori deniq, in hoc genere cura demandetur, ut Decreta ordine congruo & Ecclesiastico stylo latino describantur, in Synodo legenda.

7 Non enim placet ea describi materno sermone in gratiam (ajunt) Foranei Cleri; illud enim incommodum vitari poterit, quod in Clero timetur, ignorantiæ, si ad singula Decreta vel certè ad potiora subsistat Lector, & Episcopus addat verba materna in commendationem Decretorum: quod præstare solitus fuit Neapolo Comitolus Perusiæ Episcopus; quem secutus est Illustrissimus D. meus Cardinalis Boncompagnus in prima Synodo Neapolitana paternè & maternè loquens cum suo Clero non sine multo fructu.

8 Convocandum tandem erit coram Episcopo Capitulum Cathedralis Ecclesiæ, ut de Canonicorum consilio stabiliantur, non autem de consensu.

§ III. ANNOTATIONES.

1 COnsilium Canonicorum est requirendum, alioquin Decreta non valerent *arg. cap. Quanto de his quæ fi. a Præl.* nisi forte Episcopus præscripsisset, *hujusmodi Consilium non quærere ex Auctor. in Repet. cap. 1. de Constit. contra Hostien. De his, quæ fiunt a Prælato,* qui putat contrariam consuetudinem irrationabilem.

2 *Prosectus in Praxi Episc. Par. 2. c. 2. nu. 9.* recenset casus sex in Jure expressos, in quibus requiritur consensus Capituli. & Primò, quando vertitur interesse ipsius Capituli. Secundò quando diminui tur auctoritas Ecclesiæ. Tertiò, quando ageretur de alienatione rerum Ecclesiæ. Quartò, quando de obligatione Ecclesiæ. Quintò quando de præjudicio quoad subjectionem, vel limitationem consensus Capituli. Sextò, quando de reservatione casuum criminalium. & ibi citantur textus.

3 Pro casuum reservatione in Synodo facienda (quod valet, ut non expirent per mortem Episcopi) Sacra Congregatio Cardinalium super negotia Episcoporum admonuit Episcopos die 26. Novembris 1606. ut atrociorum tantùm & graviorum criminum absolutionem sibi reservent; neque superflue illos casus, qui Sedi Apostolicæ sunt reservati: paucissimos item reservent. *Eadem Congregatio apud Quarantam verb. Casus reservati.* Vide eundem ibi, ubi explicat optimè, quando expirent.

CAPUT VII.

De præparandis pro actione Synodali.

1 AGendum est deinde cum prædictis Consultoribus, vocatis etiam Magistro Cæremoniarum, & Sacristia Cathedralis Ecclesiæ, de necessariis ad actionem Synodalem, hæc autem sunt.

Hospitia pro Clero cum electione Præfecti & Coadjutorum,

Apparatus Ecclesiæ & loci sessionalis:
Distributio sessionum,
Numerus Tabellarum
Catalogus Cleri vocandi rité ordinatus,
Habitus Cleri qualis, & ordo sedendi.
Processiones, prima & ultima.
Horæ Canonicæ, & Missæ Synodales.
Musicus cantus.
Quæ paulo ante diem Synodi ad excitandos populos agenda sunt.

Off.

Officiales Synodi, hoc est, actionis ipsius Synodalis.

Delectus Examinatorum, Judicum, Testium, Functorum, & Officialium Cleri in Synodo approbandorum.

2 De singulis dicemus breviter, ut quisque sciat officium suum, & sciat Episcopus aptiores eligere.

CAPUT VIII.

De hospitiis, & eorum Præfectis.

1 Hospitia deligenda sunt in civitate, & caupones ii seligendi sunt, qui pietate alus præstant; quibus injungendum erit, ut prophanas imagines tollant de cubiculis, frugalem mensam suppeditent iis, qui ad alios non divertunt cives.

2 Præfectus autem deputandus erit cum aliquibus comministris ut ea ac re invigilent, & ea avisant, & ad quos recurrere queant ii, qui de Clero eorum operâ egent ad hospitium sibi parandum.

3 Laudandus est Neapolio Comitolus Episcopus Perusiæ, qui mensam communem in suo Palatio durante Synodo pauperibus de Clero suppeditabat; & aliquos item lectos parari curabat pro iisdem, tum Ferdinandus Millinus Insolæ Episcopus, qui ad mensam suam vocabat per triduum manè Vicarios Foraneos & in aula majori alias mensas sterni jubebat Clericis egentioribus.

CAPUT IX.

De apparatu Cathedralis Ecclesiæ.

1 Ornabitur Ecclesia festivo & solemni ritu, ut in capitulo de ornatu Ecclesiæ plenè dictum est, ab *Cærem. Episc. lib. 1. c. 31.* usque ad valvas inclusivè.

2 Sedilia in ea disponentur, inquit *idem Cæremoniale*, ut Dignitates & Canonici Ecclesiæ Cathedralis hinc inde à lateribus Episcopi, vel ante Episcopum semicirculum faciant; illud tamen prout placet magis, & est commodius ad functiones Synodales.

3 *In medio itaque navi Ecclesiæ paretur locus sessionalis hoc modo.* Hinc inde affigantur aliæ schedulæ parietes cum literis grandiori-

bus, continentes nomina locorum Diœcesis, juxta scamna pro Diœcesano Clero præparata, ut ordine servato secundùm gradus locorum; ut quisque sciat, ubi sedere suo loco debeat.

4 Circummuniatur sessionalis locus, ita ut laici illuc intrare nullo modo possint.

5 Sedes Episcopi sit alta tribus gradibus tapete contectis, & hinc inde sedilia collocentur pro Diaconis assistentibus; paretur etiam mensa parva cum suo panno violaceo collocanda facie ante Episcopum sedentem, pro Reliquiis & Scrinio, de quibus infrà.

6 Hinc inde in quadrum sedilia longa pro Canonicis præparentur, vestita panno viridi, alio unico gradu à pavimento: quod si adfuturi sint alii majores Canonicis, vestiri poterit prima pars scamni, quod à dextris Episcopi & eidem vicinius est, panno nobiliori, puta violaceo, aut alio, ad differentiam in eodem scamno a Canonicis faciendam. Abbates, commendatarii, Protonotarii Apostolici, si utantur rochetto & mantelletto, sedebunt post Canonicos in eodem scamno a sinistris Episcopi sedentis: quod observatur Mediolani.

7 In fine sedilium Canonicorum, facie versa ad Episcopum sedebit juxta dexteram Episcopi Vicarius Generalis in sede corracea domestica cum parva mensa strata panno, ut præsto sit accedenti ad eum Clero pro variis causis in eadem linea sedebunt juxta sinistram Episcopi in scamno nudo ad mensam aliam similiter vestitam Promotor, & Secretarius Synodi cum Notario Episcopali. Mensæ tegantur convenienti panno, ad morem viridi.

8 Si Archiepiscopus præest Synodo, collocetur in medio centro areæ, quæ est inter Canonicorum sedilia, ante sedem Episcopalem sessionalem scabellum commune pro eo, qui gestare debet Crucem Archiepiscopalem in Synodo; cujus Imago Crucifixi respiciet semper Archiepiscopum.

9 Pulpitum amovibile pro lectione Decretorum collocari poterit prope mensam, ad quam sedet Secretarius Synodi, ut inde suppeditentur eidem quæ sunt legenda.

10 Hinc inde à tergo Canonicorum sedilia

erunt

erunt pro Clero Urbano; alia pro Foraneo occupabunt navim mediam, ita tamen, ut in medio juxta Episcopum sit transitus omnino liber, & aptior ad eundum redeundumve, prout est opus. Nobilior Foraneus Clerus sedebit in anterioribus scamnis, reliquus in posterioribus.

11 Ad apparatum spectat ornatus altaris majoris, & colore quidem rubeo vestitur, nisi aliud requirat solemnis Missa, de qua infrà.

12 Exceptâ Missâ, ut dictum est, paramenta omnia in actione Synodali coloris erunt rubri.

CAPUT X.

De distributione sessionum.

1 Numerus sessionum ex *Pontificali* solet esse trium, ad arbitrium Episcopi potest esse paucior; *ex eodem Pontificali*. pendet autem hic numerus à rebus agendis in Synodo ipsa, *ex actis Eccl. Mediol.* potest esse plurium quàm trium.

2 Prima Synodus ab Episcopo celebranda esset summa cum majestate & utilitate Cleri, & populi, ut effulgeat Ecclesiastica Hierarchia; & ideo nihil esset omittendum, quod ad perfectissimam Synodum, quam hic describimus, attinere possit.

3 Iietiam, qui nonnisi tertio quoque anno Synodum convocant, eadem observare deberent.

4 Qui verò quotannis celebrant, unâ sessione possunt absolvere, quæ sunt necessaria, omissis iis, quæ sunt ad splendorem, cum utilitate tamen conjunctum.

5 Porro necessaria sunt ea, quæ ad electionem spectant Examinatorum Judicumque, & ad professionem fidei à novis Beneficiatis emittendum.

6 Non tamen placere potest ea Synodus, quæ per duas horas manè celebratur, ubi multus est Clerus; saltem per totum diem detineatur ille cum majori fructu.

7 Cardinalis Palæotus in Archiepiscopatu suo Bononiensi distribuit actiones Synodales pro una sessione, pro duabus, pro tribus; cujus distributionis formulam dabimus infrà *in 2. Parte*.

CAPUT XI.

De Tabellis Synodalibus.

1 Describenda est primò disciplina Cleri in Synodo & Processione, servanda juxta formulas infrà tradendas: & hæ Tabellæ solent imprimi, pluribusque in locis Ecclesiæ Cathedralis & Palatii Episcopalis pridie Synodi affigi. *Vide in 4. Par. cap. 4. num. 1, 2. & 4.*

2 Alia Tabella Precum typis item editur, distribuenda toti Clero, ad usum primæ Processionis ante Synodalem sessionem: continet autem Hymnos & Psalmos: exemplum illius dabimus infra *4. Par. c. 4. n. 3.*

3 Tabella item exponitur impressa, quæ continet capita Orationis *loco cit. num. 5.*

4 Scrutinii alia post Præfectos ejusdem ut infrà *loco cit. n. 6.*

5 Acclamationum, si faciendæ sint, multa exempla debent edi pro majori vel minori numero Cleri *ut in 4. Par. cap. 11, num. 1. & 2.* & hæ quoque Tabellæ prælo dari solent.

6 Aliæ parantur manuscriptæ: cujusmodi sunt formula professionis Fidei brevior, Juramentorum formulæ pro Examinatoribus, Testibus Synodalibus & Punctatoribus; & hæ majusculis exarantur characteribus, ut duo vel tres simul eas legere queant ante Episcopum genuflexi. De quibus *in 4. Par. cap. 5. toto.*

7 Denique scribuntur in folio capita quædam Orationis mentalis, à deputando cantanda in fine cujusque sessionis, ad formam ut infrà describendam *in 4. Part. cap. 10. toto.* Et hæ Tabellæ sufficiant.

CAPUT XII.

De Catalogo Cleri vocandi.

1 Necessarius est Catalogus eorum, qui ad Synodum Diœcesanam tenentur accedere, pro quo integrè conficiendo monendi sunt opportuno tempore Parochi, ut tam in Urbe quàm in Diœcesi quisque transmittat ad Episcopum nomina eorum de Clero, qui in sua Parochia degunt: neque solum nomina, sed etiam cognomina, beneficiorum titulos, quos habent, & Ordines sacros, imò etiam Doctoratûs insignia, quæ & qualia habent.

2 Hisce

2 Hisce datis relationibus, deputari debent duo veteres, qui in ordinem redigant totius cleri nomina, ut congruo quisque loco vocetur.

3 Ordo autem erit, ut Primò nominetur clerus civitatis, tùm Diœcesis: in civitate cleri Ordo erit, ut Primò Dignitates & Canonici Ecclesiæ cathedralis, cum beneficiatis & capellanis, qui eidem actu inserviunt, vel beneficii titulos ibidem habent; tùm clerici Seminarii, & alii, qui Sacristiæ ministrant. Tùm vocentur Canonici & clerus singularum Collegiatarum, ordine servato dignitatum Ecclesiarum, Rectores Parochiarum hoc est Præpositi, Archipresbyteri [nisi hi præcedant illos] Rectores, Vicarii perpetui, Vicerectores amovibiles, Beneficiati simplices, Presbyteri, Diaconi & Subdiaconi, ubi est consuetudo quòd vocentur.

4 In Diœcesi hic erit ordo, Abbates & Commendatarii Primò, deinde Vicarii Foranei, juxta dignitatis ordinem seu promotionis antiquitatis, & sub quolibet Vicario vocetur totus ejusdem clerus ordine prædicto, hoc modo, Vicarius loci N.

5 Si collegiatæ adsint in Diœcesi, vocentur ante Vicarios Foraneos, ordine dignitatis collegiatarum; & cum canonicis vocetur totus clerus affectus collegiatæ sive ratione beneficii, sive servitii.

6 Titulus cuique nominando præmittatur, & post cognomen addatur (si ille est) Doctor in Sacra Theologia vel J U titulus, & deinde beneficii.

7 Titulus Abbatum est Perillustris, & multum Reverendi dignitatum & canonicorum Cathedralis Ecclesiæ apud nonnullos est idem in Provincia Mediolanensi dignitatum est multum R. D. Canonicorum verò, R, D in Collegiatis Præpositus gaudet titulo R D & Canonici R. N. quæ distinctio rationi est consona.

8 Rectores animarum prænominantur omnes vocabulo Venerabilis Presbyter N Vicerectores amovibiles (si Regulares sunt, Frater, vel Dom. N.) vocantur ut Sacerdotes alii, Presbyter N. Diaconi & Subdiaconi hoc modo, NN Diaconus vel Subdiaconus, Clerici beneficiati, N Clericus Beneficiatus S. N Clerici Seminarii

N.N nomine & cognomine tantum *Hæc ex Actis Ecclesiæ Mediolan.*

9 Protonotarii Apostolici si qui adsint, titulo M.R.D digni sunt; & addatur in fine, J.U.D. & Protonotar. Apostolicus.

10 Si quid erroris accidat in hac nominatione cleri, nemini sit injuria, ex vi Decreti, de quo infrà, initio Synodi evulgandi.

11 Cæteris paribus, attendatur æqualitas attendatur promotio ad canonicatum, Rectoriam, Beneficium, Ordinem sacrum.

12 Accidere potest, ut idem vocetur sæpiùs ratione beneficiorum, quæ habet in pluribus locis, sed hoc nihil refert, imò decet hoc modo eum nominari, ut beneficia Ecclesiarum commendantur, quæ certum locum habere debent.

CAPUT XIII.

De Habitu Clericali.

1 Habitus Episcopi in Missa Synodali erit Pontificalis, & colore jubet, si celebrat solemniter, assumit omnia paramenta Pontificalia usque ad pallium exclusivè, si est Archiepiscopus. ex *Cærem Episc. lib. 1. cap. 16* si assistit, conveniens ut amictu, alba, cingulo, stola pluviali & mitra pretiosa indutus assistat Missæ cum solitis cæremoniis eodem habitu semper adsit in Sessionibus Synodalibus baculum vero pastoralem vel gestet, vel gestare faciat.

2 Dignitates & Canonici parati adsint ex *Cærem Episc. lib 1 cap 31* hoc est, pluvialibus dignitates planetis & dalmaticis Canonici Presbyteri & diaconi: & si non sunt distinctæ præbendæ, fiat tamen distinctio per paramenta, *Congr. Rit. 15 Martii 1608.*

3 Coadjutores Canonicorum (quoniam & ipsi unà cum coadjutis interesse debent) adesunt cum habitu canonicali ordinario, non parati, ad distinctionem.

4 Collegiatæ non mutant habitum in choro consuetum. Præfecti collegiatarum in Provincia Mediolanensi, ex *Concil Prov V*, unà cum Canonicis Cathedralis pluvialia induunt, in Processione prima & ultima, ex auctoritate *Conc. Prov, IV.* Episcopus Laudensis concessit

pluvialis usum Præpositis non Collegiatarum, & Vicarius Foraneus, ut esset inter Clerum & Clerum aliqua distinctio inter eundum: finitâ verò Processione exuunt pluvialia.

5 Rectores Parochiarum caputium gestant supra cottam multis in locis. Neapoli stolam, ut dignoscantur ab aliis. Servanda est locorum consuetudo.

6 Statuant Episcopi quod expedire judicaverint ad actionis Synodalis splendorem & majestatem Ecclesiasticæ Hierarchiæ repræsentandã.

7 Ordo verò ledendi in Synodo est ille, quem supra significavimus, tum *Capite 9. De apparatu n. 5. 6. 7. & 12.* tum *Cap. 12 De Catalogo Cleri.* Urbanus enim Clerus hinc inde à tergo Canonicorum Cathedralis sedere debet, Beneficiati seu Mansionarii, & Choro Cathedralis addicti, immediatè infra eos post Canonicos ejusdem, non quia digniores sint Canonicis Collegiatarum, sed quia in servitio conjunctiores sunt Canonicis esse debent.

8 Collegiatarum verò Canonici sedebunt hinc inde, unum Collegium primum à dextris Episcopi, secundum à sinistris Episcopi, sic deinceps: & Prior Collegii sedeat in scamno oblongo primus propiùs Episcopo.

9 Parochi à tergo Collegiatarum, & alii de civitate post Parochum.

10 Diœcesanus autem Clerus sedebit in medio orvi ante faciem Episcopi hinc inde, ita ut in scamnis anterioribus, & juxta dextram Episcopi digniores Collegiatæ sedeant, Parochi à tergo Collegiatarum, & alii à tergo Parochorum, ut suprà diximus.

11 Vicarius Episcopi, si est Protonotarius, induat rochettum, & mantellettum; si nõ est, induat habitum, quem per Urbem defert, non pluviale.

12 Si Vicarius est Canonicus, ad Missam & Processionem induatur ut Canonicus, ad sessionem Synodalem ut Vicarius.

CAPUT XIV.

De Processionibus Synodalibus.

1 Duplex Processio fieri solet, altera pro initio Synodi, quam significat *Cerem. Episc lib. cit.* altera pro fine ejusdem, prout in *Actis Eccl. Mediol.*

2 Pro prima varius est ordo, nam aliqui ante Missam, alii post Missam, *Conc Prov Mediol. II.* eam præmittit Missæ. Statuat Episcopus quidquid voluerit.

3 Solet à Vicario Generali fieri edictum de hac prima processione, cujus exemplum dabitur in *4. Par c. 6.*

4 Decernenda est Ecclesia, ad quam eundum sit, & via per quam eundum.

5 Item, qui Hymni, & Psalmi, dum itur, sint cantandi, quorum Tabella edetur, ut diximus suprà *Cap. 11 n. 2.*

6 Præfertur una tantùm Crux Cathedralis Ecclesiæ, quam sequitur totus Clerus ordine retrogrado, quo in Synodo sedent.

7 Dum itur, quisque Clerus partialis cantare debet Hymnos & Psalmos, priore de illo Clero primùm inchoante Hymnum.

8 Hora est præscribenda Processionis primæ, & evulganda ad valvas Ecclesiæ.

9 Clerici deputandi sunt pro ordinanda Processione, quotquot erunt necessarii.

10 Ultima verò Processio fit intra ambitum Ecclesiæ, vel paulò extrà, si multus est Clerus; & fit eodem modo, quo prima, sed cantatur Hymnus *Te Deum.*

11 Si ad primam processionem Regulares & Confratres convenire solent, id fiat.

CAPUT XV.

De Horis Canonicis, & Missis Synodalibus.

1 Horæ Canonicæ in Cathedrali dicuntur celeriùs, & ferè sine cantu, ne impediatur actio Synodalis.

2 Vesperæ cantantur alicubi à toto Clero in cantu Gregoriano alternatim, ab Urbano ex una parte, à Foraneo Clero ex altera; ut id conveniat, ut assignentur duo Mansionarii de choro, qui firmiorem habeant vocem, quâ moderari queant Foraneorum voces sæpius dissonantes; quæ ritùs fervorem in Clero excitat, & populum ædificat. Interea quoque congregatur totus Clerus pro actione Synodali immediatè post Completorium continuanda. Completorium autem debet dici à solis Officialibus Chori dimissã voce; & interim poterit Episcopus pro sessione parari.

3 Missa

3 Missa de die ovviti potest licitè, & pro ea cantari Missa Synodalis de Spiritu sancto, quam præscribit *Cæremoniale* vel alia Missa, ut mox dicemus.

4 Si triplex sit sessio, primâ die cantabitur Missa ab Episcopo, vel eo impedito à primâ Dignitate, de Spiritu sancto: secundâ die à Canonico rito pro Defunctis pro commemoratione Episcoporum & Sacerdotum Defunctorum generali: tertiâ die ab alio canonico pro gratiarum actione Missa de Sanctissima Trinitate. *Acta Eccl. Mediol.* Ut nimis ùm Clerus Urbanus, & multò magis Foraneus videat aliquando, & discat varios ritus & cæremonias Pontificales, Canonicales, festivas, & pro Defunctis.

5 Pro Missa Pontificali poterit etiam Episcopus Missam plenam facere, cum usu tamen mitræ, dum à sede accedit ad altare, & dum manus lavat, item eidem deservient duo Canonici cum dalmaticis, & presbyter assistens cum pluviali; scilicet, qui Missæ solemni deservire solent.

6 Missæ pro defunctis assistat Episcopus in cappa: Missæ verò de Sanctissima Trinitate cum pluviali & mitra. Absolutionem autem defunctorum faciet Episcopus in sua sede cum pluviali & mitra simplici: ut vario ritu hæc fiant.

7 Communio Cleri facienda est in prima Missa, & intra eandem, ex pia multorum Episcoporum consuetudine: quâ de re in præmonitionibus suprà memoratis moneri debet Clerus: quam etiam Communionem Pontificale præscribit.

8 Quæ attinent ad recensitionem Cleri & pacem dandam eidem, dicemus in loco proprio, & cum de Magistris cæremoniarum *Cap. 28.*

9 Missa unicam Orationem habebit, cum Gloria, Credo & Præfatione in cantu solemni; si Missa plena est, adhuc ua dici possunt, quia solemnis est aliquo modo, & pro re gravi post Nonam prædictæ Missæ dicentur, quia sunt votivæ.

CAPUT XVI.

De iis, quæ cantanda sunt à Musicis

1 IN Missa Pontificali solemni musicus cantus cum organo adhibendus erit de more, sed absque mora.

2 In Missa plena Episcopi, dum secretas recitat preces, cantari poterunt sacra Cantica cum organo & vocibus.

3 In Missa pro Defunctis Sequentia Dies iræ tantùm ad arbitrium, & sine organo.

4 In Missa de Sanctissima Trinitate Gloria, Credo, Sanctus, & Agnus Dei cæterain cantu Gregoriano. Organum pulsatur de more.

5 In ingressu Episcopi in Ecclesiam organum pulsatur manè tantùm.

6 In Processione poterunt cantari à Musicis Hymni & Psalmi, ut in Tabella propria, & in ultima Hymnus Te Deum.

7 In actione Synodali quotidie Hymnum: Veni Creator cantabunt Musici.

8 Idem respondebunt benedicenti solemniter Episcopo in fine totius Synodi; nihil prohibet, Litanias primâ die alicubi cantant Musici

CAPUT XVII.

De peragendis paulò ante diem Synodi.

1 EX *Cærem. Episc. loco citato*, tribus proximis diebus Dominicis ante diem synodi conveniens erit, ut tam in Ecclesia Cathedrali quàm in singulis Parochialibus per Concionatores & Parochos denuncietur synodus, populusque ad devotionem, orationes, jejunia, Sacramentum Pœnitentiæ, Sanctissimæ Eucharistiæ sumptionem, aliaque pia opera excitentur; ut actio synodalis Deo opitulante dignum sortiatur exordium, feliceumque & fructuosum progressum & finem. *Hæc ibi.* Oratio seu Missa de Spiritu sancto à Clero in Feriis quintis dicenda erit.

2 Pridie diei constitutæ pro Synodo, *ex eodem Cæremoniali ibid.* pulsari debent campanæ tum Cathedralis, tum aliarum Ecclesiarum solemni ritu, & præsertim sub noctem præcedentem: qua de re opportunè monendi erunt Ecclesiarum Præfecti.

3 Eodem die affigentur schedulæ variis in locis indicendæ horæ pro Synodo, cujus formulam habes infrà *in 4. Part. cap. 1. n. 6.*

CAPUT XVIII.
De Officialibus Synodi.

1 POst consultationem de prædictis in Congregatione Consultorum, facienda est electio Officialium Synodalium.

2 Sunt autem hi: præfectus Hospitiorum cum sociis, de quibus actum est supra *Cap. 8.*

Promotor unus, seu plures, Urbanus & Foraneus:

Secretarius, notarius, Coadjutor, sive Lector Decretorum, & catalogi Cleri

Præfecti disciplinæ Clericalis, Synodalis & scrutinii

Judices querelarum, & excusationum:

Procurator Cleri qui agat cum Episcopo nomine communi si opus est:

Oeconomus pro Cathedratico recipiendo:

Confessarii Cleri:

Magistri cæremoniarum cum adjutoribus Clericis:

Ostiarii Synodi:

3 Ut autem eligantur aptiores, eorum munera breviter hoc loco indicabimus, de quibus nondum locuti sumus.

CAPUT XIX.
De Promotore.

1 SIve unus sit, sive duo ad libitum Episcopi, hi parandi erunt, saltem pluvialibus nisi alter eorum sit Canonicus Cathedralis Ecclesiæ, qui Canonicali utetur habitu secundum præbendam & ordinem suum; & sedebunt ad mensam de qua diximus supra *Cap. 9. nu. 7.* erunt autem J. U. D.

2 Urgebunt actionem Synodalem pro emittenda professione Fidei, pro Clero vocando & Scrutinio ejusdem, pro electione Examinatorum & Judicum, pro evulgatione Decretorum, pro pœnis contra absentes, & pro rogato Notariis.

3 Verba propria seu formulas dabimus in fra in 4. *Par. cap. 7.* Et cùm loquentur cum Reverendissimo Episcopo, eum appellare debent titulo tantùm Reverendissimi; quia actio est Ecclesiastica: si Archiepiscopus, vel Cardinalis est, appellent etiam titulo Illustrissimi. Absit autem à Synodo curialis adulatio.

4 Major de duobus amborum nomine loquatur stans à dextris alterius Promotoris.

5 Antequam loquantur, & postquam dixerint, profundam capitis inclinationem Episcopo faciant, neque discedant ad locum suum, donec Episcopus decretum fecerit verbo.

6 Recitent de folio clauso in libello aliquo decenti & ornato; quem ipsemet qui legit teneat, & altâ voce, ut alii saltem viciniores & plenè audire possint.

CAPUT XX.
De Secretario Synodi.

1 COnvenit, ut Secretarius eligatur à Canonicis Diaconis, si Ordo habeatur distinctus, & paratus Canonicalibus indumentis agat cum Episcopo.

2 Ad eundem spectat ordinare lectionem Decretorum juxta ea, quæ in Consultorum Congregatione præscripta fuerint, & item quid prius, quid vè posteà sit agendum.

3 Socium sibi eligat, qui sibi ministret de mensa ad vicinum pulpitum, si quid occurrit legendum, & ejusmodi & in eo recedente scripta & calamos custodiat in mensa.

4 Prævideat quæ legere debet, ne erret conjecturvè; legat altâ voce, ut sanus audiatur ab omnibus, distinctè ut intelligatur. *Vide formulas ejusdem p. 4. cap. 9 toto*

5 In vocatione Cleri vocabit ipse nominatim Clerum Ecclesiæ Cathedralis, Collegiatarum autem insignitorum reliquos vocabit ejus Coadjutor, qui etiam leget aliqua Decreta, quando sunt ita multa, ut levari meritò ille debeat labore nimio legendi

6 Secretò teneat nomina Officialium Cleri, donec evulgentur, ne inde oriantur æmulationes & incommoda, præsertim ubi plures ambiunt in Clero munia.

7 Curet affigi valvis Ecclesiæ schedulas pro initio Synodi pridie primæ diei, tùm in Ecclesia, in Palatio Episcopali Tabellas de disciplina & Cleri, distributionem ejusdem pro Scrutinio faciendo, de qua paulò infrà Catalogum Confessariorum Cleri; tùm distribui Tabellas alias opportuno tempore pro Processione; Scrutinio,

alo, Acclamationibus, & ejusmodi per idoneos ministros.

8 Qui Lecturus erit, ea priùs accipiat cum debitis reverentiis antè & post ab Episcopo, cui eadem offeret, & ab eo statim recipiet post instar nam Promotorum; quibus instantibus ipse semper aderit.

9 Idem suggeret Episcopo quæcumque agenda erunt, quæ cum eodem communicabit in cubiculo, antequam descendat in Ecclesiam.

10 Præscribet Cantoribus musicas juxta ea quæ supra docuimus *Cap. 16.*

11 Idem ipse, si non alius Canonicus senior, cantabit stans prope sedem Episcopi capita Orationis mentalis in fine sessionum.

12 Denique ejusdem partes erunt, ut tota actio Synodalis exactissimè cum Magistris cæremoniarum peragatur, brevissimo libri facto Indice totius actionis ab initio usque ad finem, memoriæ causâ & promptioris executionis, cujus Indicis formula dabitur infrà *Part. 4. cap. 12.* ne quidquam in hoc genere desideretur à nobis.

CAPUT XXI.
De Notario Synodi.

1 Cancellarius Episcopalis solet esse Notarius actionis Synodalis, qui ideò eo semper aderit prope mensam Secretarii, & in fine cujuscunque sessionis rogatus à Promotore, ut conficiat instrumentum, &c respondebit, se facturum, assumendo testes aliquos ex de Clero; quorum nomina scribat in Actis.

2 Idem solet alicubi vocare Clerum ab eo loco, ubi desinit Secretarius, & absentes notare debet; ut puniantur, nisi excusentur deinde à Judicibus.

3 Ad eundem attinet scribere in libro nomina eorum, qui Fidei professionem in Synodo emittunt, vel si multus foret numerus professorum, per schedulas affixam curet, ut moneantur professuri Fidem, quòd ferant secum schedulam cum nomine, cognomine, beneficii titulo proprio, & illacum ac eam exhibeant; consignet quisque suam Cancellario, qui seu de suo addilecto schedulas omnes colliget, conservabit, & in librum referet, ut sine tumultu ac professio adnotetur. Formulam hujus rei habebis infrà *4. Part. c. 1. n. 6.*

CAPUT XXII.
De Lectore Decretorum.

1 Secretario datur adjutor ad ea multa munera, quæ sunt ejus propria, & præsertim ad legendum, si non ipse multa legere queat.

2 Dum legit Decreta Episcopi præsertim, ad singula paulum faciat conversus ad Episcopum qui forte circa illud quod proximè lectum fuerit, sensum suum commonè sermone aperiet Clero, alioquin prosequatur.

3 Convenit, ut de gremio Cathedralis Ecclesiæ hic eligatur, & firmiorem habeat vocem.

CAPUT XXIII.
De Præfectis Disciplinæ Synodalis & Scrutinii

1 Eligendi sunt è Clero tùm Urbano, tùm Diœcesano, si opus est, aliquot Sacerdotes ætate, prudentiâ, zelo & disciplinâ Clericali conspicui, quorum operâ tùm Clerus universus contineatur in Officio, tùm promoveatur ad meliora.

2 Numerus sit is, qui sufficiens esse potest ad Scrutinium universi Cleri faciendum intra tempus Sessionum Synodalium ea proportione, ut unicuique scrutandorum numerus assignetur, non ultra sexaginta.

3 Ut autem una linguâ loquantur omnes in judicio ferendo, de vestibus, barba, colore caligarum, & ejusmodi, conveniant hi semel ante Synodum coram Episcopo, & juxta Tabellam Scrutinii conferant inter se, quid communiter sit censendum, ne contraria videantur sentire, aut loqui alii aliis.

4 In hoc conventu dabitur cuique Præfecto Tabella Scrutinii sancita, ut supra *cap. 11.* danda infrà in *4. Part. c. 4. nu. 3.* & præterea in schedula assignabitur unicuique tùm Cleri pars examinanda, tùm locus, id est, Capella Ecclesiæ Cathedralis pro Scrutinio. Quæ distributio Cleri & Capellarum sub tali vel tali Præfecto in Clero patet, in folio seu foliis etiam in Ecclesia, etiam ipsi eorum Præfectis ad formam

 descri-

describendam in *4. Par. cap. 9. n. 11.* praeter Scrutatorum habeant etiam Catalogum eorum, quos quisque scrutari debet.

5 Quisque item Praefectus eligere potest scribam, ut notet responsiones subjectorum Scrutinio; sed ipsemet scribat ea, quae secreto communicantur tanquam graviora.

6 Ut autem delatores aliorum secretò habeantur; & tamen scopus est, iisdem repeti possint circa ea, quae deposuerint contra alios. Praefectus adhibeat notas aliquas, quas solus ipse noscat; & delata nemini communicet, nisi Episcopo.

7 Scrutinium solet exordium à publicatione Decreti de Scrutinio, & exerceri poterit etiam domi extra Sessionem Synodalem.

8 Scribant ordine quo per Catalogum quemque vocant; quae si habuerit omnia requisita juxta Tabellam Scrutinii, satis erit scribere Habet omnia, &c. sin minùs, notentur ea tantùm, in quibus quisque defecerit.

9 Omnino notent, qui ad Scrutinium non accedunt, ut dent condignas poenas.

10 In describendo Scrutinio, si eâdem formâ characterizantur omnes, poterit in fine conficii libet Sententia, asservandus inter acta congruentis.

11 Antequam dimittatur Synodus, valde utile erit, ut hi praefecti conveniant coram Episcopo, & summatim referant communiorem statum totius Cleri; quòd si quid in communi monendum erit, Decreto opportuno communetur malo provideatur, antequam discedat Clerus.

12 Qui ex his Praefectis non habent in Synodo locum aut sedem propriam, putà quia neque Canonici; neque Parochi sint, sedere possint à tergo Vicarii generalis; cum quo quoque siat cum eo ad procurandam disciplinam Synodalē in Clero juxta Tabellam ea de re edendam, ut suprà; cujus praecipua cura Praefectis incumbit.

13 Peractâ Synodo dabunt Episcopo Acta sui Scrutinio distinctè scripta, cum Catalogo eorum, qui tenebantur accedere, & eorum qui non accesserunt; & in fine totius scripturae subscribant propria nomina, cognomina & titulum Praefecti Scrutinii.

CAPUT XXIV.

De Judicibus querelarum & excusationum.

1 Duo vel tres unà cum Vicario Generali deputari solent ad audiendas controversias, seu querelas, quae prout de jure, servata tamen formâ judicii adhibita, illas dirimant, & has dijudicent.

2 Iidem excipiant libellos supplices datos pro excusatione absentium, examinandos deinde peractâ Synodo.

3 Si quae nascuntur controversiae de ordine, sedendi seu procedendi, iidem breviter eam componant citra praejudicium ambarum partium.

CAPUT XXV.

De Procuratore Cleri.

1 Ut quietè sine tumultu agantur omnia, solet alicubi deputari ab Episcopo Procurator Cleri, ad quem adeat Clerus, ut ejus nomine cum Episcopo communi nomine agat, in Synodo, si quae fortè decernantur difficiliora; quòd si Clerus eum elegerit ad alia negotia Cleri, ille ipse poterit etiam ab Episcopo nominari; agat autem petità in Synodo veniâ ab Episcopo, & cum debita modestia & reverentia.

2 Quaecumque petierit nomine Cleri, petat in scriptis à Secretario dandis. *Vide in 4. Part. cap. 8.*

CAPUT XXVI.

De Oeconomo & Cathedratico.

1 Quidquid solvatur pro Cathedratico, quod varium est variis in locis, pro eo exigendo constituatur Oeconomus; & is esse solet magister domûs Episcopi.

2 Solet Episcopus quandoq; condonare Cathedraticum; quod in Decreto erit exprimendum, ne fiat in praejudicium Episcopalis Cathedrae.

3 Est enim introductum in honorem Cathedrae Pontificalis, quod alii vocant Synodaticum, quia solvitur in Synodo.

4 Regulariter duo solidi solvuntur in pecunia usuali, ut patet ex consuetudine communitates, & ex actis Ecclesiae Mediolanensis, Neapoli ex antiqua consuetudine Carolini quinque.

5 In

5 In Provincia Mediolanensi ex Actis ejusdem Ecclesiæ solvitur tantùm à Parochis, alibi ab aliis quoque beneficiatis, attendenda erit locorum consuetudo.

6 Non placet illa exigendi quotannis Synodaticum [nisi aliud consuetudo postulet] omissâ quotannis Diœcesana Synodo.

§. IV. *ANNOTATIO.*

NOn potest Episcopus augere Cathedraticum, *Ex Decret. Congreg. Card. super negotia Episcop. in una Ilernien. 15. Junii 1619.*

CAPUT XXVII.

De Confessariis Cleri.

1 EXpedit, & præsertim in prima Synodo, ut synod Episcopus curet ut Clerum suum à Synodo bene purgatum à peccatis, illuminatum Decretis, & unitum sibi & Deo, ideircò deputare poterit sex vel octo Confessarios sæculares & Regulares cum omnimoda Episcopali facultate ad audiendas Cleri Diœcesani confessiones.

2 Imò eisdem communicare poterit facultatem, quam habet, *ex cap. Liceat, Concil. Trid. Sess. 24. cap. 6.* ut tollantur, si quæ sint, secretæ irregularitates a Clero.

3 Terminus autem prædictarum facultatum satis erit à diebus sex vel octo ante Synodum, ad totidem dies post Synodum & pro Clero tantum.

4 Hi verò tempore Synodi conveniant in Ecclesia Cathedrali ante Sessiones, & post eas, ut quemcunq; de clero accedentem audire possint; domi quoque eos audire poterunt, si ii velint; non autem tempore actionis synodalis; omninò verò adsint omnes pro Communione Cleri.

CAPUT XXVIII.

De Magistris Cæremoniarum.

1 DUo saltem Magistri cæremoniarum eligi debent, quorum alter Episcopo tantùm inserviat, alii t Promotoribus & Secretario, uterque toti actioni Synodali.

2 Habeat igitur Indicem quisque suum & omninò concordem cum Indice Secretarii, *de quo supra cap. 20. num. 12.* In quo tota series & ordo breviter indicetur, qualem infrà suo loco dabimus *in 4. Part cap. 12.*

3 Publicari & indici Synodum procurent in Festo Epiphaniæ ad præscriptum Pontificalis Romani, *& ut suprà cap. 2. n. 1.*

4 Tum adsint Congregationi Consultorum, de qua *cap. 7.* & stantes, cooperto tamen capite, audiant, ut exequantur mandata; reverenter etiam suggerant, si quid occurrit prænotandum pro Synodali actione.

5 In primis autem eorum cura sit apparatus Cathedralis Ecclesiæ, de quo suprà *cap. 9.* unà cum Sacrista.

6 Præterea quæ ad habitum cleri spectant, de quo *cap. 13* ad Processiones, *c. 14.* ad Horas Canonicas & Missas Synodales, *cap. 15.* ad musicos concentus, *c. 16.* ad campanarum pulsationem, *c. 17. n. 2.* ipsi procurent.

7 Ad ea item, quæ infrà præscribuntur in actione Synodali, diligenter attendant.

8 Cum Sacristæ agant pro præparandis iis, quæ necessaria sunt ad missas Synodales, & præter consueta parentur tria thuribula pro incensando clero.

9 Nam Diacono incensante clerum Cathedralis Ecclesiæ, ferè statim [incensatis primis Canonicis] duo thuriferarii incensabunt clerum, primò Urbanum, deinde foraneum hinc inde, ambo simul, saltem unico ductu cuicunque sedilium ordini & eodem modo eidem dabunt pacem primo cujusque ordinis sedilium, & primus aliis de more.

10 Pro communione cleri parari curent stolæ pro Sacerdotibus rubei coloris, & vinum sufficiens pro Purificatione.

11 Cætera, quæ ad Missas spectant, fiunt de more, nisi quod in fine Missæ Episcopus non dabit benedictionem, quam dabit in fine Sessionis. *Ex Cæremon. Episc. lib. 1. cap. 31*

12 Pro absolutione Defunctorum extendatur pannus ante Sedem Episcopi, & accedente Subdiacono Missæ cum cruce & Acolythis cum candelabris, fiet absolutio de more. Oratio erit pro Sacerdotibus & Episcopis, ut in Missa, vel alia communis.

13 Inchoatione Synodali canent à Beneficiatis seu aliis Cantoribus canent Antiphonam, à Clero Psalmum alternatim, partim ab Urbano, partim à Foraneo sedentibus, à duobus Cantoribus Litanias, vel à Musicis, à Canonico parato & Subdiacono Concanonico Evangelium; à Musicis Hymnum. Veni Creator; post inceptum ab Episcopo primum versum.

14 Standum erit à Clero, quando stat Episcopus, ut in Pontificali, & praetereà ab Acclamatione.

15 Genuflectendum erit ad primam Antiphonam ante Psalmum, ad Litanias, ad primos versus Hymni. Veni Creator, ad benedictionem Episcopalem, & adorationem mentalem.

16 Sedendum erit ad Psalmum, Sermonem, & ad lectionem Decretorum.

17 Ut autem omnes eodem tempore idem praestent, eligantur sex, octo, aut plures Clerici è grandioribus, vel è Seminario, vel è Clero, qui distribuantur per varia loca intra Clerum, moneant quando standum, quando genuflectendum, quando sedendum ad nutum Magistrorum caeremoniarum, qui manu elevatâ, depressâ & magis depressâ, sine clamore illos situs significabunt Clericis praedictis, & hi Clero voce demissâ.

18 Opportunè praemoneant Clerum de Psalmo, qui cantandus erit primâ & tertiâ die Salvum me fac Deus, de Feria quartâ in tertio, secundâ die Deus venerunt Gentes; de eadem Feria penultimo loco Nocturni.

19 Si afferantur Reliquiae Sanctorum pro juramento Examinatorum, quod Mediolani fit, eas procurent deferri a primâ Dignitate, stolâ additâ sub pluviali, sine velo longo, cum 4. intortitiis, de Sacristia ad Episcopum, qui cum Clero surgit; deinde cum mitra sedens, & in gremio ambabus manibus supra mensam eas tenens, excipit juramenta; stabit Clerus ob reverentiam Reliquiarum, quae eodem modo reportantur. Videant autem ne Clerus expectet diutius, & quàm par sit Sacras reliquias.

20 Ordinandae processioni praeerunt iidem Clerici qui suprà, scilicet, quibus viam praescribent caeremoniarum Magistri & ministri eiusdem.

21 Curent etiam ut in altari majori ardeant sex candelae durante Sessione Synodali.

22 Haec praecipua sit attigisse satis. Magistri nomen excitat ad omnia bene gerenda & exactissimè.

CAPUT XXIX.

De Ostiariis Synodi.

1 Non solùm ad portas Ecclesiae claudendas tempore Sessionis Synodalis necessarii sunt Ostiarii, verùm etiam ad excludendos laicos ut par est, sine tumultu: debent ergò esse viri graves, discreti, qui etiam possint admonere eos de Clero, qui suis locis non sedeant; sed per Ecclesiam forte vagantur, & fabulis inutilibus vacant.

2 Excludent autem laicos paulò antè quàm inchoetur sessio, & omninò nullum ibi permittant sine consensu Episcopi.

3 Claudantur portae cum clavibus unâ exceptâ laterali, per quam ii, qui de Clero sunt, eant & redeant pro necessitate corporali.

4 Ante ultimam Processionem aperiantur omnes portae, ut populus intrare queat ad Laudes divinas pro gratiarum actione.

5 Si quem repererint contumacem laicum, statim deferant ad Episcopum; cujus mandatum exequantur promptissimè etiam si sit poenale.

6 De Clericis qui sibi non obediunt, agant cum Praefecto disciplinae Synodalis.

7 Numerus eorum erit ad arbitrium Episcopi, habitâ ratione portarum, Cleri & laicorum, qui convenire solent.

CAPUT XXX.

De Concionatoribus Synodi.

1 Pro Sermone ad clerum datur materia in Pontificali, nempè, de disciplina Ecclesiastica, de Divinis mysteriis, & de correctione morum in Clero, secundùm ea, quae Episcopo videbuntur utiliora.

2 Et ibidem dicitur, quod fiat per virum doctum, idoneum; sed hîc intellige, quando Episcopus sermocinari nolit, quod cuperem maximè si possit. Certè commodiùs nunquam potest moneri & moveri totus Clerus, quàm in Synodo Dioecesana, exclusis laicis.

3 Ahl

3 Alii recitari jubent Orationem Latinam, quam non improbo, sed convenit illa magis Concilio Provinciali quam Diœcesanæ Synodo, ut autem omnes intelligant & amplectantur ea, quæ ad Cleri mores attinent, hodie Latinè dicta minus efficiunt.

4 Primâ & secundâ die præscribitur Sermo in Pontificali, & post Venerabiles, quod magis placet, quàm post Evangelium, nisi fortè Concionator de Evangelio Synodali Thema sumeret ad dicendum.

5 Non ultra dimidiam horam sit Sermo, ne impediatur actio reliqua Synodalis.

6 Datur Concionatori benedictio ab Episcopo de more, sed absque indulgentiis, quæ non conceduntur, nisi in fine totius Synodi.

7 Omninò verò Episcopus antequam dimittat Synodum, verba faciat ad Clerum eo meliori modo, quo scit & valet, paternè adhortans eum ad executionem Decretorum: locus autem opportunus erit, antequam aperiantur Ecclesiæ portæ pro ultima Processione. *Ex Concil. Prov. 5. Mediol.* Et hæc de Officialibus Synodi, transeamus ad Officiales Cleri.

CAPUT XXXI.
De Examinatoribus.

1 DE consilio præfectorum Consultorum debet Episcopus ante Synodum deligere Examinatores Cleri, Judices causarum, Testes Synodales, & Punctatores Collegiatarum & Cleri, tùm alios Officiales ejusdem Cleri, secundum variam locorum consuetudinem, ut suo tempore & loco proponantur Synodo.

2 Et primò Examinatores sunt in duplici differentia: nam ii qui examinare debent promovendos ad beneficia curata, sunt necessariò approbandi in Synodo, at alios ad examen ordinandorum seu approbandorum ad audiendas Confessiones potest Episcopus eligere etiam extra Synodum, & arbitratu suo.

3 Primi ordinis ergo approbandi in Synodo plures proponi debent, ut ex iis saltem sex à Clero approbentur, *ex Conc. Trident. regula. Seß. 24. cap. 18.* plures tamen ad honorem aliquorum approbari solent & debent.

4 Qui assumuntur à Regularibus, proponantur Clero de nomine & cognomine noti, nedum Officii quod habent titulo, ad pleniorem validitatem examinis in concursu Parochialium; & ne contingat ambiguitas, an valeat concursus.

§. V. *ANNOTATIO.*

NOminatio Examinatorum ex titulo Officii, quod Regulares habent v. g. Prior S. Dominici, Guardianus sive Lector S. Francisci, efficit, quòd approbatio facta à Clero non cadit nisi super eum, qui tempore Synodi erat Prior, seu Guardianus, seu Lector, non autem in successores eorum in iisdem gradibus, quos ignorat Clerus, & Rota sæpiùs declaravit fuisse nullum illud examen in concursu Parochiarum, in quo affuit successor Examinatoris approbati tantùm ex titulo non de nomine & cognomine, ut docet *Garc. de benef. Tom. 2 Par. 9 cap. 2. dub. 21* fortassè valeret eo casu, quo proponitur Prior S. Dominici, qui pro tempore fuerit, hoc enim modo approbatur etiam successor à Clero, quicumque ille fuerit.

5 Cetè ii esse debent omninò aut Magistri in Theologia aut Doctores, vel saltem Licentiati in jure Canonico, & ex ordine Mendicantium assumi possunt, *ex prædicto Concilio*, aut non Mendicantium Regularium: quòd si desint ejusmodi, eligi possunt alii Clerici magis idonei, *Ex declarat. Concil. Trident. quam recitat Massobr. in Praxi de Concur. Requis. 11. dub. 2. in fine.*

6 Pro quorum Examinatorum approbatione duplex est modus, vel imprimendo eorum nomina in schedulis complectendis in urnam cum notis A. R. scilicet Approbationis, & Reprobationis, electisque compromissariis: quod in Synodo fit Mediolanensi: vel breviùs, interrogando Clerum voce altâ per Secretarium: Placetne vobis? Et hic modus hodie magis est communis in insignioribus civitatibus.

§. VI. *ANNOTATIO.*

STephanus Quaranta v. *Synodus* recitat literas Sacræ Congreg. Concilii Tridentini, datas die 11. *Junii 592.* ad Patriarcham Venetiarũ, in

in quibus approbatur utterque modus per vota secreta seu aperta eligendi Examinatores in Synodo; semper tamen approbandi erunt cum majori parte suffragiorum, vel cum dimidia, ut dicitur in *Synodo 6. Diœcesan Mediolan.* eorum qui sunt præsentes in Synodo legitimè congregata. Lege Mass. *in Praxi de Concursu Requis. 11. dub. 7. & 8.*

7 Jurare debent Examinatores approbati, *ex Concil. Trident.* ad Sacra Dei Evangelia.

§. VII. *ANNOTATIO.*

Nihil refert, an ii jurent super Evangelia, vel Sacras Reliquias Sanctorum. Puto S. Carolum introduxisse Sacras Reliquias pro juramento, tum ut in Synodo appareat veneratio Sanctorum [continet enim Synodus omnium ferè Catholicorum dogmatum doctrinam, & praxim] tum verò etiam ut novitate titulis Examinatores excitentur magis ad observandum. Id quod ipsi jurantes relinquitur ergò arbitrio Episcopi, penes quem tamen sancti Caroli auctoritas esse debet in hoc genere summa.

8 Absentes jurabunt in manibus Episcopi seu Vicarii Generalis extra Synodum, quod idem præstabunt ii, qui pro tempore succedent jam approbati à Clero, ut dictum est in *annotat.* §. 4. antequam accedant ad examen in concursu Parochialium Ecclesiarum.

§. VIII. *ANNOTATIO.*

Quia dubitant Doctores, an singulis annis eligendi sint, & approbandi Examinatores, addunt plerique hodie in fine Decreti de Examinatoribus hanc clausulam: Quorum Officium duret, donec altera Synodus habeatur. Et valet Decretum. Quid verò agendum sit de mortuis omnibus Examinatoribus, ut alii subrogentur extra Synodum, ad nos non attinet, quia casus extra Synodum est. *Vide* Massobr. *loco cit. Requis. 12. dub. 2. & 3.* seu Garciam *de Benef. p. 9. cap. 2. n. 8. & 73.* ubi ex Clementis VIII. decreto docent, eos eligi posse cum consensu Capituli usque ad tempus futuræ Synodi.

CAPUT XXXII.
De Judicibus Synodalibus.

1 Judices, quibus delegandæ erunt causæ à S. Sede Apostolica, vel ejusdem Legatis debent esse omninò in Ecclesiastica dignitate constituti, aut personatum obtinentes, seu Ecclesiarum Cathedralium Canonici. Concil. Tridem. *Sess. 25. cap. 10.*

2 Necessari, quòd ii fortè non sint Doctores, quia potest deinde dari Assessor.

3 Quatuor saltem, *ex Concil. Trident.* nominandi erunt aut etiam plures, & hodie præsertim quamplures eligendi erunt ob Constitutionem Gregorii XV. de Conservatoribus editam an. 1621. ut Regulares e numero Judicum Synodalium deligere sibi possint latiori facultate Conservatores suos, ait Papa.

4 Horum approbatio fit eodem modo, quo Examinatorum, de quibus suprà, neque tamen jurare tenentur quemadmodum Examinatores: jurant tamen eodem modo.

§. IX. *ANNOTATIONES.*

1 Canonici Regulares, aut Monachi, etiamsi sint in Cathedrali Ecclesia, non sunt capaces delegationum Apostolic. Ex Archid. Genuen. & Bott. *in c. Statutum 11. de Rescript. in 6.*

2 Canonici collegiatarum, etiam insignium, alioqui DD non possunt esse Judices Synodales, etiamsi nullus Doctor reperiretur, nec etiam prior in capitulo Cathedrali & inter obtinentes Dignitates. *Ex declar. S. Congr. Conc. Trid. quam recitat* Massobr. *de Synodo c. 4. dub. 10. in fin.*

3 Neque item Canonicus in Cathedrali dispensatus super minori ætate, ut fusè probat idem Massobr. *loco cit. dub. 11.*

4 Potest autem eligi Judex Synodalis Protonotarius Apostolicus; ex eod. Massobr. *dub. 12.* etiam Vicarius Episcopi, *dub. 13.* hoc est Generalis, non Foraneus.

5 Ante Provincia Mediolanensi debent nominari omnes Canonici Cathedralium Ecclesiarum Judices Synodales in gratiam Regularium illius Provinciæ.

vincia Ex Decreto quod ego legi authenticum apud Episc. Laud. à S. Congr. Conc Trid edito die 27 Sept. 1614. & habetur infra p. 4. circa fin.

CAPUT XXXIII.
De Testibus Synodalibus.

1 TEstes Synodales dicuntur, quia in Synodo deliguntur, aliàs selecti extra Synodum decernentur tantum Testes publici: ii vero debent esse viri graves, zelo disciplinæ Clericalis illustres, formâ facti Cleri, verbo & exemplo potentes.

2 Septem constituuntur in *Actis Eccl Medi. Conc. Prov* 5 sed & plures arbitrio Episcopi pro amplitudine Diœcesis assumi possunt.

3 Si palam nominantur, & adsint in Synodo, jurent ibidem, aliàs extra Synodum, si absint, vel si schedulæ secretò habeantur.

§. X. ANNOTATIO.

PLures Episcopi hodie non evulgant nomina Testium, ut liberius possint exercere munus suum minori cum odio Clericorum, quod deferre debent ad Prælatum; jurabunt ergò hi secretò in manibus Episcopi.

CAPUT XXXIV.
De Punctatoribus.

1 IN Collegiatis Punctatorum munus est notare absentes ab Horis Canonicis, aut Missa & solere esse duo, tum ut alter eorum falli non possit, tum ut ambobus concordantibus absit suspicio infidelitatis in notando.

2 Episcopus in provincia Mediol ex *Actis ejusdem, in Prov. Concil. 1.* debet alterum eligere, alterum Canonici. Uterque jurat: *ex Concil. Mediol. Prov. 4.* hic jurat in Capitulo, ille in Synodo: ex *Concil Mediol. Prov. 5.*

CAPUT XXXV.
De Juramento Examinatorum, Testium, & Punctatorum.

1 JUramentum erit præstandum manè ex *Concil. Prov. Mediolan. 4.* & hoc ideò dicitur, ut ejus ratio habeatur in distributione partium totius actionis Synodalis.

2 Eo modo, quo supra diximus de Examinatoribus, poterunt jurare Testes publicè nominati, & punctatores ab Episcopo delecti.

CAPUT XXXVI.
De Officialibus Cleri.

1 AD aliquorum præ aliis indicandam majorem, & pleniorem in Clero rerum notitiam, consuevère Episcopi prudentiores distribuere Officia Clericalia in Synodo pro consuetudine locorum & varia necessitate rerum.

2 Declarantur itaque primo loco Consultores S. Officii, si penes Episcopum sit tribunal; ut Neapoli.

3 Recognitiones librorum imprimendorum

4 Revisores Indulgentiarum, quæ à S. Sede Apostolica obtinentur

5 Præfecti Musicæ, ne in Ecclesiis profana canterent, aut indecora.

6 Syndici seu Procuratores Cleri pro communitate & aliis

7 Præfecti, & Administratores Seminarii tum spiritualium, tum temporalium rerum.

8 Præfecti disciplinæ Clericalis in civitate distributis classibus Clericorum.

9 Vicarii Foranei, & Priores Confraternitatum Parochorum.

10 Visitatores generales.

11 Priori Doctrinæ Christianæ.

12 Confessarii speciales Clericorum minorum

13 Præfecti fabricæ Ecclesiasticæ.

14 Advocati & procuratores pauperum.

15 Oeconomi beneficiorum vacantium.

16 Vicarius Monialium.

17 Præfecti funeralium.

18 Præfectus spiritualis carceratorum.

19 Præfecti Processionum.

20 Præfectus Orationis 40. Horarum.

21 Ponitter clarii minores Cathedralis.

22 Præfecti Chori.

23 Recognitores onerum Missarum.

24 Præfecti communium Cleri.

25 Dispensatores eleëmosynarum ex Concionibus collectarum.

26 Recognitores Calendarii.
27 Revisores administrationis locorum piorum.
28 Præfecti Confraternitatum.

CAPUT XXXVII.

De reductione Missarum.

1 IN eadem Congregatione Consultorum præfatorum erit agendum, si opus est, de forma reducendi Missas, seu Anniversaria, quæ scilicet ante Concilium Tridentinum imposita fuerint, irrationabilia nunc temporis effecta.

2 Nam de Missis post Concilium relictis facultas reducendi, commutandi, & eas moderandi, reservata est hodie Summo Pontifici, vel sacræ Congregationi Concilii Tridentini, ut in isto Decreto dicitur de celebratione Missarum sub *Sanctissimo D. N. Urbano Papa VIII. die 21. Junii 1625.*

CAPUT XXXVIII.

De Præside Synodi absente Episcopo.

1 SI casus accidat, quòd Episcopus infirmetur, aut aliò vocetur, neque velit prorogare Synodum in aliud tempus, videndum erit de Præside ejusdem Synodi; quo in re addam phrasi non aspernanda.

2 Et quidem, si proroganda sit in aliud tempus, erit hoc significandum universo Clero formulâ propria, de qua infrà *in 4. Part. cap. 1. n. 5.*

3 Si nolit eam prorogare, Vicarius Generalis eam convocare poterit, de speciali mandato Episcopi.

4 Verum quid, si Vicarius non sit Protonotarius Apostolicus, sed vel Canonicus, vel Præpositus Collegiatæ inferioris? Qui casus contigit Novariæ sub Carolo Episcopo nostri Ordinis à Basilica Petri. Difficultas erat propter habitum in Synodo, quem decebat esse vel parem aut superiorem habitu Canonicorum; non enim uti poterat ille rochetto, & mantelletto, neque valebant cum Canonici Cathedralis Ecclesiæ sedere suprà ipsos cum pluviali, quæ erat vestis propria Præpositi Collegiatæ S. Gaudentii tunc vicarii: cum vero mantello communi longè minùs eum decebat in Synodo.

5 Vocavit igitur Episcopus ægrotus Hieronymum Sepealem Protonotarium Apostolicum quem cum literis patentibus præsidem Synodalem declaravit, & Congregationibus Synodalibus, de quibus hactenus, tum Synodali toti Actioni mentò præfecit.

CAPUT XXXIX.

De Cæremoniis Synodalibus absente Episcopo.

1 ACtum igitur est de Cæremoniis adhibendas præsente prædicto Præside absente Episcopo, & Auctore hujus Operis actionem Synodalem dirigente,

2 Et quidem solemnibus Missis ille interfuit in Choro supra Canonicos, Præposito primam Missam cantante, & Canonicis reliquas duas, juxta Decreta S. Rituum Congregationis relata à Genuensi, in *Praxi Neapol. cap. 12. circa fin. & alibi.*

3 Sedentibus deinde omnibus in loco sessionali, sedit ille tanquam Præses in medio Cleri in sede coriacea supra unicum gradum, tapete substrato, elevatâ, rochetto, & mantelletto indutus, cæteris Canonicis pluvialia, Planetas, & Dalmaticas indutis; de quo tamen habitu dubitari posset, an parandus sit absente Episcopo. Et ego negarem; tum quia Episcopus abest, tùm quia Præsidis prædictus habitus est inferior habitu Canonicorum solemni. debet autem præcedere tum loco tùm habitu. Certè ad Missam primam Cappas gestârunt Canonici super Rochetto decenter.

4 Lectæ fuerunt à Secretario Synodi patentes literæ de constituto Præside.

5 Qui statim inchoavit Antiphonam, & reliqua addidit, ut in Pontificali.

6 Ad Evangelium benedixit incensum de more, & Diaconum, cujus librum osculatus est in fine: non tamen fuit incensatus, quia non erat paratus pluviali.

7 Recitavit Orationes, & Hymnum inchoavit *Veni Creator.*

8 Sermonem habuit ad Clerum de suggestu tertiâ die, & præclarè.

9 Totam actionem Synodalem professus est, quam

quam Episcopus præstitisset, exceptâ benedictione in fine Sessionum, à qua abstinuit.

10 Ad osculum pacis recepit clerum, ut solebat Episcopus.

11 In fine Processionis ante Synodum Canonicus Hebdomadarius in cornu Epistolæ dixit Orationes præscriptas in fine Hymnorum, & Psalmorum.

12 Vicarius autem Generalis in processione quidem ibat cum suis canonicis, ut Præpositus cum pluviali: at cum eodem pluviali in actione Synodali sedebat in sede alias paratâ pro Vicario Generali de qua suprà c. 9. n. 7. Quæ omnia observari possunt, quando absente Episcopo Vicarius Generalis & simul Protonotarius Apostolicus præficitur Synodo cum mandato speciali.

CAPUT XI.

De ultimò agendis pridie Synodalis actionis.

1 His ita ritè constitutis, pridie diei indictæ pro inchoanda Synodo affigi debet schedula de hoc initio pluribus in locis, ad formam infrà præscribendam, *Part. 4. cap. 1. num. 6.*

2 Pulsandæ sunt campanæ festivo sonitu à primis Vesperis. *Ex Cærem. loco cit.*

3 Habenda est coram Episcopo præfectorum Senatus congregatio; de qua suprà *Cap. 3. num. 3*

4 Officiales quique se comparent ad promunera diligenter præstanda: quos adeò non cavet Episcopus tum per Tabellam in loco publico affixam, tùm sigillatim per idoneos viros, tantò antè, ut per octo saltem dies id certò sciant, & prout suprà iisdem præscriptum est, agant diligentiùs.

5 Affigantur Tabellæ disciplinæ Synodalis & capitum Orationis publicæ, pro quibus scilicèt orandum est à clero, tùm in Palatio Episcopi, tum ad valvas Ecclesiæ cathedralis, & intra eandem.

6 Dum clerus sigillatim ad civitatem venit, & Episcopum adit, ille benignè omnes excipiat, & si quid singillatim velint suggerere, libenter audiat.

7 Idem Episcopus cum Magistris cæremoniarum eligat sibi ministros de more pro Missa Pontificali, & assistentes Diaconos pro Sessione Synodali, si fortè ii occupati sint aliis muneribus ad Synodum spectantibus, qui alioqui deberent assistere.

8 Præscribat horam conveniendi ad Synodum tam manè quàm à prandio, & iterùm terminandi Sessiones.

9 Proponatur Edictū de processione habenda per Vicarium Generalem, *ut in 4. Part. c. 6.*

10 Secretarius denique recognoscat omnia, quæ impensè describi curavit, juxta ea, quæ in Congregationibus Synodalibus fuerant præordinata, & præsertim Tabellas omnes, ut sæpè requisitas cum notula Officialium, Catalogo Cleri, & Decretis in Synodo legendis.

DE ORDINE
SYNODI DIŒCESANÆ
PARS SECUNDA.

Quoniam in Pontificali describuntur ritus & cæremoniæ Synodi tribus diebus, hoc est, tribus Sessionibus celebrandæ, nec prohibetur tamen minori dierum numero Diœcesanam Synodum celebrari, ideò describemus hoc loco totius Synodi ordinem, explicantes eundem ipsum dabimus, pro uno, pro duplici & pro unica sessione.

Ordo Synodi Dioecesanae pro trina sessione.

SESSIO PRIMA.

1 HOra indictâ, Capitulo Ecclesiae Cathedralis cum Seminario, & universo Clero in aula Episcopali congregato, descendit Episcopus ad Cathedralem Ecclesiam cappâ indutus, ipso Clero praecedente, Canonicis autem Episcopum sequentibus.

2 Si est Archiepiscopus, deferri facit ante se Crucem, imagine Crucifixi ipsum respiciente.

3 In porta Ecclesiae aquam benedictam de more sumit, & aspergit se, & alios.

4 Organa pulsantur & campanae, interea orat ante altare Sanctissimi Sacramenti (quod non erit translatum majori durante Synodo, si aliàs ibi asservatur) & ante altare majus.

5 Cantatur Nona (ut aliàs Tertia in Festis) induitur paramentis Pontificalibus.

6 Missa celebratur de Spiritu Sancto absque ulla commemoratione, etiam Duplicis Festi seu Dominicae. & sine Evangelio in fine *ex Caeremon. Episcop. lib. 1. cap. 31.* incensatur in ea totus Clerus.

7 Fit Communio ejusdem Cleri, *ex Pontific.* stolis rubeis assumptis à Sacerdotibus, qui fortè non celebrant.

8 Non datur benedictio in fine Missae, ex *Caeremon. loco citato*, sed in fine sessionis. Finitâ Missâ exuit Episcopus paramenta Missalia usque ad tunicellam inclusivè, & accipit pluviale. *Ibidem.* Canonici retinent paramenta, ut in Missa.

9 Peractâ Communione inchoatur Processio, pro qua distribuuntur Tabellae Precum paulò ante Communionem. Clerus autem sub una tantùm Cruce procedit.

§. I. *ANNOTATIO.*

ALicubi fit Processio ante Missam, *ex Conc. Prov. 2. Mediol.* uno pridiè, ut Neapoli cum Reliquiis S. Januarii, & Pertusii aliquando pro translatione Reliquiarum Sancti Herculani, & S. Caroli communior usus est, ut fiat post Missam, ut dum cantatur Missa conveniat Clerus totus opportunè ad pleniorem Processionem.

10 Si adest consuetudo, quod conveniant etiam Regulares, & Civitates (quod fit ubi Clerus non est multus) ii procedant sub eorum Crucibus, & Vexillis.

11 Cum Cruce Cleri adsint candelabra cum candelis accensis, nisi adsit Crux Archiepiscopalis, cui tantùm dantur candelabra, & defertur ante Canonicos tantùm.

12 Quilibet primatum gerens in unaquaque Cleri parte, sive Urbani sive Foranei, & quacumque nomine vocetur, in medio Ecclesiae ante altare inchoet genuflexus cum suo Clero Hymnum: Veni creator. Idem faciat etiam Episcopus.

13 Si proceditur ad aliquam Ecclesiam, puta Patroni loci, ibi cantatur Antiphona cum Versu & Oratione de eo ab Episcopo; alioquin rectâ reditur ad Cathedralem.

14 Post reditum ad Ecclesiam majorem Clerus sua quisque loca petit, & Episcopus remanet in loco Synodali apud sedem sibi paratam, seu faldistorium: si est Archiepiscopus, qui Crucem ejus defert, remanet in medio, in loco ut suprà parato.

15 Cùm aliquantulum sederint omnes Diaconus, qui est a dextris Episcopi, stans cantat versùs Clerum Orate, iisdem none quibus alias cantatur Levite. *Ex Actis Novar.*

16 Genuflectunt omnes versùs altare, & orant mente modico spatio. Tùm adhuc genuflexus Episcopus sine mitra inchoat Antiphonam: Exaudi Domine, praeintonante eo, ad quem de more spectat, & dicitur tota genibus flexis.

17 Psalmo inchoato: Salvum me fac Deus, sedet Episcopus acceptâ mitrâ, sedet etiam Clerus, & alternatim ab Urbano & Foraneo cantatur Psalmus. At Clerici deputati moneant Clerum, quando genuflectendum, standum & sedendum.

18 Antiphonâ repetitâ surgunt omnes & Episcopus depositâ mitrâ, & conversus ad altare, dicit: Adsumus *ut in Pontificali*.

19 Addit aliam Orationem, *ut ibid.* qua finitâ, acceptâ mitrâ procumbit eadem suprà faldistorium, aliis omnibus genuflectentibus; & Cantores duo in medio Cleri post Episcopum

tum dicunt Litanias, nisi eas cantent Musici ut supra.

20 Dicto Ut omnibus fidelibus, &c. Episcopus solus cum ministris surgit, & baculum sinistrâ tenens, stans versus Synodum dicit, Ut hunc, &c. *ut in Pontificali*, producitque signum Crucis super omnes & iterum procumbit usque ad finem litaniarum

21 Quibus dictis surgunt omnes, & Episcopus deposita mitrâ dicit stans ut suprà Oremus, & ministri, Flectamus genua, Levate [nisi sit tempus Paschale, seu Dominica, argumento à simili in Benedictione candelarum in Missali] cum Orationem Da quæsumus, &c.

22 Deinde sedens cum mitra facie versâ ad Synodum imponit incensum in thuribulum, & benedicit more solito, ministrante Presbytero assistente naviculam, ut alias.

23 Duo Canonici Diaconali & Subdiaconali veste induti, ut in Missa, colore rubeo, benedictione de more accepta, unà cum Acolythis candelabra deferentibus accedunt ad partem dexteram Episcopi, & juxta eam in plano Diaconus cantat Evangelium Convocatis Jesus, &c. stantibus omnibus & Episcopo baculum ut alias tenente inter manus

24 Osculatur librum Episcopus, & incensatur à Presbytero assistente de more.

25 Et statim sine mitra genuflexus versus altare, toto Clero genuflexo, incipit Hymnum. Veni Creator, prosequente Clero seu Musicis cantoribus.

26 Finito primo versu, qui constat ex quatuor versiculis, surgunt omnes; & sine mitra Episcopus stat versus altare usque ad finem.

27 Ostiarii dum cantatur Hymnus, vel prius, excludant laicos, & portas Ecclesiæ claudant.

28 Sedent omnes cum silentio, & Episcopus acceptâ mitrâ sedens alloquitur Clerum aliâ voce Venerabiles Confratres, &c.

29 Post allocutionem, vel prius (ait *Pontificale*) prout magis placuerit, hoc est, post Evangelium, si de eo Sermo sit habendus, accedit Concionator comitatus ab altero ex Cæremoniariis, & genuflexus ante Episcopum petit, ut aliàs, benedictionem sine Indulgentiis.

30 Concionator non ultrà mediam horam Sermonem habeat ad Clerum, & eo finito discedit.

31 Audiuntur querelæ, ex *Pontificali*, sed usus obtinuit, quòd deferantur ad Judices deputatos.

32 Secretarius igitur Decreta secum ferens, comitatus à Cæremoniario accedit ad Episcopum, cui factâ debitâ reverentiâ offert Decreta, quærit ab eo, an ea nunc velit legi, quo annuente, & reddente folia Decretorum, factâ rursus reverentiâ Episcopo cùm Canonicis ascendit pulpitum, & altâ voce legit in hæc verba stans aperto capite.

Decretum de Synodo incepta.

In nomine Sanctissimæ ac individuæ Trinitatis, Patris & Filii, & Spiritus sancti. Amen.

Nos N. N. Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ Episcopus sanctæ Ecclesiæ N. (addat alios titulos, Comitis seu Principis, si quos habet) ad Dei omnipotentis ac Beatissimæ Virginis Dei matris, & Sanctorum Patronorum N. N. & N. laudem, nostram Diœcesanam Synodum incipimus, faciat idem omnipotens Deus pro sua misericordia, precibusque Virginis Beatissimæ, ac eorumdem Sanctorum, aliorumque, ut quemadmodum speramus, ex hoc sacro cœtu lumen & Spiritum omnes reportemus ad officia nostra secundum voluntatem Dei peragenda.

33 Sedet & capite tecto legit alia Decreta pro tunc Synodi, quæ hic significabimus, describenda fusiùs *in 4. Par. hujus Volum. cap. 9. a num. 2.*

Decretum de modo vivendi Synodi tempore.

Quoniam nihil ferè, &c. *ut in 1. Par. cap. 9. num. 2.*

Decretum de Ministris Synodalibus.

Constituimus in hac nostra Synodo

Promotorem M. R. D. N. N. seu Promotores; Urbanum N. Foraneum N. cum titulis, ut

ut de vocatione Cler. in 1. *Par. cap. 12. n. 6.* præscriptum est.

Secretarium N. N.

Judices querelarum & excusationum N. N. N N.

Præfectos disciplinæ Synodalis & Scrutatores N N N.

Præfectum Hospitiorum N N,

Coadjutores N. N N.

Confessarios Cleri N. N N. cum facultate nostra absolvendi à casibus etiam Nobis reservatis durante hac Synodo usque ad .... mensis hujus, & pro Clero in confessione audiendo tantum, ut quisque redeat ad propria benè purgatus, & Deo magis conjunctus, ad utilitatem quoque populorum nostræ Diœcesis.

Procuratorem Cleri N. N qui ad Nos deferet quæcumque Clerus exoptat.

Oeconomum pro exigendo Cathedratico N. N.

Magistros cæremoniarum, quibus omnes obediant, N N. & N N.

Ostiarios Synodi N N N. N. quibus item pareant omnes in eorum officio.

Notarium N N.

Decretum de præjudicio non afferendo.

DEcernimus, &c. *ut in 4. Par. capit 9 numer. 4.*

Decretum de non discedendo.

VObis præterea omnibus, &c. *ut loco cit. num. 5.*

Decretum de Oratione publica.

QUoniam veteris est instituti &c. *ut loco cit. num. 6.*

34 Descendit de suggestu, & unà cum promotore seu Promotoribus accedit ad Episcopum.

35 Promotor instat pro fidei professione: si duo sunt, loquatur primus de scripto, sed in numero plurali, *ut in 4. Par. c. 7. n. 1.* & cum titulo convenienti.

Cavit sacrosanctum Concilium, ut omnes, &c. *loco nunc citato.*

36 Episcopus respondet. Decernimus ac mandamus ita fieri.

37 Descendunt illi, & Secretarius de suggestu legit sedens in hæc verba.

Decretum de professione Fidei facienda.

SAcrosancta Tridentina Synodo illud, &c. *ut in 4. Par. cap. 9. n. 7.* & addo Decretum hac de re *Concil. Tridentinum Sess. 21. cap. 2.* Cogit temporum, &c. *ut ibid.*

§. II. *ANNOTATIO.*

IN Provincia Mediolanensi legitur Decretum Concilii Provincialis primi, verba sunt: *Sacri igitur Concilii Tridentini authoritate*; & quæ item dabimus infrà in fine 4. Partis.

38 Lectis Decretis addit idem Secretarius: Accedant igitur &c. *ut in 4. Par. cap. 9 nu. 7.*

39 Qui ergo sunt professuri Fidem, tunc accedant ad Episcopum, coram quo genuflexi permaneant, donec eorum nomine formula professionis Fidei de suggestu à Secretario stante, & aperto capite legatur, usque ad ea verba exclusive: sic me Deus adjuvet. *Habetur loco cit.*

§. III. *ANNOTATIONES.*

1 NOtandum est, non teneri Episcopum emittere professionem Fidei in prima Synodo Diœcesana, quia non habet ibi majorem, sed in prima Synodo Provinciali, quia tamen Provincialis synodus ferè nunquam hodie celebratur, audiendi sunt ii Episcopi, qui in prima sua synodo coram Deo genuflexi ante altare Fidei professionem emittunt; est enim actus summæ religionis quo casu stabit totus Clerus ob reverentiam genuflexi Episcopi, qui brevi ex formulâ, de qua infra, eam emittet in altari: dum sedebit accepta mitrâ, ut alios profitentes excipiat, & Clerus sedebit exceptis professuris.

Pro juramento Episcopi teneant Diaconi assistentes Missalem librum ante eum.

2 In Provincia Mediolanensi, *Conc. Prov. 1.* teneantur professionem Fidei emittere in synodo etiam ii, qui ad synodum Diœcesanam convenire debent, & quia in ea Provincia etiam sacris Ordinibus initiati teneantur convenire, earum

Edictis

ædictus Mediolan. & Novarien, patet, ideo iidem erunt invitandi à Secretario in præfato Decreto, extra eam Provinciam nontenentur, nisi ii quos nominat Concilium Tridentinum *Sess. 24. cap. 2* [qui nimirum beneficia Parochialia & alia beneficia Ecclesiastica habent, & qui in synodo convenire debent] in prima synodo emittere professionem Fidei; nisi Provincialibus Decretis item alii teneantur.

3 Neque tamen non mittentes id facere incurrunt privationem fructuum beneficiorum, sed alias pœnas, ut probat Massobr. *de Synodo c. 4. dub. 39. n. 15.*

4 Quòd si adesse Synodo non possint, id præstent per procuratorem, & valet, ut pluribus idem Massobr. probat cum Barbos. *dub. 40.* modo fiat cum speciali mandato, *ibid. num. 43.* sed excusari possit, qui excusatur à synodo.

40 Tùm bini, seu terni, aut quaterni ad Episcopum propius accedant, tenentesque librum Evangeliorum, legentes profiteantur formulâ breviori.

Ego N. N. recipio, promitto, &c. *ut suprà 4. P. cap. 5. num. 5.*

41 Singuli tradentes Cancellario seu Notario dent nomina & cognomina cum titulis beneficiorum in schedula; de qua suprà *Par. 1. cap. 21. num. 3.* si non habeant schedulam, curent sua nomina scribi ab eodem Notario in libro ad id parato.

42 Solet esse hora tarda, & ideò de suggestu à Secretario indicitur continuatio sessionis his verbis, facto prius verbo cum Episcopo.

Decernimus & indicimus continuationem hujus sessionis fore hodie horâ.... in qua vocabuntur omnes, & Scrutinium Clerisiet à Præfectis.

43 Posteà Promotor instat accersito Notario contra contumaciam absentium his verbis;

Reverendissime Domine, cum jam dies &c. *ut infra 4. Par. c. 7. n. 2.*

44 Respondet Episcopus: Ita decernimus ac jubemus.

45 Tùm ad Notarium conversus Promotor pro rogitu actorum in sessione hæc verba proferet, si duo sint, in numero plurali dicantur.

Ego N. N. hujus Synodi Promotor rogo te N. N. Notarium Episcopalem, ut de omnibus & singulis in hac Sessione peractis unum plurave conficias instrumenta.

46 Respondet Notarius: Conficiam, præsentibus N N &c. addit in scriptis. Hæc omnia fuerunt acta in publica Sessione ut suprà, adhibitis etiam testibus N. N. & N. N.

47 Contra contumaces absentes per Edictum ad valvas agitur.

48 Sed pro discessu legitur etiam hoc Decretum de suggestu à Secretario,

Ne quisquam à loco, &c. *ut in 4. Par. cap. 9. num. 9.*

49 Exuit Episcopus Pontificalia, cappam induit & data manu tantum benedictione Clero post Orationem brevem in suo Oratorio recedit, quem Clerus Cathedralis Ecclesiæ tantum comitatur de more & omnes discedunt.

50 Scutero assignentur tabellæ distributionis Cleri & Cappellarum pro Scrutinio.

Continuatio primæ Sessionis.

51 A Prandio statutâ horâ significatâ per campanæ sonum conveniunt omnes in Ecclesiam Cathedralem: cantantur Vesperæ cum Completorio à Clero Cathedrali, nisi ab utroque Clero cantandæ sint, *ut suprà 2. Par. cap. 15. n. 2.* Episcopo etiam præsente in cappa.

52 Deducitur Episcopus cum cappa à suo Capitulo in Cathedralem Ecclesiam, ubi de more orat ante Sanctissimum Sacramentum, & ante altare majus: apud sedem suam accipit amictum, stolam, pluviale, mitram & baculum: descendit ad sedem Synodalem, Canonici item & alii parantur ut manè.

53 Diaconus assistens à dextris cantat. Orate; & omnes genuflectunt. Post modicum spatium surgit Episcopus, & dicit orationem Adsumus, ut in Pontificali, conversus ad altare, si tempus est Paschale stant & alii de Clero.

54 Sedent omnes cum silentio, & Promotor instat pro Clero, pro Cathedratico solvendo & Scrutinio peragendo his verbis:

Reverendissime Pater & Domine, Sancimus est, &c. *ut in 4. Par. cap. 7. num. 4.*

55 Secretarius de suggestu legit.

Decretum de Clero vocando & Cathedratico solvendo.

VOcabuntur omnes & singuli, &c. *ut in 4. Par. cap. 9. n. 10.* & addit.

Decretum de Scrutinio.

SCrutinium Synodale, &c. *ut ibidem n. 11.* & addit.

Præfecti Scrutinii ita distribuantur per Capellas hujus Ecclesiæ cum Clero.

R. D. N. ad Capellam S. N. vel Clerus N. conveniat ad Capellam S. N. sub Præfecto N.

R. D. N. ad Capellam S. N. &c.

Qui pro sua quisque onerata, &c. *ut in 4. Part. loco cit. n. 11.*

Qui ad eos non accesserint, &c. *ut ibid.*

56 Dum vocatur Clerus, Præfecti Scrutinii, maximè, qui sunt scrutaturi partem Cleri postremam ultimò vocandam, incipiant Scrutinium, de quo 1. *Par. cap. 25.*

57 Clerus autem vocatus ordine servato, de quo infra *in 4. Par. cap. 9. n. 12.* cum debitis dualis & honoribus; primò Clerus civitatis, tum Diœcesis.

58 Secretarius vocabit, ut dictum est *loco cit.* non ultra Clerum civitatis; qui vocat, notet absentes lineâ ductâ cum calamo, etiam si aliqui eos tunc statim excusent, quod deinde dijudicabitur. Vocati dicant altiùs; Adsum.

59 Oeconomus ad mensam aliquam in loco remotiori ab Episcopo positam recipiat Cathedraticum, & notet solventes in libro.

60 Circa finem Sessionis, hoc est, postquam vocati fuerint omnes, & ante Episcopum cum genuflexione transierint [ubi sit ita multus clerus, ut in crastinum reliqua vocatio sit differenda] datur signum cum campanula Sacristiæ, ut omnes Scrutinio relicto sedeant ad loca propria Sessionis Synodalis.

61 Secretarius de suggestu indicit pro sequenti die Officium mortuorum his verbis:

Edicimus præterea, &c. *ut in 4. Par. cap. 9. num. 15.*

62 Deinde indicit Sessionem secundam his verbis:

Decernimus, &c. *ut in 4. Par. cap. 9. n. 16.*

63 Promotor iterum instat contra contumaces absentes, & pro rogatu ut manè paulo suprà *an. 45 usque ad 47.*

64 Diaconus assistens, seu Secretarius ad dexteram Episcopi cantat: Orate, & genuflectent omnes, etiam Episcopus cum mitra, ut orent mente.

65 Idem Diaconus proponit capita Orationis mentalis cum deflexione vocis in ultima syllaba, à nota *fa* ad notam *re*.

Fratres charissimi, Toto, &c. *ut in 4. Part. cap. 10. n. 1.*

Et inter singula capita interponit moram genuflexus & ipse recitando secretè Psalmum Miserere, post singula capita: cantat autem conversus ad Synodum.

Numerus capitum prædeterminatur ab Episcopo ad tria saltem.

66 In fine Orationis manente Clero genubus flexis, Episcopus surgit, & de more benedicit solemniter Clero sine Indulgentiis.

67 Discedit cum cappa, & Clerus post eum.

Finis Sessionis primæ.

SESSIO SECUNDA.

1 HOrâ indictâ, & dato signo cum campana, convenit Clerus in Ecclesiam majorem, ubi expectat Episcopum, qui cappam indutus, comite Capitulo ejus descendit in eandem, cum solitis aspersione & precibus ante Sanctissimum Sacramentum & Altare majus.

2 Cantatur Missa à Canonico pro Defunctis cum unica Oratione Deus, qui inter Apostolicos. Epistola & Evangelium, ut in Missali in prima Missa. Sequentia alternatim dicitur à toto Clero, vel à Musicis.

3 In fine Missæ extenditur pannus niger ante sedem Episcopi, induitur Episcopus amictu, stolâ, pluviali nigro & Mitrâ simplici, subdiaconus cum Cruce, & Acolythi cum candelabris sistunt se ad caput panni contra Episcopum;

scopum: alii duo Acolythi deferunt vas aquæ benedictæ cum aspersorio, & thuribulum cum navicula, Capellanus Missalem librum, in quo continetur oratio scripta ut infra.

4 In Choro cantatur Responsorium longum: Libera me, &c. & reliqua fiunt de more, Oratio Missæ, vel, Absolve, sed in numero plurali, mentione factâ Episcoporum & Sacerdotum tantum. Cantores duo dicunt: Requiescant in pace, & amovetur pannus.

5 Mutat Episcopus vestes nigras in rubeas, assumpto baculo descendit ad sedem Synodalem cum Canonicis, indutis ut heri.

6 Postquam sederit aliquantulum, invitante Diacono assistente Clerum iis verbis: Orate, genuflectunt omnes & Episcopus sine mitra inchoat ut heri, prosequente sibi alio Antiphonam: Propitius esto: quâ finitâ surgunt, & sedent omnes tecto capite, dum cantatur Psalmum: Deus venerunt Gentes, alternatim.

7 Repetitâ Antiphonâ Episcopus depositâ mitrâ surgit, & stans versus altare dicit: Oremus. Nostrorum, &c. Mentibus nostris, &c. Deus qui nos, &c.

8 Dicitur: Flectamus genua, vel omittitur, ut heri dictum est *num. 21.*

9 Cantatur Evangelium ut heri, cum osculo & incensatione Episcopi in fine.

10 Dicitur Hymnus: Veni Creator, ut heri, cum allocutione ad Clerum: Venerabiles, &c.

11 Fit Sermo ut heri.

12 Promotor instat pro electione Judicum & Examinatorum.

Reverendissime, &c. Concilium Tridentinum, &c. *ut in 4. Parte cap. 7. n. 5.*

13 Secretarius post Decretum Episcopi ostendit factum, ut supra ascendit suggestum, & sedens legit Decretum Concilii Tridentini *Sess. 25 Cap. 10.*

14 Quoniam ob malitiosam, &c. tùm Constitutionem Bonifacii VIII. Statutum, *in 4. Part. cap. 9. n. 15.* & addit statim:

Sacra Tridentina Synodus, &c. *ut ibid.* cum Constitutione Gregorii XV. *ibid.* & statim nominat Judices cum suis titulis, *ut ibidem.*

24 Subdit ex Decreto Concilii Tridentini *Sess. 24 cap. 18.*

Examinatores autem, &c. usque ad illa exclusivè: Peracta, &c. *ut in 4. Part. c. 9. n. 16.*

Et addit: Tridentinum ergo Decretum, &c. *ut ibidem.*

Nominatque Examinatores electos cum suis titulis.

15 Approbantur à Clero altero ex duobus modis, *ut in 1 Part. dictum est c. 31 nu. 6.* Brevius fit interrogando: Placetne vobis? respondet Clerus: Quidquid libuerit.

16 Addit Secretarius Decretum de Testibus Synodalibus.

Vetus est consuetudo, &c. *ut in 4. Part. cap. 9. num. 17.*

17 Nominat Testes, vel elevat schedulam sigillatam, in qua secretò habentur, & ait: Dignis de causis eos secretò haberi volumus.

Addit item Decretum de Punctatoribus.

Et quia ad Ecclesiam, &c. *ut in 4. Part. cap. 9. n. 18.*

Nominat Punctatores ordine servato Collegiatarum.

18 Interim primus Dignitas portat de Sacristia Sacras Reliquias velo tectas cum quatuor intorticeis ad Episcopum, qui unà cum toto Clero, mitra retentâ, congruam honoris significationem adhibet, deinde sedens eas recipit velatas manibus, vel super mensam parvam paratam, de qua in *1. Part. cap. 9. n. 5.*

19 Secretarius legit Decretum de perjurando.

Examinatores, Testes, &c. *ut in 4. Part. cap. 9. n. 19. 20.*

20 Accedunt autem Examinatores, Testes, (si publicati sint), & Punctatores ad Episcopum, & genuflexi, bini jurant juxta formulam, quam Magister cæremoniarum illis offert legendam altâ voce, ut à vicinis audiatur.

21 Tanguntur ab his Sacræ Reliquiæ in fine & hæ demum asportantur eo modo, quo fuerunt allatæ.

22 Habes has formulas tres in *4. Part. cap. 9. num. 2. 3. 4.*

 23 Ad-

23 Addit Secretarius Decretum de procedendo præjurando ab absentibus.

Qui Examinatores, &c *ut in 4. Part. c. 9. n. 21.* & descendit Secretarius.

24 Promotor instat pro Decretis legendis in Synodo: Reverendissime, &c. Quod diligentius, &c. *ut in 4. Part. cap. 7. n. 6.*

25 Secretarius post Decretum Episcopi de more factum ostendit ascendit suggestum, & sedens legit Primò Decreta Concilii Tridentini de Residentia. Eadem Sacrosancta *& infra.* Omnes Patriarchalibus, &c. *ut in 4. Par. cap. 9. n. 22.* Cum præcepto divino *& infra,* Ne vero ea, &c. *ut ibidem.*

26 Si quæ alia legenda sunt ex eodem Concilio Tridentino, legantur hoc loco.

27 Tùm legantur Decreta Concilii Provincialis ultimò celebrati, ut publicentur Clero.

§ IV. ANNOTATIO.

NAm Doctores volunt ideò teneri Episcopum post sex menses à Concilio Provinciali ad convocandam Synodum Diœcesanam. Lege Mafsobr *cap. 2. dub. 5. & 6.*

28 De aliis Decretis Papalibus jubeat Episcopus hoc deinde loco legi; cujusmodi sunt Bulla Pii II. de Clericis malè promotis, & Pii V. de Confidentiis beneficialibus, quæ in Provincia Mediolanensi omnino legi debent, ex Decreto *Concil. Prov. 3. & 5.* habentur insrà in 4. *Part. in calce* sicut etiam legi debent ibidem ex *Concil. 1. & 4.* de Vita & honestate Clericorum, ex *Concil. 1.* de Divinis Officiis, ex *Conc. 5.* de Cleri disciplina, item Monitiones ex *Conc. 4.*

29 Alia legantur arbitrio Episcopi, ordine servato dignitatis auctorum; ut post Bullas Pontificias legantur Decreta Sacrarum Congregationum Cardinalium, deinde Episcoporum provincialium, seu Prædecessorum; ultimò quæ loci propria Episcopi celebrantis Synodum sive nova sive alias sancita, prout voluerit.

30 Ne omittatur publicatio compendiosa Bullæ Cœnæ Domini, cum casibus Episcopo reservatis, & cum prohibitione facta Confessariis ne absolvant.

31 Si cadebentur Romæ Decreta nova ad Clerum universum spectantia, ea curet evulgari Episcopus, ut Clerus non ignoret, & maximè Foraneus.

32 Inter legendum explicet identidem Episcopus causam Decreti, quod legitur, & communi sermone loquatur, ut omnes intelligant, quod ipse decrevit.

33 Quæ & qui legit pausa facta observet, an Episcopus velit loqui de eo, antequam prosequatur lectionem.

34 Si multa legenda sunt (sed compilari multa à perito possent) Secretarius Lectoris operâ utatur, & partem legendorum in Sessionem tertiam differre poterit; neque tamen id fine dicatur Clero: Placetne vobis? *ex Declar. Congr. Conc. Trid. 27. Aprilis 1592.*

35 Horâ competenti indicitur continuatio Sessionis, & cætera fiunt ut heri in *Sess. 1. à, nu. 42. usque ad 47. inclusive.*

36 Reassumptâ cappâ discedit Episcopus, & post eum Clerus.

Continuatio sessionis secundæ.

37 OMnia fiunt ut heri, *a n. 51. usque ad 54. inclusive.*

38 Vel vocationi reliqui Cleri vacandum erit, Sermonique ejusdem, quando multus est Clerus.

39 Vel lectioni Decretorum incumbendum erit; hæc enim in causa sunt, ut tres fiant Sessiones.

40 Atque in his eadem servventur quæ pridie *n. 58. 59.* absque nova præfatione seu Decreto aut instantia Promotoris.

41 Circa finem Sessionis dato signo cum campanula ut heri, redeunt omnes ad sua loca, si ad Sermonem accesserunt; & indicitur Tertia Sessio ut heri, *num. 62.*

42 Promotor instat denuò contra absentes, & pro rogatu; & reliqua fiunt ut heri, *a num. 64. usque ad finem Sessionis primæ*; excepto quòd recitantur capita Orationis mentalis; *ut in 4. Part. c. 10. n. 2.*

Finis Sessionis secundæ.

43 Post Sessionem secundam conveniant Præfecti Scrutinis coram Episcopo, monito à Secretario,

oretenus, ut sive manum & breviter inter se conferant, quibus in rebus communiter peccatur contra Clericalem disciplinam, ex visis & auditis in Scrutinio, ut Episcopus vel Decreto vel exhortatione oretenus factâ moneat Clerum, antequam dimittatur Synodus: cui collationi aderit etiam Secretarius.

SESSIO TERTIA.

1 Horâ indictâ, & dato signo tum campana, conveniunt omnes, ut heri dictum est, & omnia fiunt, *ut à num. 1. ad 12.* dicitur; excepto quod Missa cantabitur à Canonico de Sanctissima Trinitate cum Oratione addita pro gratiarum actione sub duplici conclusione.

2 Episcopus assistit indutus amictu, albâ, cingulo, Cruce pectorali, stolâ & pluviali albi coloris, mitrâ & baculo, unde & incensabitur intra Missæ, & post Evangelium, nedum cum aliis post Offertorium.

3 Totus Clerus incensabitur, ut in prima Missa dictum est.

4 Musici cantabunt Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, & Agnus Dei, reliqua in cantu Gregoriano, Organum pulsabitur.

5 In fine Missæ non datur benedictio, sed paratis Canonicis, & assumptis ab Episcopo paramentis rubeis, itur ad locum Synodalem.

6 Inchoatur Sessio ut primâ die *à n. 15. usque ad 18*, sed mutantur Orationes, ut in Pontificali.

7 Cantatur Evangelium proprium cum solitis cæremoniis, & post illud Hymnus: Veni Creator, ut dictum est in prima die *à n. 22. usque ad 27.*

8 Dicitur Venerabiles, & fit Sermo, *ut ibid. n. 28 29 30*

9 Promotor instat, ut legantur, si quæ supersint legenda.

Reverendissime Pater, & Domine: Cùm ea quæ, &c. *ut in 4. Part. cap. 7. n. 7.*

10 Legit ergò Secretarius quæ restant legenda. In Provincia Mediolanensi Monitiones legi debent ex *Conc. Prov. 4.*

11 Promotor instat pro publicatione Officialium Cleri.

Reverendissime Pater, & Domine: Ad faciliorem, &c. *ut in 4. Part. cap. 7. n. 8.* & publicantur.

12 Procurator Cleri petit reductionem Missarum ante Concilium relictarum à Testatoribus, seu Anniversariorum.

Reverendissime Pater, & Domine. Datur facultas, &c. *ut in 4. Part. c. 8. n. 1.*

13 Tùm alia, si quæ velit Clerus dato supplici libello inscriptis: cui Episcopus respondet prout in Domino judicaverit.

14 Si nihil aliud agendum sit, potest concludi Sessio tertia manè; alioquin indicatur continuatio Sessionis, ut primâ die *à n. 42. & seqq.*

15 Et à prandio fiunt eadem quæ heri, *à n. 36. & seqq.*

16 Finitâ vocatione, Scrutinio, Decretorum lectione, & Officialium Cleri publicatione, promotor instat pro conclusione Synodi, ut in Provincia Mediolanensi pro indictione futuræ Synodi.

Reverendissime Pater, & Domine; Cùm omnia, &c. *ut in 4. Part. cap. 7. n. 9.*

Et Antiquo item Canone cautum est, &c. *ut ibid. n. 10.* pro Mediolanensi Provincia.

17 Secretarius legit Decretum de conclusione Synodi.

Synodi nostræ, &c. *ut in 4. Part. cap. 9. num. 24.*

Addit in provincia Mediolanensi; Aliam præterea futuram, &c. *ut ibidem n. 25.*

18 Promotor instat contra absentes contumaces, & pro rogito, ut primâ die, *à num. 45. ad 47.*

19 Fit Pastoralis Sermo ab Episcopo ad Clerum circa Decretorum observantiam. *Ex Prov. Med. 5.*

20 Deinde ab Ostiariis aperiuntur portæ; & fit Processio paulò extra Ecclesiam, si opus obmittetur Clero.

21 Cantatur; Te Deum, incipiente primo, qui in unaquaque parte Cleri primatum habere videtur.

22 Musici canentes cantum possunt intra Chorum Cathedralis unà cum alteram Hymnum, & pulsantur campanæ.

23 Post reditum in Ecclesiam petunt omnes loca sua ut prius.

24 Episcopus stans versus altare, stantibus & aliis, dicit ut in Pontificali

Oremus Nulla est, &c. & distribuuntur Acclamationes, si faciendæ sint

25 Diaconus assistens cantat ut aliàs: Orate, & genuflectunt omnes.

26 Proponuntur nova capita Orationis mentalis, *ut in 4. Part. c. 10. n. 3.*

27 Acclamationes fiunt saltem in prima Synodo; ut aliquando fiant, & cæremonialis non eas prohibet, sed parciùs adhiberi censet in Diœcesanis Synodis; & licet Bononiæ fiant genibus flexis, Mediolani tamen & alibi à Clero stante

28 Diaconus ergò Assistentium primus, aut alius aptus Canonicus, ad dexteram Episcopi stans, stantibus omnibus & Episcopo cum mitra versus Synodum, cantat Deo Patri, &c. *ut in*, *Part. cap. 11. n. 1.* definens in ultima syllaba per notas *fa, re*; nisi placeant aliæ *Ibidem n. 2.*

29 Cui respondet Clerus, & definit iisdem notis

30 Finitis Acclamationibus sedet Episcopus, & excipit Vicarium, Canonicos & primores Cleri tam Urbani quàm Foranei ad osculum pacis de more, & cum iis verbis. ℣. Pax tecum. ℟. Et cum spiritu tuo.

31 Qui deinde dabunt pacem per osculum Clericis suis de more ut in Missa.

32 Secretarius ascendit suggestum, & legit Decretum de dimissione Synodi: Ad laudem Dei omnipotentis, &c. *ut in 4. Part. cap. 9 n. 16.*

33 Episcopus benedicit Clero & populo solemniter, respondentibus Musicis cantoribus, genuflexoque Clero usque ad finem.

34 Publicantur Indulgentiæ per eum cujus interest in Missa.

35 Diaconus assistens cantat, ut in Pontificali: Recedamus in pace, ℟. Clerus: In nomine Christi.

36 Deponuntur paramenta; & Episcopus factâ oratione ante altare majus, cum cappa reducitur à toto Clero ad Palatium.

Finis totius Synodi Diœcesanæ

Ordo Synodi Diœcesanæ per duos dies distributa.

SESSIO PRIMA

1 DEscribimus eumdem ordinem, quem præscripsit Gabriel Palæotus Cardinalis, Archiepiscopus Bonon. *in suo Archiepiscopali Part. 4.*

2 Summo enim manè cum cappa indutus Episcopus deducitur ab universo Clero in Ecclesiam, & factâ ibi brevi oratione cantat Missam Pontificalem: ad cujus offertorium solvitur Cathedraticum: Missa est de Spiritu sancto.

3 Post Evangelium Concio brevis habetur, Communio Cleri fit ab Episcopo.

4 Finita Missa pluviale induit, incipit Antiphonam Exaudi, &c. facit ut in Pontificali usque ad Hymnum Veni Creator Spiritus, quo dicto, incipit Processio non longè extra Ecclesiam.

5 In reditu sedent omnes, & Episcopus Sermonem habet.

6 Tùm leguntur Decreta de non affectando principatu, de querelis & excusationibus, constituendis Judices, & ut præsentes sua nomina infra biduum describi curent, & item de emittenda Fidei professione sine instancia Promotoris.

7 Professionem fidei emittunt singuli qui debent; ii scilicet qui beneficia obtinuerunt post præcedentem Synodum

8 Deinde legitur de Residentia utrumque Decretum Concilii Tridentini ut suprà.

9 Ad instantiam Promotoris finitur prima Sessio, & Episcopus benedicit solemniter intimatâ secundâ Sessione.

A Prandio

Fit Scrutinium Synodale in Ecclesia absente Episcopo.

SESSIO SECUNDA.

1 COnvocatus à toto Clero venit Episcopus cum cappa ad Ecclesiam, audit Sacrum celebrantem à Canonico, neque fit processio.

2 Post

2 Post Evangelium Missæ habetur Concio.

3 Finita Missâ induit Episcopus pluviale & mitram, incipit Hymnum: Veni Creator & postea Sermonem habet vel ipse, vel per alium.

4 Leguntur deinde Decreta de eligendis examinatoribus, qui nominantur, & approbantur, præstant statim ad Sancta Dei Evangelia. Approbatio fit per verba. Placetne vobis.

5 Item Decretum de eligendis Judicibus Synodalibus, & publicantur.

6 Item de Testibus Synodalibus, sed non evulgantur eorum nomina.

7 Item decreta condita ab Episcopo de novo.

8 Tum nominantur singuli, qui debent interesse Synodo, & respondent: Adsum.

9 Promotor accusat contumaciam absentium, & instat pro fine Synodi.

10 Rogat item Notarium pro Actorum rogitu.

11 Fiunt Acclamationes.

12 Deinde cantatur Te Deum.

13 Benedicit Episcopus solemniter cum Indulgentiis.

14 Cantatur Recedamus in pace, &c.

15 Redit ad palatium Episcopus cum Capitulo & Clero Cathedralis Ecclesiæ tantum.

A Prandio.

Fiunt Scrutinium Synodale, & audiuntur Foranei ab Episcopo in palatio.

Ordo Synodi Diœcesanæ per decem annos ex eodem Archiepiscopatu.

UNICA SESSIO.

Fiunt ea, quæ in prædicta Sessione prima *à num. 1 usque ad 5*, excepto, quod Missam planam celebrat Episcopus, neque solvitur Cathedraticum in Missa.

2 Legitur Decretum de non asserendo præjudicio cum aliis, *ut supra à num. 6.*

3 Emittitur professio Fidei, *ut supra num. 7*

4 Leguntur Decreta Concilii Tridentini de Residentia, *ut supra num. 2*, & alia Decreta Episcopi.

5 Item Decreta de examinatoribus, Judicibus, Testibus, & eadem fiunt, quæ in præcedenti ordine Bonon. *Sess. 1 num. 4, 5 & 6.*

6 Postea solvitur Cathedraticum monente Notario à Parochis.

7 Tùm vocantur omnes qui interesse debent.

8 Promotor accusat contumaciam absentium; & instat pro fine synodi.

9 Idem promotor rogat Notarium pro Actorum fide.

10 Fiunt Acclamationes.

11 Cantatur Te Deum.

12 Benedictio solemnis datur cum Indulgentiis,

13 Dicitur recedamus in pace.

14 Et redit Episcopus cum Capitulo & Clero Cathedralis in palatium cum cappa.

15 A prandio fit Scrutinium in Ecclesia, & audiuntur in Palatio Foranei.

16 Fiunt etiam congregationes pro arbitrio Episcopi de casibus conscientiæ, & de cæremoniis. *Hæc habentur in Archiepiscopali Bononia* ubi quotannis hoc ordine cum unica Sessione celebratur Synodus à Clero Bononiensi.

Pro Scrutinio præfecti deputati statim à prandio adsunt in Ecclesia majori quisque in Capella assignata sibi, supra quam.. figitur schedula in hæc verba:

R. D. N. Præfectus Scrutinii pro Plebanatu S. N & Parochiis SS. N. N. N. &c. sed pro quarterio Portæ N, & Parochiis SS. N. N. N. &c.

Ad eum conveniunt qui debent, & interrogantur juxta Tabellam.

OR-

ORDINIS SYNODI DIŒCESANÆ

PARS TERTIA.

De iis, qui Synodum sequuntur.

PERACTA Synodo Diœcesanâ adhuc aliqua peragenda sunt, ne fere inutilis tanta reddatur Actio; & duo præcipuè tim sunt hic examinanda: alterum est circa absentes, nullâ allatâ legitimâ excusatione, alterum circa Decreta prælo danda, & executioni mandanda.

CAPUT I.
De pœna absentium.

1 TAm ex vocatione Cleri quàm ex Scrutinio colligendi sunt ii, qui à Synodo abfuerunt, vel à Scrutinio, vel ab utroque.

2 Possunt esse multæ causæ excusantes; quas refert Bottus *de Synodo Part. 2 num. 56.* eas dijudicent deputati Judices de consensu Episcopi.

3 Pœnâ excommunicationis affici possunt culpabiles in hoc genere: Ex eodem Bott. *loco cit. num. 56.*

4 Et amplius hanc pœnam etiam ad illos, qui veniunt, sed non in termino competenti: quod intellige, quando veniunt Synodo jam absolutâ.

5 Eadem pœna irrogari potest iis, qui ad Scrutinium non accedunt, ob Decretum in hoc genere promulgatum in Synodo suprà in *2 par. Sess. 1. num. 55.* Quod ad eos, &c.

6 Si quis per procuratorem intervenerit, non incurrit pœnam. Massobr. *de Synodo cap. 3. dub. 6.*

7 Nulla potest esse præscriptio, quâ minùs venire teneantur, qui alioquin venire tenentur. Ex eodem Massobr. *loco cit. dub. 5.*

8 Aliqui Episcopi vice censuræ irrogant pœnam quatuor aureorum locis piis applicandorum, quæ pœna est tolerabilior & utilior.

CAPUT II.
De Validitate decretorum.

1 VAlere Decreta Synodalia nemini dubium est: non enim pendent à Consensu Cleri, sed à Consilio ad summum Capituli, quod Episcopus non tenetur sequi. Ita respondit sacrum Concilium Tridentinum Patriarchæ Veneto *die 17 Aprilis 1592.* ubi explicat Pontificale (quod videtur velle consensum Cleri per verbum: Placet) non obligare Episcopum, ut consensum requirat Cleri.

2 Ligant autem & clericos & laicos existentes infrà limites suæ Diœcesis, quod probat Massobr. *de Synod. cap. 4. dub. 77. 78. Plura idem ibidem.*

CAPUT III.
De editione Decretorum.

1 PRælo dari Decreta Synodi, ut omnibus pateant, laudabile puto, & maximè utile, at non pauca desiderari in ejusmodi editione.

2 Non enim placeat facere de Synodis Synodos (ut ajebat Carolus à Basilica Petri Episcopus Novariæ) & cum delectu rerum ordo quoque Decretorum est attendendus.

3 Et quidem non omnia Decreta conveniunt cuique loco, plura in amplioribus Diœcesibus

sibus, pauciora in angustioribus, in quibus satis est ea decernere, quæ ut plurimum ibi possunt accidere.

4 Ordo Decretorum est duplex; alter est qui pro dignitate materiæ, sicuti altera est altera nobilior, ita nobiliori danda erit prima sedes: alter est ex parte conditionis legum: nam Concilia Provincialia subsunt Generalibus, & Diœcesanæ Synodi Provincialibus.

5 Ordo igitur materiarum hic esse posset, ut primò de rebus, deinde de personis agatur. Rerum autem hic Ordo.

PARS PRIMA.

De Fide & ejusdem professione:
De hæreticis
De doctrina Christiana
De sacra Scriptura & ejus abusu:
De librorum impressione, venditione & prohibitione
De Prædicatione verbi Dei.
De Præbenda Theologali
De blasphemia & societate nominis Jesu:
De sacris Reliquiis & Imaginibus.
De Repræsentationibus sacris
De miraculis novis
De veneficiis & magicis artibus
De festis diebus & Vigiliis, & earum observatione

PARS SECUNDA.

De Sacramentis in genere:
De Baptismo, vasis, &c.
De Confirmatione
De Eucharistia, ejusque custodia, & administratione:
De celebratione Missarum
De Pœnitentiæ sacramento:
De casibus reservatis:
De Ordinatione Clericorum
De Extrema Unctione
De Matrimonio:
De Exorcismis,
De Oratione 40. Horarum:
De Indulgentiis
De Horis Canonicis & Missa solemni.

Gavant, Man. P. II.

De Chori disciplina:
De Officialibus Chori.
De musico cantu.
De reverentia Ecclesiis debita:
De Oratoriis:
De Processionibus variis:
De funeribus & exequiis:
De sepulturis.

PARS TERTIA

De Fabricis Ecclesiasticis, Ecclesiarum & altarium, &c.
De Archivio Cleri:
De bonis Ecclesiasticis & juribus:
De legatis piis:
De inventariis bonorum:
De locationibus:
De oblationibus.
De decimis & primitiis:
De immunitate Ecclesiarum
De Beneficiis, & eorum collatione, permutatione, unione, pluralitate.
De Pensionibus.

PARS QUARTA.

De Vicariis Foraneis:
De conventibus Cleri:
De Parochis & eorum juribus:
De eorum residentia, & aliorum:
De Canonicis distributionibus
De vita & honestate Clericorum:
De seminario Cleri
De Clericalibus ædibus
De armis, ludis, spectaculis & negotiis sæcularibus fugiendis.
De Regularibus & exemptis
De Monialibus & earum ministris:
De Monialibus quæ dicuntur Pœnitentes
De Confratriis laicorum:
De societatibus mulierum:
De locis piis:
De Monte Pietatis:
De Medicis
De Ludimagistris
De Peregrinis & peregrinationibus:
De quæstuariis.

H De

De Histrionibus & Cingaris.
De Judæis.
De concubinariis, adulteris, &c.
De meretricibus & lenonibus;
De usurariis;
De cauponibus, aleatoribus, &c.
De Taxa fori judicialis
De feriis;
De Officialibus fori Episcopalis.

De iis quæ generatim spectant ad observantiam Decretorum, pœnis, interpretatione, &c. si quæ hic desiderantur, revocari possunt ad unum ex prædictis titulis.

6 Alter item ordo est adhibendus in Decretis de eadem materia, ut Decretis detur primus locus, quæ sunt merè Concilii Tridentini, facta de eo mentione, secundus locus Decretis Provincialibus, si quæ sunt; tertius Decretis Diœcesanis Prædecessorum; postremus proprius Episcopi Decretis.

7 Præter citationem Auctorum, à quibus Decreta sunt hausta, ut dictum est, abstinerem à citatione Doctorum etiam in margine; Legislator enim non tenetur causam dare, nisi in gravissimis & valdè novis.

8 Oneraut etiam aliqui Episcopi Clerum suum ad emendum librum Synodalem, in quo sunt Edicta omnia Episcopalia, & Formulæ variæ, quæ non attinent ad omnem Clerum, quare cum distinctione esset agendum, ut Parochi tenerentur ad emptionem totius Voluminis; alii ad eam partem, quæ communia Decreta Synodi complectitur, salvo meliori judicio.

9 Quòd si in Edictis servaretur ille ordo, juxta quem debent per annum ea publicari intra Missarum solemnia, apposito die, quo ea publicari debent, duplex inde oritur commodum, ut scilicet non ita facilè obliviscerentur Parochi evulgationis, & tota civitas cum Diœcesi eadem die audiret eadem contenta in Edictis. Distributio verò Edictorum fieri debet juxta qualitatem materiæ accommodatam tempori, ut de Matrimonio in Festis Natalitiis, de Quadragesima paulò ante initium ejusdem, & ejusmodi ratione in aliis temporibus servari.

10 Placeret unà cum Decretis Synodalibus edi Catalogum Sanctorum loci & Episcoporum, cum brevissima narratione rerum ab iis sanctè gestarum.

CAPUT IV

De approbatione Decretorum Synodalium.

1 NOn tenetur Episcopus, antequam prælo dentur, ea exhibere civitati seu Magistratibus ejusdem, qui si deinde velint reclamare, id faciant postea cum superioribus Episcoporum. *Ita S. Congregatio Cardd. super negotiis Episcoporum in una Tiferna e 14. April 1615.*

2 Neque tenetur ea Romam mittere ad sacram Concilii Tridentini Congregationem, ad quam mitti debent Decreta Conciliorum Provincialium, ut Episcopo Ostiensi respondit Cardinalis Caraffa nomine prædictæ Congregationis pridie Cal. Decembris 1586. Vide Piasecium *in Praxi Episcop. Par. 2. cap. 2. ver. Expeditio num. 12.*

CAPUT V.

De statu Ecclesiæ describendo.

1 EX Visitatione primùm, tùm ex synodo & synodali Sermone hauritur integrè totius Ecclesiæ status ab Episcopo, qui describendus est, ut cùm ad Limina Apostolorum Romam accesserit, seu Procuratorem miserit, statum Ecclesiæ suæ referre queat ad sacram Concilii Tridentini Congregationem.

2 Hærent autem multi in hac re, & dum legerem Romæ varias hujusmodi Relationes, placuère mihi nonnullæ suprà alias, quarum seriem dabo libenter hoc loco, additis quibusdam opportunis monitionibus.

3 Brevissimo proœmio utendum est, taciti, quæ in laudem sunt Episcopi circa diligentem & laboriosam Visitationem & synodum.

4 Quæ levia sunt, & nimis minuta, reticenda; & quæ etiam sæpius decantata in aliis Relationibus. Prima tamen descriptio debet esse accuratior.

5 Scribendum quidem in prima persona v. g. Visitatum fuctu Limina Apostolorum hæc attulimus, ex quibus intelligi potest Ecclesia

N.

N statu, sed in reliquo textu narrandum est, ac si de tertia persona fit sermo, v.g. Habet igitur Ecclesia N, varios fines & limites Diœcesis, &c.

6 Et ordo rerum narrandarum hic esse potest, primò de civitate agatur, deinde de Diœcesi; in civitate priùs de Ecclesiasticis quàm de laicis; inter Ecclesiasticos priùs de Clero seculari quàm de Regulari, in Clero seculari priùs de Cathedrali quàm de Collegiatis, & de his, quàm de Parochiis, & de his ante alias Ecclesias;

7 Fines & limites Diœcesis varii cum vicinis Diœcesibus sunt describendi, deinde Ecclesiæ Cathedralis quoad materiam, ultra quoad personas, Dignitates numerum & Canonicos; cum beneficia, altaria dotata, sacra supellex, Sanctorum corpora & Reliquiæ insignes; Chori disciplina, Festa propria loci cum Officio Divino, redditus, onera, & similia; palatium, ædes Episcopi, & Canonicorum; habitus eorundem in Choro.

8 Collegiatæ quæ, Canonicorum numerus, Divina Officia, onera, habitus.

9 Parochiæ quot seculares & Regulares, redditus, habitus.

10 Clericorum Seminariorum, unum vel plura, Conventus Cleri, si quis est.

11 Aliorum Sacerdotum numerus, & Clericorum Communia, seu Communitatis, quæ habetur alicubi

12 Regularium virorum Monasteria, Monialium item sub Ordinario, vel Regularibus.

13 Confraternitates laicorum, loca pia, Montes Pietatis, Hospitalia.

14 Oratoria & scholæ Doctrinæ Christianæ.

15 Functiones nobiliores per annum, ut Conferentiæ casuum conscientiæ & Conciones, præter Quadragesimales, & ejusmodi.

16 In Diœcesi Collegiatæ quot Parochiæ, loca Regularium, Confraternitates laicorum, &c. ordine quo suprà.

17 De qualitatibus populi in genere.

18 De Collegiis Doctorum, & de Academiis literarum, si quæ habentur.

19 De Foro & Tribunali Episcopali.

CAPUT VI.

Formula Summarii prædicti status Ecclesiæ.

Deferebam, quem aliàs confeci, Laudensis Ecclesiæ statum, & Ecclesiæ Perusinæ sub Episcopis Seglusio & Comendo, eorundem jussu,

1. *Laudensis status hic erat anno 1619.*

Præpositura:
- sine cura animarum 2.
- cum cura animarum 8.
- Collegiatarum 2.

Archidiaconatus 1.
Cantoria 1.
Archipresbyteri cum animarum cura 11.

Canonicatus:
- cum residentia 23.
- sine residentia 17.

Abbatiæ seculares 3.
Prioratus 3.
Præceptoria 1.
Commenda 5.

Rectoriæ:
- cum animarum cura 85.
- sine cura 51.

Parochiæ omnes 104.
Capellaniæ Tit. 104.
Clericatûs Tit. 29.
Communtantia Benefic. 1.
Beneficia omnia 1213.
Mansionariæ 13.
Vicariatus Foranei 19.
Ecclesiæ omnes 160 hoc est;
Collegiatæ & Parochiales simul 3.

Parochiales:
- seculares 94.
- Regulares 7.

Aliæ seculares 17.
Regulares 28.
Moniales 11.
Oratoria Confratrum 140.
Loca sacra omnia 130.
Consortium Cleri 1.
Sodalitas quædam Cleri 1.
Scholæ variæ laicorum 205.
Scholæ Doctrinæ Christianæ 137.
Loca pia 19.
Communitatis 8.

Missæ quotidianæ annuæ ex obligatione 180.
Aliæ per annum ex obligatione 24927
Totus Clerus cum Monialibus 1246.
Animæ Communionis 57131.
Aliæ 34263.

2 Perusiæ status hic erat anno 1622.

Collegiata 1.
Cum Archipresbytero, Archidiacono & Canonicis 15.
Beneficiatis 15
Clericis perpetuis 6.
Capellanis amovibilibus 8.
Et aliis iuxta legata quædam.
Pœnitentiaria cum duobus perpetuis coadjutoribus Clericis Regularibus sancti Pauli.
Parochiæ in civitate 36.
In suburbiis 9.
Sæculares 33.
Reliquæ Regulares in Diœcesi 195.
Fontes Baptismales in civitate 4.
In Diœcesi 63.
Abbatiæ 17.
Sæculares 11.
Regulares 6
Commendæ Militares 9.
Collegia Clericorum 4.
Beneficia sine cura: cum residentia in civitate 27. / sine residentia 15. / sine residentia in Diœcesi 91.
Monasteria virorum in civitate 22.
In Diœcesi 26.
Monialium Monasteria in civitate 20.
Oratoria: in quibus celebratur in civitate 21. / in Diœcesi 41. / ubi non celebratur in civitate 3. / in Diœcesi 12.
Societates laicorum cum sacco in civitate 36.
in Diœcesi 168.
sine sacco in civitate 14.
in Diœcesi 102.
Montes pii 2.
Domus piæ 4.
Hospitalia 2. ægrotorum.
Hospitalia peregrinorum in civitate 14. in Diœcesi 41.
Collegium Scholasticorum laicorum sub Ordinario 1.
Totus Clerus 1255.
Sæcularium 405.
Regularium 850.
Monialium 1150.
Animæ laicorum communicantium in civitate 12152.
in Diœcesi 28649.
Omnes in civitate 19472.
in Diœcesi 43332.
Omnes igitur 62804

ORDINIS
SYNODI DIŒCESANÆ
PARS QUARTA.

In qua traduntur variæ Formulæ Synodales, quæ significatæ fuerunt in præcedentibus.

CAPUT I.
Pro Indictione Synodi.

FORMULA publicandæ Synodi in Festo Epiphaniæ cum Festis mobilibus habetur cum cantu proprio in *Pontificali Part. 3. initio.*

2 Alia Formula pro eodem die habetur in Actis Ecclesiæ Mediolanensis, videlicet.

HOc anno dilectissimi, ad Dei omnipotentia, Beatæque Mariæ semper Virginis, ac SS. N. N. Patronorum nostrorum laudem Syno

Synodus Diœcesana die... nisi aliud Episcopali auctoritate decretum fuerit, adjutrice Divinâ gratiâ celebrabitur. Pias igitur vestras precibus instate, ut civitas & Diœcesis nostra salutaribus viæ Christianæ institutis augeatur, & suffragantibus eorumdem Sanctorum meritis, ex ea uberiores fructus reddi asserat in Domino, Amen.

3. Formula Edicti pro indicenda Synodo ex Cærem. Episc. lib. 1. cap. 31.

Synodus Diœcesana N. per Reverendissimum D. N. indicta hoc anno... mens... die ... Deo adjuvante in Cathedrali Ecclesia inchoabitur.

4. Alia Formula Edicti ex Actis Ecclesiæ Mediolanensis, & Novariensis.

N. Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ Episcopus. N.

Synodum diœcesanam hoc anno Deo juvante habituri, ut SS. Patrum instituta, præceptaque sequamur, neque pereat fructus ille, quem ex ea capere omnes possumus, monemus in Domino, ac pœnis Sacrorum Canonum, seu aliis ad arbitrium nostrum propositis jubemus in virtute sanctæ Obedientiæ omnes etiam Regulares, qui in Diœcesi nostra beneficia etiam simplicia, ac cujusvis generis, vel titulo obtinent, vel aliàs inserviunt, *a* eosdem qui Sacris Ordinibus initiati sunt: *b* omnes etiam qui in minoribus sunt constituti, qui in habitu, & tonsura incedentes alicujus Ecclesiæ servitio adscripti sunt, & quoscumque, qui de jure, vel consuetudine Synodo hujus Diœcesis interesse debent, die.....mensis... proxime in nostram Cathedralem Ecclesiam N. convenire: neque verò pro se alios mittere, nisi qui legitimâ causâ sint impediti, quam nobis probaverint. Volumus autem, ut hæc Synodi indictio affixa valvis Cathedralis Ecclesiæ perindè omnes, & singulos interesse debentes afficiat, ac si fuisset singulis sigillatim intimata: Datum, &c.

§. I. ANNOTATIONES.

a In Provincia Mediolanensi tenentur accedere Subdiacones, & Diaconi quoque.

b In Diœcesi Perusina, & aliis, vocantur etiam Clerici. Standum erit locorum consuetudini.

5. Formula prorogandi Synodum

Synodum Diœcesanam, quæ jussu nostro indicta erat [die.... mensis.... prorogamus dignis de causis, ac differimus ad diem.... mensis.... proximè futuram, vel in diem arbitrio nostro statuendam, & aliis literis edicendam: Datum, &c.

6. Formula indicenda Synodi pridie Sessionis primæ.

Crastinâ die, quæ erit...., mensis....anni.... horâ.

Omnes qui Synodo interesse debent, adsint superpelliceis induti in palatio Episcopali ad deducendum Reverendissimum in Ecclesiam Cathedralem.

Qui beneficio obtento nondum in Synodo professionem Fidei emisit, ferat secum schedulam, in qua scriptum sit nomen, cognomen professi cum titulo beneficii, quam emissâ professione tradet Magistro Actorum Episcopalium seu Notario Synodali.

CAPUT II.

Formula Præmonitionum Cleri.

1 Ut instructior accedat Clerus ad Synodum, præmoneri debet de sequentibus arbitrio Episcopi.

2 Accedant cum vestibus talaribus, & biretis, & superpelliceis mundis; Canonici, & Parochi cum Ecclesiasticis eorum insignibus, omnes cum decenti tonsura.

3 Afferant literas seu Bullas beneficiorum suorum ii, qui adhuc in Visitatione non exhibuerunt, sub pœna aureorum. ... piis locis applicandorum.

4 Qui sine titulo Ecclesiis inserviunt, sive Curati, sive Capellani nomine, & ii præsertim, qui Confessiones audiunt, literas afferant facultatis seu deputationis suæ.

5 Parochi deferant eorum nomina, qui peccata sua non sunt confessi, & in Paschate Sacram Communionem non sumpserunt, excommunicatorum item, blasphemorum publicorum; concubinariorum, conjugum divisorum, & similium personarum, quæ aliis scandalo sunt, necnon abusus tollendos: recenseant quoque numerum animarum, quas habent in Parochia, & quot defuncti sunt ab ultima Synodo, quot baptizati, quot matrimonio juncti.

6 Beneficiati, & Curati afferant inventaria bonorum stabilium, & mobilium Ecclesiæ suæ sacræque supellectilis, qui nondum dederunt, aut si habent, quæ addant, renovent, aut suppleant, & ut in librum referri queant, ea scribi curent in folio charactere apto, & in charta uniformi quam vocant, &c.

7 Afferat unusquisque Breviarium, & Calendarium hujus anni cum nomine suo scripto in prima pagina.

8 Qui legitimè impediti non venerint, transmittant tamen ad Nos prædicta.

9 Die Dominicâ, quæ proximè Synodum præcedit, Parochi, qui præsertim Capellanos non habent, inquirant publicè in Ecclesia, si qui sint ægroti in Parochia, ut illos visitent etiam non requisiti, & eos commendent vicinis Sacerdotibus seu Regularibus, ne durante Synodo fiat eorum morâ periculi occasio: ubi verò non sint Sacerdotes, Nos quamprimùm consulant, ut provideamus.

10 Ad tabernas seu caupon[as] in civitate ne divertant Nobis inconsultis, aut Hospitiorum Præfecto, neque ad laicorum ædes, nisi propinquorum; & in Hospitiis à nobis deputatis cibum sument, & pernoctabunt.

11 Parochi interim sæpiùs moneant populos suos, ut uberem fructum à Deo piis precibus postulent; & ut die Dominico Synodum proximè antecedenti ad eundem effectum itè confessi communicent; idemque multò magis præstent Clerici, qui ad Synodum venerint, in prima Missa Synodali.

12 In Feriis quindi ante Synodum à die.... Missæ de Spiritu Sancto fiant, vel collecta dicatur; & in Festis diebus Parochi Litanias Sanctorum ante Missam cum populo recitent.

13 Vicarii Foranei seu eorum Vices gerentes adsint coram Nobis die.. cum notula eorum, qui in suo Vicariatu interesse Synodo debent, quod idem faciant Parochi de civitate notato cujusque nomine, cognomine, Ordine sacro, titulo dignitatis, & beneficii.

CAPUT III.

Formulæ Epistolarum Synodalium.

1. *Formula literarum ad Vicarios Foraneos.*

Molto Rev. Vicario, Desideriamo da voi conforme all'officio vostro quelli ajuti maggiori, che potete portare alla santa attione Synodale: e però, se à quest'hora non havete finito di visitare, riconoscete le Chiese à voi raccommandate, conforme à gl'ordini, per potterci dare compita informatione di quanto bisognarà, non mancarete di compirlo con ogni diligenza.

Rivederete di nuovo l'ordini, che in diversi tempi habbiamo mandati, e ne procurarete in tanto l'essecutione che potrete, acciocche ce ne potiate dare compita informatione.

Intenderete i bisogni di tutte le Parochie, che sono sotto il vostro governo per ricevere di qua le opportune provisioni.

Portarete nota del vostro Clero, & di quei che non risiedono, e che non servono alle Chiese, alle quali sono ascritti.

Avvertirete s'alcuna cosa v'occorrerà da dirsi circa i Regolari.

Ci darete in scritto gl'abusi, e mancamenti communi del Clero e popolo.

Provederete, che nel nostro Vicariato restino persone idonee à ministrar Sacramenti per tutte le Parochie, & avisarateci, se bisogna, per poter di disporre da soggetti.

Avisarete i Curati, che vengano instrutti per darci conto dell'essecutione ordinarie nella sua cura, overo de l'impedimenti.

Avertite, s'alcun Ecclesiastico tiene donna in casa senza nostra licenza, e rivedete tutte le licenze di questo.

Darete ordine à tutti gl'Ecclesiastici, che portino alla Sinodo le fedi de loro confessori di quanto

quanto spesso si confessano e che si esseguisca-no le nostre premonitioni già divolgate con l'Editto.

Non mancarete poi di ritornarvi à noi al-meno in giorno già ordinato, con che vi be-nediciamo D.N.

2. Formula literarum ad unumquemque Testem Synodalem

Rev. Nobis admodum dilecte, jam dies Sy-nodo constitutus advenit; & quæ tunc per Nos decernenda erunt, prius accuratè sunt consideranda.

Vix putamus te eorum oblitum, quæ in supe-riori Synodo, ut Testis Synodalis solemni jura-mento spopondisti: monemus igitur, ut iectis has nostris, statim quæ ad Officii tui partes spe-ctant, aggrediaris, & omni diligentiâ & celeri-tate expleas: & quæ referenda habueris, literis consignata ad Nos mittas, ut maturè possimus de his deliberare: si quid autem notam tibi erit agendum, Nos adeas ante diem Synodo consti-tutam. Datum, &c.

3. Formula Epistolarum ad Regulares.

Rever. Padri, Pax Christi. Siamo per cele-brare la Synodo del clero di questa Dioce-se con l'ajuto di Dio à gl... del presente, nella quale è gran bisogno d'implorare la Divina Clemenza, che dia lume e spirito à noi, & à tutti i ministri di questa sacra vigna... per co-noscere gl'oblighi nostri, & adempirli & che essaudisca l'orationi, che ostinatamente si faran-no. Et ancora che confidiamo, che le RR. vo-stre, come deputati da Dio ad ajutare questo sacro ministerio à servigio di Dio, & beneficio dell'anime, & per ciò sostentati da' beni di que-sto paese, non mancheranno di concorrere col suo ajuto à quest'attione Sinodale, tanto principale frà tutte l'altr'attioni Ecclesiastiche, e importante alla publica utilità di tutti i Fe-deli. habbiamo tuttavia voluto dar alle RR. Vostre quest'aviso accioche con l'orationi, & sacrificii suoi vogliano accompagnarla; pre-gando Dio, che si degni essere in mezzo di tan-ti suoi ministri, con darli lume di conoscere bene gl'obblighi nostri, & spirito d'adempir-li & riguardare con la sua infinita miseri-cordia l'orationi, che si faranno, & i Sacrifi-cii che si offeriranno ad honore di sua divina Maestà, & beneficio della Diocese tutta, & anche della Chiesa Cattolica. Saranno dunque contente le RR. Vostre d'applicare à questo fine i Sacrificii suoi, & dire la Colleta dello Spirito Santo, & instituire oratione commu-ne d'ogni giorno nel suo Convento, & ciò dalla ricevuta di questa insin che sia licentiata la Sinodo. Ricordiamo ancora, se pure è bi-sogno, alle RR. vostre l'edificatione da darsi da Religiosi à tutti questi Sacerdoti e Chieri-ci di fuori in quello, che loro occorrerà di trattare seco. Piacerà al Padre Superiore la se-ra innanzi la Sinodo, quando si sonarà al Duo-mo, far seguitare con le sue campane, & da-re un segno solenne & longo, & l'invitiamo tutti ad accompagnare la Processione, che si farà la mattina del detto giorno.... per prin-cipio della Sinodo à hore....

La pace del Signore sia sempre con le RR. Vostre, alle quali c'offeriamo di buon cuore. Dal palazzo Episcopale à di...,

4. Formula Epistolarum ad Moniales.

Rever. Madri, Pax Christi. La Sinodo, che siamo per celebrare alli... del presente di questa nostra Diocese, è attione molto im-portante à publico beneficio d'Ecclesiastici & laici, posche si congregano in essa tutti i Sa-cerdoti, & Pastori dell'anime per riconoscere gl'oblighi, & carichi suoi à dimandar lume e spirito da Dio per adempirli; & pregare unita-mente sua Divina Maestà per se stessi, per tut-ti i Fedeli della medesima Diocese, anzi per tutta la Chiesa Catolica; onde potrete cono-scere figlivole & sorelle, ch'ancora à voi tocca la vostra parte della Sinodo, come quelle che sarete partecipi non solo di quelle communi orationi, ma di particulari ancora, & per questo, & più per essere voi ritirate fuori del secolo, & dedicate propriamente al servigio di Dio, aspettiamo da voi in questa occasione calde & continue orationi: accioche si riportino in

questa

questa Sinodo le gratie, che si desideramo dal Signore à gloria sua. & che per recitare ogni giorno continuamente, cominciando hora le Litanie con aggiungerci i Santi che hanno i corpi in questa nostra Diocese. & di più i tre giorni della Sinodo compartiate l'hore trà voi in modo, che dalla mattina alla sera sempre una di voi sia nella Chiesa ad orare; procurando di farlo in tal modo & con spirito tale, che ne riesca spirituale giovamento al publico & à voi stesse ancora. Col qual fine vi benediciamo. Dal palazzo Episcopale à'.... di....

CAPUT IV

Formula Tabellarum imprimendarum.

1. Formula Tabellæ de Synodi disciplina.

SAcerdotalis personæ officia Clerus secum cogitans, tum actionem quoque Synodalem, cui Spiritum sanctum adesse confidimus, animo esse studeat semper religiosa cogitationibus instructo ad ea officia attento, quæ sacrum virum Deique ministrum præstare decet.

In cognitione earum rerum sint Sacerdotes & Clerici, quarum causâ huc venerunt, ne aliis negotiis implicentur.

Non solùm à malo, sed ab omni suspicione & specie mali abstineant.

In hospitio modestiam loquendo, edendo atque bibendo semper servent diligenter, præsertim ubi laici adsint.

Per plateas non vagentur, neque curiosè discurrant.

Orationi sese deditos præstent, ut sibi populisque in actione Synodali auxilia salutaria à Deo impetrent.

Sacerdotes Missæ sacrificium quotidie celebrent, non in Ecclesiis Monialium sine nostra facultate, seu Vicarii Generalis.

Ad Synodalem Sessionem statutâ horâ indictâ solliciè conveniant non raptim, sed graviter.

Bini quoad fieri poterit conveniant audito campanæ sono.

Capitula & Clerici Ecclesiarum Collegiatarum conveniant collegiatim Cruce prælatâ.

Manè priusquam conveniant, cibum nec capiant, sed adsint jejuni.

Ubi convenerunt Clerici Diœcesani, loco constituto in Capellis SS. NN. superpelliceâ munda, aut alias vestes pro beneficii ratione induant.

Decenter induti ad proprium Synodalem locum quietè veniant.

Ordine consideant ad Præfectorum præscriptum seu Magistrorum cæremoniarum.

Ne voce obstrepant, neve collocutionibus mutuis operam dent.

Ne alia ratione rem Synodalem perturbent.

Silentio utantur tùm maximè, cum de suggestu aliquid edicatur, pronuntiatur aut legitur, quod quidem attentissimè audiant.

Omnes attenti sint, & Clericis deputatis pareant, ut cùm standum est, stent; cùm genua flectenda sunt, flectant; cum sedendum, sedeant.

Ne quis à suo loco discedat, nisi absoluta Sessione, aut necessaria de causa; cum autem discedere necesse est, facultatem à Vicario Generali petat, reversus ad eum veniat, antequam suo loco consideat.

Sessione absolutâ omnes silentio utantur, nec quisquam eo loco antè discedat quàm Reverendissimus Episcopus è Synodo abierit.

Nec verò cursim turbulenterve, sed graviter decoroque incessu.

Caveant denique omnes quæcumque & Ecclesiasticæ disciplinæ & Synodalis actionis dignitati & loci venerationi minimè conveniunt.

Præfecti Synodalis disciplinæ Tabellam hanc accuratissimè ipsi exequantur, idemque à reliquis fieri omni diligentiâ curent.

Si quos contrà quàm præscriptum est agere animadverterint, primùm eos moneant, & corripiant, deinde, si non abstineant, ad Vicarium Generalem deferant, ut Canonicæ subjaceant disciplinæ.

2. Formula Tabellæ Precum in Processione prima.

HYMNI

VEni Creator Spiritus.
Ave Maris stella.
Et alii de tempore, Paschali, si eo tempore celebratur Synodus.
Ad cœnam Agni providi, &c.
Claro Paschali gaudio, &c.

Tristes

Tristes erunt Apostoli, &c.
Et de sancto Patrono.

PSALMI.

Exultate justi in Domino.
Psalm. 32 in Feria 2. ad Matutinum.
Deus misereatur nostri
Psalm. 66 in Laudibus Dominicæ.
Exurgat Deus Psalm. 67. in Feria 4. ad Matutinum.
Quàm dilecta tabernacula.
Psalm. 83. in Feria 6. ad Matutinum.
Fundamenta ejus Psalm. 86. ibid.
Ecce quàm bonum Psalm. 132. in Vesperis Feriæ 5.

Orationes in Ecclesia, ad quam itur.

De Spiritu sancto. De Beata Virgine, De Sancto Titulari illius Ecclesiæ, Pro Ecclesia, Pro peccatis, & ejusmodi.

3. Formula Tabellæ disciplinæ Processionalis.

Qui Crucem in Processione fert, Clericus saltem sit superpelliceo indutus, servet in omnibus decorem tanti vexilli, quod præferet aptè, decorè, & rectè ferat, graviter & religiosè incedat.

Acolythi hinc inde cum candelabris accensis, & in angustiori loco præeunte, Crucifer sequatur.

Clerus ordine sequatur cum reverentiâ & religiosâ devotione, ut exemplo suo excitetur populus ad Orationem.

Salutationibus non vacent, colloquiis inter se abstineant, oculorum vagationem vitent.

Bini æquè procedant, & ne minimùm quidem ab ordine discedant.

Certum spatium semper servent inter se, circiter decem pedum.

In via nunquam subsistant, nisi jussi à Præfectis

Ne interrumpatur Processio, neve laici interponantur, curent.

Chirothecas ne habeant.

Pileum ne gestent, neque flores in manu.

Hymnos & Psalmos canent: ad præscriptum, & de libro, ne errent.

Gavant, Man. P. II.

Capite aperto sint intra Ecclesiam.

Ad altaria quæ sunt in via, & cùm sacræ Imagines occurrunt, caput aperiant.

Omnia præterea in orando, procedendo, consistendo, aut aliquid in processione de more agendo; ritè & decorè faciant ad præscriptum Præfectorum, quorum est omni diligentiâ cavere, ne quid errati committatur.

4. Formula Tabellæ Capitum Orationis publicæ in Synodo.

Orent omnes pro Sanctiss. D. N. Papa N. & pro Ecclesiæ Catholicæ Romanæ tranquillitate;

Pro N. Provincia, & ejus Prælatis, si Episcopus est sub Provinciali;

Pro Sereniss. N. Rege, vel Duce.

Pro Christianæ disciplinæ augmento in hac civitate, & Diœcesi, & ubique locorum.

Pro salutari hujus Synodi successu.

Pro constanti perpetuâque Cleri populique in benè piéque agendo perseverantia

Pro Ministris etiam, qui ad hujus Ecclesiæ cultum adhibentur.

Pro perfecta omnium Decretorũ executione.

Possent etiam hæc capita vulgari linguâ imprimi ad laicorum instructionem, ut & ipsi orent pro iisdem.

5. Formula Tabellæ Scrutinii.

A Præfectis Capitulorum.

An Missæ Conventuales, & Horæ Canonicæ celebrentur ad præscriptum.

An Punctatores officium suum præstent.

A Parochis.

An Orationes pro Synodo procuraverint.

An Missa de Spiritu sancto sit celebrata.

An habeant sermonem ad populum diebus Festis,

Quæ nundinæ diebus Festis habeantur in propria Parochia;

An attulerint notulam eorum, qui non sunt confessi, vel non communicati in Paschate.

An statum animarum renovârint.

An doctrinæ Christianæ edocendæ dent operam.

An dederint notulam blasphemorum, concubina-

binatorum, conjugum divisorum, &c. & numeri animarum, defunctorum, baptizatorum, matrimoniorum, excommunicatorum.

An confecerint Catalogum Cleri in sua Parochia juxta præmonitiones editas.

An onera Missarum habeant, & quæ

An sæpius confiteantur, & attulerint ea de re testimonium:

An resideant; ubi habitent:

An Rituali Romano utantur:

An evulgent jejunia, & Festa:

An libros habeant Parochiales ad præscriptum dicti Ritualis.

A Beneficiatis.

An attulerint literas collationis, sed hæ videantur extra Synodalem Sessionem:

Quænam sit eorum obligatio:

An inventaria confecerint bonorum:

An Decreta Visitationis impleverint.

A singulis.

An Breviarium cum Calendario habeant,

An confiteantur,

An super pelliceum mundum,

An tonsuram,

An vestem talarem,

An caligas, collaria ad formam,

An calceos, biretum, annulos, capillos, barbam, quæ Clericum deceat,

An noverint cantum Gregorianum,

An aliquid occurrat in Clero, vel populo corrigendum?

CAPUT V.

Formulæ alia exaranda majori Charactere.

1. Formula brevis professionis Fidei.

EGo N. N. recipio, promitto, spondeo, profiteor, detestor, anathematizo, voveo, & juro, ut in Decretis. & Formula professionis fidei ea Bulla modò lecta, singula singulis referendo: Sic me Deus adjuvet, & hæc S. Dei Evangelia.

2. Formula jurisjurandi ab Examinatoribus præstandi.

EGo N. N. Examinatoris officium, quod suscepi, promitto, spondeo, ac juro, me fideliter, & sincerè, quantum in me est, executurum Sic me Deus adjuvet, & hæc SS. Reliquiæ, si hæ adhibeantur.

3. Formula juramenti à Testibus Synodalibus præstandi.

EGo N. N. Testis Synodalis à Reverendissimo Episcopo nominatus, promitto, spondeo, & juro, quod à modò in antea quidquid novi, aut audivi, aut postmodum inquisiturus sum, quod contra voluntatem Dei, aut rectam Christianitatem in regione mihi commissa factum sit, vel futurum erit, si in diebus meis venerit usquam ad meam cognitionem quocumque modo, si scivero, aut indicatum fuerit mihi Synodalem causam esse, & ad inquisitionem Reverendissimi Episcopi pertinere, quod ego nec propter timorem, nec propter præmium, nec propter parentelam ullatenus celabo Reverendiss. D. Episcopo meo ejus misso, qui hoc me interrogaverit. Sic me Deus adjuvet, & hæ Sanctorum Reliquiæ.

4. Formula juramenti Punctatorum.

EGo N. N. & promitto, & juro, me in Officio meo Punctatoris obeundo fidem, ac diligentiam præstaturum ad præscriptum Decretorum, & Tabellæ mihi à Reverendissimo Episcopo tradendæ, seu traditæ. Sic me Deus adjuvet, & hæ Sanctorum Reliquiæ.

CAPUT VI.

Formula Edicti de Processione.

N. N. dell' una e l' altra legge Dottore, Protonotario Apostolico, Vicario Generale della corte Episcopale di N.

Dovendosi nel giorno. .. di questo mese cominciare la Sinodo *Diocesana* alle hore.... con questo Editto, il quale affisso alla porta della Chiesa Cathedrale vogliamo, che così astringa ciascuno à chi spetta, come se gli fosse personalmente intimato, avisiamo tutte le Confratrie di questa città è borghi, tutti li Conventi di qual si voglia Religione dentro e fuori di essa città [*si ca ell consuetudo*] e tutte le persone Ecclesiastiche beneficiate e non beneficiate, di qual

si

si vogha ordine, ancora di prima consura, che habitu in questa città e borghi, obligate de ragione ò consuetudine à intravenire alla Sinodo Diocesana, che l detto giorno all'hore dette, insieme con il Clero Diocesano à ciò dimandato, si trovino nella Chiesa Cathedrale, le Confratrie con i soliti suoi habiti e Croci, i Regolari sotto le soe Croci, seguendo però tutti la Croce della Cathedrale, & ogn'uno habbia l'habito suo conveniente, e le cotte monde per accompagnare la processione generale, che si farà per principio della Sinodo, della quale ne speriamo bene universale à tutte l'anime di questa città è Diocese, Avvertendo, che contra i contumaci si procederà con pene pecuniarie, è dell'interdetto secundo le qualità loro. Data nel Vescovato, &c.

CAPUT VII.

Formula pro Promotore.

1. *Instantia Promotoris pro Fidei professione,*

Reverendissime Pater & Domine, Cavit Sacrosanctum Concilium Tridentinum, ut omnes, qui beneficia Ecclesiastica consecuti sunt, & qui Synodo Diœcesanæ interesse debent, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, Fidei professionem faciant ac præstent, prout illa Tridentina sanctione expressum est. Ideò ego N. N. hujus Synodi Promotor humiliter peto, & requiro sanctionem illam legi, & ad præscriptum adhiberi, qui tenentur, omnia & singula præstari.

Si fuerint duo Promotores, in prædicta formula & sequentibus dicatur:

Nos N. N. & N. N. hujus Synodi Promotores humiliter petimus, &c.

2. *Instantia contra absentes, quam repetit Prom. ter hujus die, ut supra*

Reverendissime Domine Cum jam dies.... mensis ..., veneris, qua omnes & singuli Ecclesiastici Ordinis homines hujus urbis & diœcesis ad præscriptum legitimè moniti, Synodo huic jam præsentes adesse debent; nonnulli non paruerunt, sed usque adeò vel negligentes vel contumaces fuerint, ut neque præsentes adsint neque verò justi impedimenti excusationem causarové, aut nuncium miserint: ideò pro mei muneris officio, N. N. hujus Synodi Promotor eorum contumaciam accuso, hocque instanter apud Reverendissimam Amplitudinem tuam, ut citationem valvis hujus Ecclesiæ Cathedralis affigi, & cum iisdem tanquam cum inobedientibus agi jubeat, prout juris est, & Sacrorum Canonum ratio postulat.

Respondet Episcopus. Ita decernimus, ac jubemus.

3. *Instantia Promotoris pro rogitu Notarii, quæ hic in die facienda est.*

Ego N. N. hujus Synodi promotor rogo te N. N. Notarium & Cancellarium Episcopalem, ut de omnibus & singulis in hac Sessione peractis unum pluravè conficias instrumenta.

Respondet. Conficiam præsentibus N. N. &c.

4. *Instantia pro vocatione Cleri, Cathedraticæ & Scrutinio.*

Reverendissime Pater & Domine: Sancitum est Conciliis Generalibus & præcipuè Concilio Tridentino, quod omnes Ecclesiastici viri, qui jure vel consuetudine Synodo Diœcesanæ, quæ quotannis celebrabitur, etiam exempti, interesse debent, si negligentes fuerint, pœnas sacris Canonibus sancitas incurrant, quamobrem eos omnes ex suggestu publicè vocari & successivè Cathedraticum jure Diœcesano debitum à parochis (& aliis de consuetudine) persolvi, item Scrutinium à Patribus sapienter institutum haberi humiliter peto, Ecclesiasticosque viros sanctæ disciplinæ eruditos assignari, qui Scrutinio diligenter incumbant.

5. *Instantia pro electione Judicum & Examinatorum.*

Reverendissime Pater & Domine: Concilium Tridentinum, Bonifacii Octavi Constitutione innixum, decrevit, ut in Concilius Diœcesanis aliquot personæ dignitates aut

I 2 per-

personatus habentes, seu Ecclesiarum Cathedralium Canonici designentur delegenturvè, quibus praeter locorum Ordinarios causae Ecclesiasticae ac spirituales, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes auctoritate literarum Sedis Apostolicae vel Legatorum ejusdem committantur. Decrevit insuper alia Constitutione Examinatores singulis annis in Dioecesana Synodo ab Episcopo, vel ejus Vicario ad minus sex proponi debere, ut in Parochialium Ecclesiarum vacatione tres illi ab Episcopo delegendi, cum eo examen perficiant. Quamobrem ego N. N. hujus Synodi promotor, humiliter peto, & insto tot personas, quot & quales Constitutiones praedictae postulant, & aliasque ad id aptas, à Reverendissima Amplitudine tua designari, ita ut in hac Synodo pro hujus Dioecesis amplitudine Examinatores & Judices eligantur, qui hujusmodi munia examinandi judicandive ex praescripto Decretorum Concilii Tridentini praestent omnino.

6. Instantia pro Decretorum lectione.

Reverendissime Pater & Domine: Quo diligentius & cumulatius exequantur tam Generalium quàm Provincialium (si sub Provincia est Episcopus) & Dioecesanorum omnium Decretorum & Edictorum adhuc editorum ad hujus Ecclesiae rationem benè gerendam. Ego N. N. hujus Synodi Promotor à Reverendissima Amplitudine tua peto, atque insto, sive nova promulgari, sive monita eorum executionis de suggestu, ut moris est, & alia omnia edici & renovari, quaecunque in hac Synodo Dioecesana pro prudentia & charitate sua Clero huic Dioecesano edici & promulgari constitutum, quo idem Clerus instructior indies fiat, & sollicitudinis studio inflammatior sit ad omnem Ecclesiasticae disciplinae rectam cumulatamque executionem perpetuamque observantiam.

7. Instantia pro concionanda lectione Decretorum.

Reverendissime Pater & Domine: Cùm ea, quae coepta sunt legi, Clero sint valdè utilia, neque poter in angustia temporis absolvi, & ego N. N. hujus Synodi Promotor, peto, & insto, ea legi, quae desiderantur, antequam dimittatur Synodus.

8. Instantia pro nominatione Officialium Cleri.

Reverendissime Pater & Domine: Ad faciliorem hujus Ecclesiae N. administrationē solent assumi in partem sollicitudinis Pastoralis aliquot viri prudentes & graves, qui variis muneribus addicti, Reverendissimam Amplitudinem tuam in animarum & aliarum rerum cura non mediocriter juvent, ideò Ego N. N. hujus Synodi Promotor, peto & insto, eos de suggestu nominari, ut à Clero tùm eorum merita, tùm munia cognoscantur.

9. Instantia pro conclusione Synodi.

Reverendissime Pater, & Domine: Cùm omnia, quae in hac Dioecesana Synodo agenda, & tractanda erant Divina auxiliante gratiā ad optatum finem perducta sint, illud à Reverendissima Amplitudine tua peto Ego N. N. hujus Synodi Promotor, ut ipsam Synodum concludere, & cum benedictione dimittere velit.

10. Instantia pro indictione futurae Synodi, quae fit in Provincia Mediolanensi.

Annuatim Canone cautum est, ut proximam Synodum Dioecesanam in Sessione Episcopus indicet, ideò Ego N. N. hujus Synodi Promotor, humiliter insto, Synodum Dioecesanam proximè futuram in hoc Synodali conventu omnibus, qui interesse debent, pronunciari, & indici.

CAPUT VIII.

Formula pro Procuratore Cleri.

1. Formula pro reductione Missarum ante Concilium Tridentinum, & Anniversariorum.

Reverendissime Pater in Christo & Domine. Datur facultas Reverendissimae Amplitudini tuae à Sacrosancto Concilio Tridentino ut in Synodo Dioecesana rebus diligenter perspectis, possit pro sua conscientia in Ecclesiis suae Dioecesis sibi subjectis statuere circa numerum Missarum, vel ob tenuem eleemosynarum, vel ob magnum Missarum numerum

ante

ante Concilium Tridentinum à testatoribus relictarum, & item à Sacra Congregatione Concilii ejusdem Tridentini, circa Anniversaria & Officia Defunctorum quidquid magis ad Dei honorem & cultum atque Ecclesiarum utilitatem expedire videatur. cùm autem in hac Synodo non possint omnia examinari profundius; ego N. N. hujus Cleri procurator, humiliter peto, & insto apud Reverendissimam amplitudinem tuam, ut eligantur idonei viri, qui prout erit opus, eâ cum amplitudine tua numerum prædictorum reducant.

2 Pro aliis rebus formet Procurator libellos supplices, & legat eodem modo quo suprà.

CAPUT IX.

Formula pro Secretario Synodi.

1. *Formula Decretorum, quæ significata sunt in secunda Parte.*

Et post Decretum de initio Synodi, quod ibidem habetur, legitur hoc modo,

2. *Decretum de modo vivendi tempore Synodi.*

Quoniam nihil ferè sæpius & divinis Literis, & Ecclesiasticis monumentis commendatum est, quàm Clericalis Ordinis hominum vitæ integritas, innocentia, fides, religio, pietas, virtutumque omnia ornamenta, quibus domus Dei potissimùm excolitur, ideò Clerum nostrum hic præsentem monemus & per viscera misericordiæ Dei nostri testamur, ut cum semper, tum maximè hoc tempore in verbo, in conversatione, in charitate lucens hominibus prælucent omni virtutum splendore. Tabellam igitur disciplinæ Synodalis à nobis propositam diligenter observent, quæ est hujusmodi,

Sacerdotalis personæ officia, &c. *Habetur suprà pag. 77. legatur usque ad n. 2,*

3. *Decretum de Officialibus Synodi habetur supra pag. 17.*

4. *Decretum de præjudicio non afferendo.*

Decernimus, si cui contigerit suo loco non sedere, aut incedere, aut vocari, aut aliud quidpiam agere, propterea nemini novum jus acquiri, nec quidquam de cujusque jure possit sive detrahi, sed in eo ipso statu permanere, in quo ante hanc Synodum esse reperiebatur.

5. *Decretum de non discedendo.*

Vobis præterea omnibus & singulis, qui huic Synodo jure interesse debetis, pœnâ excommunicationis propositâ vetamus, ut ne vestrum quisquam à civitate N. discedat, antequam hæc nostra Diœcesana Synodus de more absoluta ac dimissa sit, nisi facultate à Vicario Generali sibi concessâ, sed huic Synodo Synodalibusque actionibus, Sessionibus ac Conventibus quibuscunque, qui indicentur, omnes & singulos vos interesse jubemus, eadem excommunicationis pœnâ propositâ.

6. *Decretum de Oratione publica.*

Quoniam veteris est instituti solemnisque missis in Synodali conventu pro publicis rebus Orationem fieri; quod hisce maximè temporibus faciendum est, ideò in omni Prece, & à Sacerdotibus præsertim in Missæ sacrificio his diebus Synodalibus ad Deum orationem adhiberi edicimus, nimirum pro Sanctissimo D. N. &c. *Lege ut supra cap. 4. n. 4.*

7. *Decretum de Professione Fidei facienda.*

Sacrosanctâ Tridentinâ Synodo illud gravissimè sancitum est, ut quicunque Ecclesiastica beneficia obtinent, qui item ad Diœcesanam Synodum convenire debent, omnes in ea ipsa Synodo, ad quam primò convenient, professionem Fidei faciant. Verba Tridentini Concilii hæc sunt *Sess. 25. cap. 2. Cogit & infra:* Præcipit igitur sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & omnibus aliis, qui de jure vel consuetudine in Concilio provinciali interesse debent, ut ipsa prima Synodo provinciali, post finem præsentis Concilii habenda, ea omnia & singula, quæ à sancta Synodo definita & statuta sunt, palam recipiant, nec non veram obedientiam summo Romano Pontifici spondeant & profiteantur; simulque hæreses omnes à Sacris Canonibus, & Generalibus Conciliis, præsertimque ab hac

eadem Synodo damnatas publicè detestentur & anathematizent,

Idem in posterum quicunque in Patriarchas & Primates, Archiepiscopos & Episcopos sunt promovendi in prima Synodo provinciali, in qua ipsi interfuerint, omninò observent.

Quòd si quis ex supradictis omnibus, quòd absit, renuerit, Episcopi Comprovinciales statim Summum Pontificem admonere sub pœnâ Divinæ indignationis teneantur, interimque ab ejusdem communione abstineant.

Cæteri verò omnes, sive in præsenti, sive in futurum beneficia Ecclesiastica habituri, & qui in Synodo Diœcesana convenire debent, idem ut supra in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, faciant, & observent; alias secundum formam Sacrorum Canonum puniantur.

In Provincia Mediolanensi additur Decretum Conc. Prov. 1 Sacri igitur, &c. quod habetur pag. 105.

Accedant igitur omnes & singuli Ecclesiastica beneficia obtinentes, vel sacris Ordinibus initiati (si in Edicto vocantur) qui alias in Synodo non præstiterunt, & Fidei professionem ex formula præscripta à Pio IV. emittant genuflexi in medio Cleri ante Reverendissimum Episcopum.

Idem Secretarius stans legit ex Bulla Pii IV.

Ego N. firmâ fide credo & profiteor omnia & singula, quæ continentur in Symbolo Fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium & invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia sæcula Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, Genitum non factum, consubstantialem Patri; per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine: & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus & sepultus est. Et resurrexit tertiâ die secundùm Scripturas. Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris, & iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum, Dominum & vivificantem: qui ex Patre Filioque procedit. Qui cum Patre & Filio simul adoratur & conglorificatur, qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi, Amen. Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiæ observationes & constitutiones firmissimè admitto & amplector; item sacram Scripturam juxta eum sensum, quem tenuit & tenet sancta Mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto, nec eam unquam nisi juxta unanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè & propriè Sacramenta novæ legis à Jesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria, scilicèt Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem & Matrimonium, illaque gratiam conferre; & ex his Baptismum, Confirmationem & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio & admitto. Omnia & singula, quæ de peccato originali, & de justificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium & propitiatorium sacrificium pro vivis & defunctis, atque in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, realiter & substantialiter corpus & sanguinem unà cum anima & divinitate Domini nostri JEsu Christi, fierique conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conversionem Catholica Ecclesia Transubstantiationem appellat; fateor etiam sub

sub altera tantùm specie totum atque integrum Christum, verùmque sacramentum sumi Constanter teneo, Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis juvari, similiter & Sanctos unà cum Christo regnantes venerandos atque invocandos esse; eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas. Firmissimè assero, Imagines Christi ac Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam, Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum Matrem & Magistram agnosco, Romanoque Pontifici, B. Petri Apostolorum Principis successori, ac Jesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo ac juro. Cætera item omnia à sacris Canonibus & Oecumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor, simulque contraria omnia, atque hæreses quascumque ab Ecclesia damnatas & rejectas & anathematizatas ego pariter damno, rejicio & anathematizo. Hanc veram Catholicam Fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram & inviolatam usque ad extremum vitæ spiritum constantissimè, Deo adjuvante, retinere & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum.

8. Decretum de continuatione Sessionis primæ.

Decernimus & indicimus continuationem hujus sessionis fore hodie hora... in qua adsint omnes, & Scrutinium fiat à Præfectis.

9. Decretum de discessu.

Ne quisquam à loco antè discedat quàm Reverendissimus Episcopus è Synodo abierit; nec verò raptim turbulenterve, sed graviter & decoro incessu.

Capitula & Clerici Ecclesiarum Collegiatarum ut collegiatim venerunt, ita recedant, prælatâ Cruce.

10. Decretum de Clero vocando, & Cathedratico solvendo.

Vocabuntur omnes & singuli, quicumque sunt, qui huic Synodo Diœcesanæ præsentes adesse debent; qui certo Ecclesiæ nomine universè vocati ordine bini & collegiatim, ad reverendissimum Episcopum rectè accedant, cui reverentiam exhibeant, & quia singuli nominatim vocabuntur, capite aperto & stantes modestâ altâque voce respondeant: Adsum.

Parochi redeuntes (& alii qui solent) ad Oeconomum deputatum accedant, singulique Cathedraticum solvant.

11. Decretum de scrutinio Synodali.

Scrutinium Synodale à Patribus institutum post Cleri vocationem à Præfectis agi decernimus; hoc est, dum alii vocantur, vocatorum fiat Scrutinium, quod in Cappellis hujus Ecclesiæ sic distributum sunt.

Clerus civitatis N. conveniat ad Cappellam S. N. sub Præfecto M. R. D. N. N. Archidiacono.

Clerus ejusdem civitatis N. conveniat ad Cappellam S N. sub Præfecto R. D. N. Canonico.

Clerus Vicariatus N. conveniat ad Cappellam S N sub Præfecto, &c. & sic deinceps juxta distributionem cujusque tam civitatis tùm Diœcesis, *ut in 1 Par. dictum est cap. 23. n. 4.*

Præfecti scrutinii Synodalis pro sua quisque timorata religiosaque conscientia in veritate, sinceritate & justitia Scrutinium agant præscriptum tabellæ editæ; diventque aptè & distinctè notare, quæ repererint; & rebus à se notatis unusquisque subscribat.

Si tempus desit, peragant Scrutinium extra Synodalem Sessionem.

Qui ad eum non accesserint pro Scrutinio, perinde puniantur ac ii, qui ad hanc Synodum nulla justa de causa impediti non venerint.

In-

Interrogati verò si quid indecorè vel responderint, vel egerint, à Præfecto ipsis notentur, ut Canonicæ subjaceant disciplinæ.

12. Formula Catalogi Cleri procedendo. Dicat Secretarius titulum.

Tit. Clerus civitatis. Si Abbates vocandi sunt, hoc loco vocentur.
Tit. Clerus Ecclesiæ Cathedralis.
M. R. D. N. N. I. U. D. Protonotarius. Apostolicus, Archipresbyter Ecclesiæ Cathedralis.
R. D. N. N. Canonicus ejusdem.
S. T. Doctor & Pœnitentiarius.
D. N. N. Mansionarius seu Beneficiatus ejusdem.
Venerabilis Presbyter N. N. Curatus ejusdem.
Presbyter N. N. Beneficiatus ejusdem.
Presbyter N. N. Capellanus amovibilis ejusdem.
N. N. Diaconus, seu Subdiaconus,
Tit. Clerici seminarii.
N. N.
N. N.
Tit. Clerici sacristiæ Cathedralis,
N. N.
Tit. Collegiatæ civitatis.
Tit. Collegiatæ S. N.
R. D. N. N. Præp.
R. N. N. Canonicus.
Tit. Parochi civitatis.
Venerabilis Presbyter N. N. Curatus S. N. I. U. D. vel Theologus, si Regularis est, F. N. vel Don N. pro Curato S. N.
Tit. Presbyteri civitatis,
Presb. NN. beneficiatus S. N.
Presb. NN.
Tit. Diaconi, Subdiaconi & Clerici civitatis.
N. N. Diaconus.
N. N. Subdiaconus.
NN. Clericus.
Tit. Collegiatæ S. N. loci N.
R. D. N. N. Præpositus & Curatus,
R. N. N. Canonicus.
Venerabilis Presbyter N. N. Curatus ejusdem loci N.
Tit. Ven. Vicariatus loci N.
R. N. N. Vicarius Foraneus.
Venerabilis Presbyter N. N. Curatus loci N.
Presbyter N. N. Beneficiatus S. N.
Presbyter N. N.
N. N. Diaconus seu Subdiaconus.
N. N. Clericus.
Absentes notentur lineâ ductâ hoc modo.

13. Decretum de officio mortuorum.

Edicimus præterea eas pro Sacerdotibus & Clericis, qui post ultimam synodum obierunt, solemnem commemorationem fieri: si est in Provincia Mediolanensi, addat, ex Decreto Concilii Provincialis quinti.

14. Decretum de Sessione secunda.

Decernimus & indicimus Sessionem sequentem fore crastina die mane, quæ erit hujus mensis... hora...

15. Decretum de Judicibus Synodalibus Ex Conc. Trid. Sess. 25. cap. 10.

Quoniam ob malitiosam petentium suggestionem, & quandoque ob locorum longinquitatem, personarum notitia, quibus causæ mandantur, usque adeo haberi non potest, hincque interdum Judicibus non undequaque idoneis causæ in partibus delegantur, statuit Sacra Synodus in singulis Conciliis Provincialibus aut Diœcesanis aliquot personas, quæ qualitates habeant juxta Constitutionem Bonifacii VIII. quæ incipit: *Statutum*, & alioquin ad id aptas designari ut præter Ordinarios locorum, iis etiam post hac causæ Ecclesiasticæ ac spirituales, ad forum Ecclesiasticum pertinentes, in partibus delegandæ committantur: & si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in ejus locum, usque ad futuram provincialem aut Diœcesanam synodum, ita ut habeat unaquæque Diœcesis quatuor saltem aut etiam plures probatas personas, ac ut suprà qualificatas, quibus hujusmodi causæ à quolibet Legato vel Nuntio, atque etiam à Sede Apostolica committantur; alioquin post designationem factam, quam

quam statim Episcopus ad summum Romanum Pontificem transmittant, Delegationes quascunque aliorum Judicum aliis, quamvis factæ subreptione censeantur. Admonet debine sancta Synodus tàm Ordinarios quàm alios quoscunque judices, ut terminandis causis quanta fieri poterit, brevitati studeant, ac litigatorum artibus, seu in litis contestatione, seu alia parte judicii differenda, modis omnibus, aut termini præfixione, aut competenti aliâ ratione occurrant.

Tum additur Constitutio Bonifacii VIII.

Statutum, & infra. Sancimus igitur, ut nullis, nisi Dignitate præditis, aut Personatum obtinentibus, seu Ecclesiarum Cathedralium Canonicis, causæ auctoritate literarum Sedis Apostolicæ aut Legatorum ejusdem de cætero non committantur, nec audiantur alibi quàm in civitatibus vel locis insignibus, ubi possit commodè copia peritorum haberi & reliqua.

Sacra Tridentina Synodus jubet aliquos viros deligi, quales Summus Pontifex Bonifacius Octavus sua Constitutione præscripsit, aptos atque idoneos, quibus causæ ad forum Ecclesiasticum pertinentes in partibus committi possint, sed & Gregorius XV. præcepit in gratiam regularium, qui sibi Conservatores ex Judicibus Synodalibus eligere debent; cujus Constitutionis verba hæc sunt:

In futurum Sanctitas sua hac generali & perpetuò valitura Constitutione statuit & decrevit, ut Judices Conservatores hujusmodi, sive principales, sive subrogati, eligi, nominari aut deputari non possint, nisi non solum habeant qualitates requisitas & descriptas in Constitutione fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. etiam Prædecessoris sui, quæ incipit Statutum, ita ut vel dignitate Ecclesiastica præditi vel Personatum obtinentes, vel Ecclesiarum Cathedralium Canonici existant; sed etiam in Conciliis Provincialibus aut Diœcesanis, juxta Decretum Concilii prædicti Judices electi seu designati sint. Quodque deinceps literæ conservatoriæ per Sedem Apostolicam concedendæ suprascriptis tantùm dirigantur, & quæ literæ aliter expedientur, illæ ac deputationes hujusmodi, omniaque exinde sequenda nullius sint roboris vel momenti, & nihilominus, qui secùs quàm juxta formam superius præscriptam Conservatores hujusmodi cum effectu eligere, nominare, seu deputare ubi ausi fuerint, Regulares quidem voce activa & passiva sint ipso jure privati, adeo ut habilitationem à nemine præterquam à Romano Pontifice consequi valeant; reliqui verò aliis pœnis arbitrio Sanctitatis suæ coerceantur, & prædictorum omnium Conventus, Monasteria ac loca hujusmodi, eorumque personæ ac bona careant Conservatore ad annum, ita ut illorum causæ intereà coram locorum Ordinariis duntaxat cognosci ac definiri debeant. Cæterum ut latiùs pateat Conservatorum hujusmodi deligendorum facultas, Sanctitas sua admonens vult omnes locorum Ordinarios, ut in Synodis Provincialibus aut Diœcesanis quamplures personas ex habentibus qualitates in prædicta Constitutione ejusdem Bonifacii prædecessoris contentas, & alioquin ad id aptas designari procurent, & si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum concilio Capituli alium in ejus locum usque ad futuram Provincialem aut Diœcesanam Synodum.

Ut igitur ejusmodi Decreta exequamur, Vobis proponimus hoc [Jurisconsultos] quibus causæ delegantur judicandæ, donec altera Synodus habeatur.

Si Canonici non sunt J. U. D. tunc Jurisconsultos.

M. R. D. N. N. Archidiaconum Ecclesiæ Cathedralis.

R. D. N Canonicum.

R. D. N Protonotarium Apostolicum.

In Provincia Mediolanensi debet legi Decretum quoque S. Congregationis Concilii Tridentini 27. Septembris 1614 quæ decernit electionem omnium Canonicorum Cathedralis Ecclesiæ. *Habes infra in calce hujus 4. Partis.*

16. *Decretum de examinatoribus.*

Ex Concilio Tridens. Sess. 24. c. 18.

Examinatores autem singulis annis in Diœcesana Synodo ab Episcopo vel ejus Vicario ad minus sex proponantur, qui synodo satisfaciant, & ab ea probentur: adveniente-

quæ vocatione cujuslibet Ecclesiæ, tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant, indeque succedente aliâ vocatione aut eosdem aut alios tres, quos maluerit, ex prædictis illis sex eligat. Sint verò hi examinatores Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia aut Jure Canonico, vel alii Clerici, seu Regulares, etiam ex Ordine Mendicantium, aut etiam sæculares, qui ad id videbuntur magis idonei, jurentque omnes ad sancta Dei Evangelia, se quacumque humanâ affectione postpositâ, fideliter munus executuros, caveantque ne quidquam prorsus occasione hujus examinis nec antè nec pòst accipiant, alioquin simoniæ vitium tàm ipsi quàm alii dantes incurrant, à qua absolvi nequeant nisi dimissis Beneficiis, quæ quomodocumque etiam ante obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus non solùm coram Deo; sed etiam in Synodo Provinciali, si opus erit, rationem reddere teneantur; à qua, si quid contra officium eos fecisse compertum fuerit, graviter ejus arbitrio puniri possint.

Tridentinum ergò decretum Nos volentes exequi, pro Diœcesis nostræ amplitudine proponimus Vobis hos R. R. viros, qui munus hoc gerant, quoad altera synodus habebitur.

M. R. D. N. N. I. V. D. Protonotarium Apostolicum, Decanum Cathedralis

R. D. N. N. Canonicum, & Theologum Cathedralis

R. P. F. Jo. N. Priorem S. Dominici; vel R. P. Priorem pro tempore S. Dominici.

Placentne Vobis?

17. Decretum de Testibus Synodalibus.

VEtus est consuetudo Sacrosanctis Canonum Decretis introducta, ut in synodis singulis Diœcesanis viri aliquot vitâ & moribus graves ac probati deligantur, qui animadvertant diligenter, an aliquid in urbe & Diœcesi sit, quod corrigi emendarive debeat, ac si quid tale cognoverint, id Nobis, vel Vicario nostro generali, aut Visitatoribus nostris significent, interrogatique de aliqua re, quæ emendationem requirat, summâ integritate referant. Nos igitur vetus illud probatissimum institutum secuti, huic muneri proponimus ac nominamus in civitate & Diœcesi hos viros, quorum nomina sequuntur.

In civitate R. D. N. N. R. D. N. N.

In Diœcesi Venerabilem Presbyterum N. N. Curatum, &c.

Vel, quorum nomina digna de causis secretò haberi volumus in hac schedula erit autem obsignata sigillo Episcopi, & elevabitur, ut videatur.

18. Decretum de Punctatoribus.

ET quia ad Ecclesiasticam disciplinam conservandam summoperè Punctatoribus est opus, & ea de re sancita sunt plura Decreta, hos Punctatores delegimus.

R. D. N. N Canonicum in Cathedrali,

R. N. Canonicum in Collegiata S. N.

19. Decretum in jurejurando.

EXaminatores, Testes Synodales, ac Punctatores promulgati accedant ad Reverendissimum Episcopum, coram quo ex præscripta formula jusjurandum præstent. Nota, si Testes habeantur secretò, in prædicto Decreto mutentur, & addatur.

20. Testes autem jurabunt secretò in manibus ejusdem Reverendissimi.

21. Decretum de præstando juramento ab absentibus.

QUi Examinatores, Testes Synodales, & Punctatores, per Nos nominati & deputati sunt, si qui in Synodo ex præscripto jusjurandum non præstiterint, illud præstent prout D. Vicarius Generalis mandaverit.

22. Decreta de residentia semper legenda.
Ex Conc. Trid. Sess. 6. cap. 1. de Reformatione.

EAdem sacrosancta, & *infrà* Omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis & Cathedralibus Ecclesiis quibuscunque, quovis nomine ac titulo præfectos monet, & monitos esse vult, ut attendentes sibi & universo gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo, vigilent, sicut Apostolus præcipit, in omnibus laborent, & ministerium suum impleant, implere autem illud se nequaquam posse sciant, si gre-

greges sibi commissos mercenariorum more deserant, atque ovium suarum, quarum sanguis de eorum est manibus à supremo Judice requirendus, custodiæ minimè incumbant: cùm certissimum sit non admitti Pastoris excusationem, si lupus oves comedit, & Pastor nescit. Ac nihilominus, quia nonnulli, quod vehementer dolendum est, hoc tempore reperiuntur, qui propriæ etiam salutis immemores, terrenaque cœlestibus ac Divinis humana præferentes, in diversis Curiis vagantur, aut in negociorum temporalium sollicitudine, ovili derelicto, atque ovium sibi commissarum curâ neglectâ, se detinent occupatos.

Placuit sacrosanctæ Synodo antiquos Canones, qui temporum atque hominum injuriâ penè in desuetudinem abierunt, adversus non residentes promulgatos innovare, quemadmodum virtute præsentis Decreti innovat, ac ulteriùs, pro firmiori eorundem residentia, & reformandis in Ecclesia moribus, in hunc qui sequitur modum statuere atque sancire.

Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metropolitana seu Cathedrali Ecclesia sibi quocunque titulo, causâ, nomine seu jure commissâ, quacunque ille dignitate, gradu & præeminentiâ præfulgeat, legitimo impedimento, seu justis & rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam Diœcesim morando abfuerit, quartæ partis fructuum unius anni fabricæ Ecclesiæ, & pauperibus loci per Superiorem Ecclesiasticum applicandorum pœnam ipso jure incurrat: quòd si per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amittat. Crescente verò contumaciâ, ut severiori Sacrorum Canonum censuræ subjiciatur, Metropolitanus suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum verò absentem suffraganeus Episcopus antiquior residens, sub pœna interdicti ingressûs Ecclesiæ eo ipso incurrenda, infra tres menses per literas seu Nuntium Romano Pontifici denuntiare teneantur, qui in ipsos absentes, prout cujusque major aut minor contumacia exegerit, supremæ Sedis auctoritate animadvertere, & Ecclesiis ipsis de Pastoribus utilioribus providere poterit, sicut in Domino noverit salubriter expedire.

Ex eodem Concil. Sess. 23. cap. 1. de Reformatione.

CUm præcepto Divino, *&c. ut supra*. Ne verò ea, quæ de residentia sanctè & utiliter antea sub fel. rec. Paulo III. sancita fuerunt, in sensus à Sacrosanctæ Synodi mente alienos trahantur, ac si vigore illius Decreti quinque mensibus continuis abesse liceat: illis inhærendo declarat sacrosancta Synodus, omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis ac Cathedralibus Ecclesiis quibuscunque, quocunque nomine & titulo præfectos, etiamsi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, obligari ad personalem in sua Ecclesia vel Diœcesi residentiam, ubi injuncto sibi officio defungi teneantur, neque abesse posse, nisi ex causis & modis infrà scriptis.

Nam cùm Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens Ecclesiæ & Reipublicæ utilitas aliquos nonnunquam abesse postulent, & exigant, decernit eadem sacrosancta Synodus has legitimæ absentiæ causas à Beatissimo Romano Pontifice, aut à Metropolitano, vel eo absente, Suffraganeo Episcopo antiquiori residente, qui idem Metropolitani absentiam probare debebit, in scriptis esse probandas, nisi cùm absentia inciderit propter aliquod munus Reipublicæ officium Episcopatibus adjunctum, cujus quoniam causæ sunt notoriæ & interdum repentinæ, ne eas quidem significari Metropolitano necesse erit: ad eundem tamen cum Concilio Provinciali spectabit judicare de licentiis à se vel à Suffraganeo datis, & videre, ne quis eo jure abutatur, ut pœnis Canonicis errantes puniantur.

Interea meminerint discessuri, ita ovibus suis providendum, ut quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant. Quoniam autem qui aliquantisper tantum absunt ex veterum Canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt, Sacrosancta Synodus vult illud absentiæ spatium singulis annis, sive continuum sive interruptum extra prædictas causas, nullo pacto debere duos aut ad sum-

mum tres menses excedere; & habeat rationem, ut id æqua ex causa fiat & absque ullo gregis detrimento, quod an ita sit, abscedentium conscientiæ relinquit, quam sperat religiosam & timoratam fore, cum Deo corda pateant; cujus opus non fraudulenter agere suo periculo tenentur. eosdem interim admonet, & in Domino hortatur, ne per illud temporis spatium, Dominica Adventus, Quadragesimæ, Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes, item & corporis Christi diebus, quibus refici maximè, & in Domino gaudere Pastoris præsentia oves debeant, ipsi ab Ecclesia sua Cathedrali ullo pacto absint, nisi Episcopalia munia in sua Diœcesi eos aliò vocent.

Si quis autem, quod utinam nunquam eveniat, contra hujus Decreti dispositionem abfuerit; statuit Sacrosancta Synodus, præter alias pœnas adversus non residentes sub Paulo III. impositas & innovatas, ac mortalis peccati reatum, quem incurrit, eum pro rata temporis absentiæ fructus suos non facere, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere posse, sed teneri, aut ipso cessante per superiorem Ecclesiasticum illos fabricæ Ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare; prohibita quacumque conventione, vel compositione, quæ pro fructibus malè perceptis appellatur, ex qua etiam prædicti fructus in totum aut pro parte ei remitterentur; non obstantibus quibuscumque privilegiis cuicumque Collegio aut fabricæ concessis.

Eadem omnino, etiam quoad culpam, amissionem fructuum & pœnas de Curatis inferioribus, & aliis quibuscumque, qui Beneficium aliquod Ecclesiasticum curam animarum habens obtinent, sacrosancta Synodus declarat & decernit, ita tamen, ut quandocumque eos, causa prius per Episcopum cognita & probata, abesse contigerit, Vicarium idoneum, ab ipso Ordinario approbandum cum debita mercedis assignatione relinquat.

Discedendi autem licentiam in scriptis gratisque concedendam ultra bimestre tempus, nisi ex gravi causa non obtineant. Quod si per Edictum citati etiam non personaliter contumaces fuerint, liberum esse vult Ordinarius, per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum aliaque juris remedia, etiam usque ad privationem, compellere, nec executionem hanc quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cujuscumque beneficii, pactione statuto, etiam juramento, vel quacumque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela censenda est, sive appellatione, aut inhibitione etiam in Romana Curia, vel vigore Eugenianæ constitutionis suspendi posse.

Postremò, cum Decretum illud Pauli III. quàm hoc ipsum, in Conciliis Provincialibus & Episcopalibus publicari Sancta Synodus præcipit, cupit enim, quæ adeò ex Pastorum munere animarumque salute sunt, frequenter omnium auribus mentibusque infigi; nein posterum Deo juvante nulla temporum injuria aut hominum oblivione aut desuetudine aboleantur.

23 In Provincia Mediolanensi debent etiam legi ex Decreto Concilii Provincialis 3. Bullæ Pii II. de Clericis malè promotis, Pii V. de confidentiis beneficialibus, quarum tenor est imprimendæ etiam in *calce hujus 4. Partis*; ubi etiam de vita & honestate Clericorum, ex *Concil. Prov. 1. & 4.* de Divinis Officiis, & Chori disciplina, ex *Conc. 1. & 4.*

In eadem Provincia Mediolanensi legi debent Monitiones ad Clerum, ex *Decreto Concilii 4. Provincialis*, quæ magis Episcopo placuerint, non omnes, videlicet

Primò, Fratres, &c. quas dabimus in *calce etiam hujus 4. Part.*

24. *Decretum de conclusione Synodi.*

Synodi nostræ Diœcesanæ N. Deo adjutore optatum finem videmus, quapropter eam cum gratiarum Deo actione concludendam esse decernimus, & conclusam enunciamus.

25 *Decretum futuræ Synodi, quod fit in Provincia Mediolanensi.*

Aliam præterea futuram Synodum indicimus juxta Tridentinam sanctionem habendam anno sequenti...... die ... mensis ..., nisi aliqua ex causa illam prorogari ad vos datis literis aliis per edictum publicum intellexeritis.

26 *De-*

16. *Decretum de dimissione Synodi.*

AD laudem Dei omnipotentis, Beatissimæque Virginis Mariæ, & S. N Patroni nostri, & aliorum nostrorum Patronorum decernimus Synodum dimissam, ac propterea cuique eundum esse ad proprias Ecclesias. Hortamur autem omnes vos, Fratres charissimi, ut tales vos præbeatis in ministerio vestro, quales maximè decet Sacerdotem ab omni mundanorum cura segregato, illudque maximè cum redieritis præstandum est, ut populus omnes vos ab hac Synodo non mediocrem fructum reportasse intelligat: id fiet, si novo Spiritus sancti lumine illustrati, quæ magna Synodorum est vis ac virtus, cæteris in omni opere vestro in posterum prælucere studueritis, & in omni parte officii vestri omnem diligentiam adhibueritis.

Hactenus Formulæ & Decreta pro Secretario Synodi.

CAPUT X.

Capita Orationis mentalis in fine Sessionum.

1. *In fine primæ Sessionis,* Orate, *per notas fa re;* Fratres charissimi, *per notas, fa, mi, re, fa, fa, Sequentia cantatur tardius.*

TOto corde conversi ad Dominum, mentes ad cælum erigamus, & corporibus prostrati hæc devotè precemur, invocantes SS. Patronis & Protectoribus hujus Diœcesis N N, item SS Martyribus N. N. cum cæteris Beatis, quorum corpora quiescunt in hac Diœcesi. *Terminatio fit per fa, re*

Orate intimo dolore, ut Dominus peccatorum vestrorum veniam vobis concedat, negligentiis indulgeat, ignorantiæ parcat, et cuncta omnia condonet, quæ in Clericali disciplina, in Officiis Sacerdotalibus multiplici errore commisistis. Intimo charitatis affectu singuli pro Reverendissimo Episcopo, & omnibus, qui in hoc Clero continentur idem orate, orate invicem, ut salvemini. *Terminatio fit semper ut supra, & fit pausa per unum Miserere.*

Fratres charissimi, unanimes perseverate in oratione, & petite à Patre misericordiarum, & Deo omnis consolationis, quem credimus esse in medio hujus sacri cœtus, pedite Spiritus sancti dona, ut posthac dignè omnes ambulent vocatione, qua vocati sunt, Sacramenta dignè ministrent, verbum Dei cum fructu prædicent, animas solicitè curent, religiosè vivant, in patientia possideant animas suas.

Fratres charissimi, unanimes orate pro Sanctissimo D. Nostro N. Papa...... Christi Vicario, ut sanctam Ecclesiã sanctè gubernet cum Sacro Cardinalium Collegio. Orate pro S. Catholica & Apostolica Ecclesia Romana, toto orbe terrarum diffusa, ut eam Deus conservet, defendat, augeat, exaltet ad honorem & gloriam suam.

2. *In fine secundæ Sessionis.*

FRatres charissimi, orantes oremus, ut bonum quod in nobis à Reverendissimo antistite nostro tam intenso charitatis studio & officio requiritur, omninò exequamur, utque prompta cum eo solicitudine gradientes, dignè ambulemus vocatione, qua vocati sumus, omnique in opere bono crescentes obediamus studiis Deo placitarum orationum.

Fratres charissimi orate pro Reverendissimo Episcopo nostro N. ut Divino Spiritu illustratus & roboratus unà cum suis adjutoribus, & cum grege suo consequatur vitam æternam.

Fratres charissimi, orate unanimes Christum, Dominum messis hujus, ut operarios mittat in messem suam, detque omnibus hujus vineæ N. operariis Spiritûs sancti ignem ac lumen, demumque æternam mercedem.

Ubi adest Provincia, loco primi capitis Orationis in 2. Sessione dicatur.

FRatres charissimi, unanimes orate pro Provincia N. pro illustriss. Metropolitano, & pro omnibus Provinciæ Episcopis, ut sanctè regant Ecclesiam Dei, ut flagella, perturbationes, contentiones, errores omnes, & omnes adversitates dignetur avertere, detque illis in tranquillitate pacéque sanctã Ecclesias suas gubernare.

3. *In fine tertiæ Sessionis.*

FRatres charissimi, orate toto cordis affectu pro Imperatore, Rege nostro, Principibus & Rectoribus temporalibus hujus nostræ Diœcesis, ut cum pace & salute commissum munus

suum exequantur, recta semper sentiant & operentur, Ecclesiæ defensores se præstent, & vitam sempiternam mereantur.

Fratres charissimi orate unanimes, ut Deus spiritum religiosæ observantiæ det omnibus vitæ Regularibus hujus Diœcesis ad suam salutem & ædificationem populorum; omnibus item Monialibus ad salutem suam & aliorum.

Fratres charissimi, unanimes orate pro cunctis populis hujus Diœcesis, ut Deus conservet Sanctam Fidem Catholicam, peccata eliminet, augeat devotionem, concedat abundantiam fructuum terræ ad eorum felicitatem.

Si quid occurrat tempore Synodi, pro quo specialiter sit orandum, addatur capitibus prædictis qualicet in tres dies sint distributa, possunt tamen unoquoque die simul cantari, ut agatur eo tridio pro prædictis omnibus.

CAPUT XI.

Formula Acclamationum.

1 DEo Patri misericordiarum, & Deo totius consolationis & gratiæ omnis laus, honor & gloria in sæcula sæculorum.

Terminatio fit per su, re.

℟. Amen. Amen. Amen.

Eodem modo fit terminatio quo suprà.

Beatissimo Domino Nostro N. Papæ N. sanctæ & universalis Ecclesiæ Pontifici, Christiani nominis in omnes terrarum partes propagatio, cunctarum gentium obedientia, pax vera, diuturna prosperitas.

℟. Dominus Deus sanctissimum Patrem nostrum Ecclesiæ tuæ conserva, mitte illi auxilium de sancto, ut eo gubernante Gentes omnes illuminentur, quæ dispersæ sunt, in unum Ecclesiæ ovile colligantur.

Reverendissimo D. Episcopo nostro, hujus Synodi Præsuli, ejusque ministris salutaris vigilantia, in laboribus constantia, & felix exitus.

℟. Omnipotens Deus super Antistitem nostrum benedictionum tuarum dona perpetua multiplica.

N. Regi, & omnibus Principibus Christianis, Catholicæ religionis zelus, justitiæ & pacis fecunditas, & contra Christianæ Fidei hostes victoria.

℟. Princeps cælestis, terrenos Principes Catholicæ Fidei, æquitatis & concordiæ conservatores, atque hostium nostrorum exterminatores custodi.

Civitati & Diœcesi N. tranquillitas, salus & Divinarum gratiarum abundantia.

℟. Benedic Domine filios tuos, & esto in circuitu populi tui ex hoc nunc, & usq; in sæculum.

Decretorum hujus Diœcesis observantiam salutarem omnes qui hic adsumus unanimi voto à Deo bonorum omnium largitore humiliter imploremus, intercedente Deiparâ Virgine Mariâ Dominâ nostrâ, cum Beatis Apostolis Petro & Paulo, & Beatis Patronis nostris N. N. & omnibus Sanctis.

℟. Fiat, Fiat. Amen. Amen.

2. *Alia Formula Salernitana Precationum & Acclamationum simul.*

Sacerdos

ORemus pro Beatissimo Papa nostro N.

Chorus respondet.

Dominus conservet eum & vivificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in manus inimicorum ejus.

Sacerdos.

Oremus, Deus omnium fidelium Pastor, &c. Amen.

Sacerdos.

Oremus pro Reverendissimo N. hujus Ecclesiæ Episcopo vigilantissimo.

Chorus,

Salvum fac servum tuum, Deus meus, sperantem in te, mitte ei auxilium de sancto, & de Sion tuere eum.

Sacerdos.

Oremus. Deus, qui licet sis magnus in magnis, mirabilia tamen gloriosius operaris in minimis, concede N. famulo tuo Antistiti nostro, sacris convenienter servire mysteriis; atque in omnibus tua misericordia protegat, quem Pastoralis cura perterret. Per Christum Dominum nostrum. ℟. Amen.

Sacerdos

Oremus pro omnibus Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, Acolythis, Exorcistis, Lectoribus, Ostia-

Ostiariis & Clericis, atque pro omnibus, qui in hanc Synodum convenerunt.

Chorus.

Memento congregationis tuæ Domine, quam possedisti ab initio.

Sacerdos.

Oremus. Omnipotens sempiterne Deus, cujus Spiritu totum corpus Ecclesiæ sanctificatur & regitur, exaudi nos pro universis Ordinibus supplicantes, ut gratiæ tuæ munere ab omnibus tibi gradibus fideliter serviatur. Per Christum.

Sacerdos.

Oremus pro Serenissimo N. Rege nostro Catholico.

Chorus.

Domine salvum fac Regem, & exaudi nos in die, qua invocaverimus te.

Sacerdos.

Oremus. Quæsumus Omnipotens Deus, ut famulus tuus Rex noster, qui tua miseratione suscepit Regni gubernacula, virtutum etiam omnium percipiat incrementa, quibus decenter ornatus, & vitiorum monstra devitare, & ad te, qui via, veritas & vita es, gratiosus valeat pervenire. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Sacerdos.

Oremus etiam pro universis hujus civitatis Christi fidelibus, & omnibus plebibus nobis commissis.

Chorus.

Salvum fac populum tuum Domine, & benedic hæreditati tuæ; & rege eos & extolle illos in æternum.

Sacerdos.

Oremus. Prætende Domine fidelibus tuis dexteram cælestis auxilii, ut te toto corde perquirant, & quæ dignè postulant, consequi mereantur. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Sacerdos.

Dominus vobiscum.

℞. *Chorus.* Et cum Spiritu tuo.

Duo Hebdomadarii.

Benedicamus Domino.

Chorus.

Deo gratias, Deo gratias, Semper dicamus: Deo gratias.

Canonicus Synodi addit.

N. Episcopo amplissimo, Pastori vigilantissimo, Disciplinæ Ecclesiasticæ assertori perennes gratias.

Chorus.

Perennes gratias. incolumem salvumque illum nobis Dominus diutissimè custodiat atque conservet.

Idem Canonicus.

Toti Synodi Clero atque conventui pacem, concordiam & gratiam à Domino

Chorus.

Pacem, concordiam & gratiam semper nobis Dominus concedat. Amen, Amen.

CAPUT XII

Formula Indicis totius actionis Synodalis pro Secretario, Promotore & Magistris ceremoniarum.

PRIMA SESSIO.

Clerus totus in Palatio
Episcopus cum cappa descendit.
Paratur cum Canonicis.
Missa de Spiritu sancto.
Incensatur Clerus.
Communio Cleri.
Non datur benedictio.
Processio Orate.
Antiphon, Exaudi, genibus flexis.
Psalm Salvum me fac, Sedent.
Orat. Adsumus. &c.
Litaniæ à Cantoribus.
Benedictio Synodi.
Flectamus genua tempore Paschali omittitur.
Oratio. Evangelium cum osculo, & thure.
Veni creator Venerabiles, Sermo.
Decreta de motu Synodi. modo vivendi, Ministris, præjudicio, de non discedendo de Oratione publica.
Promotor pro Fidei professione.
Secret. Decretum de eadem.

Formula Professionis Pii IV.

Genuflectunt profiteri. Brevis professio super libro Evangeliorum.
Secret pro continuatione Sessionis.
Promotor contra absentes, & pro rogitu.

Secre-

Secretarius. Decretum de discessu. Recedit Episcopus.

A prandio.

Signum campanarum, Vesperæ, Completorium.
Episcopus in cappa.
Paratur in fine amictu, stolâ, pluviale.
Parantur Canonici.
Promotor pro vocatione Cleri, &c.
Secret. Decretum de eadem, &c.
Fit vocatio & Scrutinium.
Campanula pro fine.
Indictio Officii mortuorum, & Sessionis 2.
Promotor contra absentes, & pro rogitu,
Oratio mentalis. Orate, &c.
Episcopus benedicit solemniter, & discedit.

SECUNDA SESSIO.

Clerus in Ecclesia: Canonici in palatio.
Episcopus in cappa usque ad finem.
Missæ Defunctorum.
Absolutio solemnis ad sedem, cum panno, cruce, &c. Oratio: Absolve.
Paratur pro Synodo, cum Canonicis.
Antiphona: Propitius, genibus flexis.
Psalm. Deus venerunt.
Orationes, Evangelium: Veni Creator, Venerab. Sermo.
Promotor pro Judic. & Examinator.
Secret. Decreta de iisdem.

Proponuntur & approbantur.

Decretum de testibus, Punctatoribus.
Sacræ Reliquiæ pro juramento.
Decretum de juramento. Jurant Examinatores, Testes (si publici) & Punctatores.
Decretum, ut absentes jurent.
Promotor pro legendis Decretis de moribus.
Secret. Decreta Trid. de Residentia.
Concilii Provincialis ultimi.

Et alia.
Indictio continuandæ Sess. Recedunt.

A prandio.

Ut heri vocatur reliquus Clerus, vel legitur.
Promotor contra absentes, & pro rogitu.
Oratio mentalis.
Benedictio solemnis.

TERTIA SESSIO.

Clerus in Ecclesia; Canonici in palatio.
Episcopus in cappa. Paratur cum mitra ad Missam.
Missa de Trinitate. Incensatur Clerus totus. Sine Benedictione in fine Missæ.
Mutat colorem paramentorum.
Parantur Canonici.
Antiphona: Exaudi. & Psalmus in prima die.
Orationes Evangel. Veni Creator, Venerabiles, Sermo.
Promotor pro reliqua lectione Decretorum.
Secretarius legit Decreta.
Promotor pro publicatione Officialium Cleri.
Secretarius publicat.
Procurator Cleri petit, &c.
Promotor pro conclusione Synodi.
Secr. Decr. de eadem.
Promotor contra absentes, & pro rogitu.
Sermo Episcopi.
Portæ aperiuntur
Processio cum Te Deum.
In reditu oratio: Nulla est.
Distribuuntur acclamationes.
Oratio mentalis.
Acclamationes, Osculum pacis.
Secret. Decretum de dimissione Synodi.
Benedictio Episcopi cum indulgentiis. Recedamus in pace.
Clerus comitatur Episcopum in cappa ad palatium.

BULLA

BULLÆ
ET
DECRETA VARIA LEGENDA

in Synodis Diœcesanis Provinciæ Mediolanensis ex Decretis Provincialibus quæ possunt utiliter legi, & in quacunque Synodo Diœcesana alterius Provinciæ.

Decretum Concilii Provincialis I. de Professione Fidei.

SAcri igitur Tridentini Concilii auctoritate inhærentes mandamus, ut omnes ii, qui beneficia Ecclesiastica obtinent, vel in posterum obtinebunt, & qui in Synodum Diœcesanam convenire debent, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, omnia & singula à sancto Concilio Tridentino definita, & statuta palàm recipiant; veram obedientiam Summo Romano Pontifici spondeant; simulque hæreses omnes publicè detestentur, & anathematizent, fidem profitentes juxta formulam in Constitutione à S. D. N. Pio IV. Pont. Max. præscriptam, etiamsi antea in Diœcesana Synodo id Officium, ad exequendum jussa Tridentini Concilii aliâ quacunque ratione, & modo obierint.

Decretum Congregationis Cardinalium Concilii Trid. de electione Judicum Synodalium.
Die XXVII. Septembris anni M. DC. XIV.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilii Interpretum, cui id munus a Sanctissimo D. N. injunctum est, auditis illustrissimi Archiepiscopi Mediolanensis, ac Regularium Procuratoribus censuit illustrissimum Archiepiscopum Mediolanensem ejusque Comprovinciales Episcopos oportere singulis annis in Diœcesana Synodo Canonicos omnes suæ cujusque Cathedralis proponere, qui in Judices Synodales deputentur, ad hoc, ut ex iis Regulares provinciæ Mediolanensis possint, quos sibi maluerint, in Judices conservatores eligere, ipsis verò Regularibus licere Conservatores sibi constituere tàm ex prædictis Judicibus, quam ex aliis, quos illustrissimus Archiepiscopus, atque illius Suffraganei quotannis in Judices Synodales de suo cujusque Clero deputaverint, ac præterea Episcopos, atque illis Superiores, eorumque Generales Vicarios, prædictosque omnes intra unam tantùm vel duas Dietas, prout illorum Privilegia cautum reperitur, rursus Conservatores, qui in præsentia Judices Synodales non sunt, immutari debere, atque alios eligi juxta formam superiùs præscriptam. Horum tamen acta omnia ab ipsis hùc usque gesta, si modo ex hoc capite viribus careant, Sacra Congregatio ad cautelam confirmavit, jussitque perinde valere, ac si à conservatoribus legitimè deputatis processissent. Cæterum quoad alia capita censuit septimam Synodum Provincialem Mediolanensem fore per omnia exequendam juxta literas in forma Brevis Sanctissimi D. N. C.

Signat., Horatius Cardinalis Lancellottus,
Locus sigilli.

Pii II. Bulla de Clericis malè promotis.

CUm ex Sacrorum Ordinum collatione *& infra*. Cùm itaque sicut fide dignorum relatione non nisi molestè accepimus, quòd nonnulli Clerici extra tempora à jure statuta, quidam ante ætatem legitimam, aliqui verò sine dimissoriis literis, contra Sanctiones Canonicas, se faciant ad Sacros Ordines promoveri; nos eorundem temeritatem tali castigatione reprimentes, ut aliis in posterum committendi similia aditus præcludatur, auctoritate Apostolicâ præsenti Constitutione perpetuò valiturâ, statuimus, & ordinamus, ut omnes, & singuli, qui absque dispensatione Canonica, aut legitima licentia, sive extra tempora à jure statuta, sive ante legitimam ætatem absque literis dimissoriis, etiam Ci-

tramontanis à Citramontanis, præterquam si in hoc ultimo casu per Cameram Apostolicam juxta ipsius stylum ordinati fuerint, ad aliquem ex Sacris Ordinibus se fecerint promoveri, à suorum executione Ordinum ipso jure sint suspensi; & si hujusmodi suspensione durante in eisdem Ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant, propter quam, ultra alias pœnas in tales generaliter à jure inflictas, beneficiis Ecclesiasticis, quæ obtinent, possint jure privari.

Pii V. Bulla de Confidentiis Beneficialibus.

INtolerabilis multorum perversitas, *&c. infra.* Quare nos volentes periculosam talium audaciam novi juris subsidio cohibere, præsentium auctoritate statuimus, ut si quis quacumque auctoritate Ecclesiam aut Monasterium, aut aliud beneficium Ecclesiasticum qualecumque ex resignatione, vel cessione cujuscumque personæ, simpliciter, aut cum eccessu retrocessionis, cum regressu, vel accessu, etiam solâ dimittentis intentione receperit, ut illam, vel illud etiam in eventum regressûs vel accessûs, eidem dimittenti, vel alteri postea conferatur, aut illius fructus, vel eorum pars alii vel alias concedatur, vel pensiones solvantur ex eisdem, hæc confidentia censeatur.

Idem si Ordinarius, vel alius Collator contulerit ante-hac aut conferet in futurum beneficium Ecclesiasticum quovis modo vacans eâ conditione tacitâ vel expressâ, ut postea in alterum pro arbitrio Collatoris, seu alterius cujuscumque contra juris communis ordinationem conferatur, sive ut de eo provisurus, fructus illius, vel partem, ad utilitatem vel libitum conferentis, vel cedentis, aut alterius relinquat, & remittat, seu pensionem illi, vel aliis, quem vel quos idem Collator, vel cedens, vel alius per se vel alios, scripto aut verbo jusserit, seu significaverit, persolvat; & pariter, si à Patrono etiam laico, vel altero præsentatore seu electore contigerit aut contingat ad fieri.

Ad hæc, si Clericus prædictæ Cameræ, aut Cardinalis, aut aliàs à solutione jurium ipsius Cameræ, vel etiam Cancellariæ Apostolicæ exemptus, post resignationem, vel cessionem alicujus extranei de Ecclesia, Monasterio, vel alio beneficio Ecclesiastico, in se Apostolicâ, vel alia auctoritate factam & admissam illam, vel illud etiam confectis literis Apostolicis, & possessione apprehensâ, in eundem resignantem, vel cedentem, modico spatio interjecto, veluti duorum, aut trium mensium retrocesserit, aut retrocedat in futurum, & ex illa retrocessione fructus Ecclesiæ, seu Monasterii aut beneficii vel eorum pars, seu pensio, seu quid aliud super illis reservatum, aut regressus, seu accessus, & ingressus ad illam, vel illud, ipsi Clerico, vel Cardinali, aut alii exempto sit fuerıtve concessum.

Postremò si quis crimine aliquo absolutus, aut cum quo super irregularitate dispensatum est, denuò receperit, quacumque auctoritate, Ecclesiam, Monasterium, vel aliud Beneficium Ecclesiasticum, quod ante vel post commissum delictum aut contractam irregularitatem dimiserit, in quovis horum casuum confidentiæ prævitas sit contracta, casusque hujusmodi literis prædictis comprehendantur, ac si illi specialiter expressi fuissent, licet ipsam confidentiæ crimen alterius partis conscientiâ sit admissum.

Ad probandum verò plenè confidentiarum abusum, inter alias etiam hæ præsumptiones & conjecturæ habeantur legitimæ, videlicet:

Si quis post cessam à se Ecclesiam, vel Monasterium, aut beneficium, & publicatam resignationem, seu cessionem, captamque à successore possessionem, sese in illa, vel illo, seu rebus illius, per se vel alium, seu alios de facto ingesserit, aut fructus perceperit, aut quicumque successor illi, vel ejus propinquis ipsos aut partem aliquam remiserit eorumdem,

Si recipiens beneficium constituerit dimittentem, vel ejus parentes, aut propinquos, Procuratores ad percipiendum, vel locandum fructus beneficii dimissi, & illi, vel illis de fructibus perceptis aut percipiendis donationem fecerit.

Si vel solâ Procuratoris depositione, vel libris rationalibus mensariorum ex parte dimittentis expeditio, quæ personam recipientis concernit, prosecuta sit, simulque expensæ pro ea necessariæ ab illo factæ fuerint.

Denique si quis pro concessione alicui facta, quacumque auctoritate, de beneficio Ecclesiastico, per se, vel alium, seu alios intercesserit, vel aliàs in negotio concessionis sese immiscuerit quoquo modo, deinde

deinde aliquid de fructibus talis beneficii de facto etiam per manus possessoris, ac etiam simplicis donationis titulo perceperit, seu de illo postmodum ad voluntatem ius cessoris fuerit dispositum quandocunque.

Testes autem, &c. Decernit ut duo testes valeant singulas præsumptiones, & conjecturas probare; & quòd plures hujusmodi præsumptiones, & conjecturæ faciant in prædictis plenam probationem.

Admittuntur criminosi, & cæteri omnes, qui in casibus Simoniæ recipi possunt ad perhibendum testimonium.

Sed ne quis, &c. Decernit tandem, hujusmodi beneficia confidentiâ conscuta, reservata censeri dispositioni Apostolicæ, confidentiarios autem obtentis beneficiis, pensionibus, administrationibus officiis, & dignitatibus privatos esse, ac inhabiles ad quascumque in futurum reddi, prout privat, ac inhabiles ad futura decernit, ac in juris subsidium excommunicationis sententia innodat à qua nullus, nisi in mortis articulo constitutus, ab alio quàm Romano Pontifice absolutionis beneficium valeat obtinere.

Pii V. Bulla de Horis Canonicis.

EX proximo Lateranensi Concilio pia, & salubris sanctio emanavit, ut quicumq; habens beneficium Ecclesiasticum cum cura, & sine cura, si post sex menses quàm illud obtinuerit, Divinum Officium legitimo cessante impedimento non dixerit, beneficiorum suorum fructus pro rata omissionis Officii & temporis suos non faciat, sed eos, tanquam injustè perceptos, in fabricas ipsorum beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur. Veruntamen multorum animi suspensione tenentur, cujusmodi rati prædicta ratio sit habenda. Nos hanc severi deutius atque expressius providere volentes, statuimus, ut qui horas omnes Canonicas uno vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficii seu beneficiorum suorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, si quotidie dividerentur; qui verò Matutinum tantùm, dimidiam, qui cæteras omnes Horas, aliam dimidiam, qui harum singulas, sextam partem fructuum ejusdem diei amittat; tametsi aliquis Choro addictus, non recitans, omnibus Horis Canonicis cum aliis præsens adsit, fructibusque, & distributiones fore aliter assignatas, sola præsentia, juxta statuta, consuetudinem, fundationem, vel aliàs sibi lucrifecisse prætendat, is etiam præter fructuum, & distributionum amissionem, item ille, qui per sex mensibus Officium non dixerit nisi legitimum impedimentum ipsum excusaverit, grave peccatum intelligat commisisse: declarantes, præstimonia, præstimoniales portiones, & qualiacumque alia beneficia, etiam nullam omnino servitium habentia, obtinentes, cum prædictis pariter contineri. At quicumque pensionem, fructus aut alias res Ecclesiasticas ut Clericus percepit eo modo prædicto ad dicendum Officium parvum B. Mariæ Virginis decernimus obligatum, & pensionum, fructuum, rerumque ipsarum amissioni obnoxium. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrorum, statuti, declarationis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septuagesimo primo, duodecimo Calend. Octob. Pontificatus nostri anno sexto.

Cæs. Glorierius.

Decretum de Vit. & honest. Cleric. collectum ex Concil. Prov. 1, & 4. hoc tit. & de Divin. Offic. ac Ext. 5. de choro disciplin.

QUales eos esse oporteat, qui Divinis cultus sacrisque Mysteriis consecrati sunt, cœlestis Magister Christus Dominus docuit illis verbis, Vos estis sal terræ ac lux mundi, itaque nihil illos agere, nihil gerere, nihilque præ se ferre oportet, quod non simplex, castum integrumque sit, ut modestiæ, morum, sanctitatis ac virtutum denique omnium cæteris exemplum quasi lumen ipsi præbeant: quare Clericorum animis nihil frequentiùs infigi oportet, quàm Canones, Decreta, Constitutiones, vitæ honestas, sanctitas.

Et quoniam in *Concilio Provinc. 1, 3. Pio & 4. tit. de Vit. & honest. & 5. de Choro disciplina*, multa hoc de genere præscripta sunt, ideò enixè in Domino hortamur, obsecramusque omnes vos, ut

L 2 assiduè

assiduè ipsum Concilium prae manibus habentes, & quae ibi praescripta sunt, diligenter exequamini; praecipuè verò illud Curam cordi sit, ut et in Hebdomada, aut eo etiam saepius, quo vel loci consuetudo vel necessitas crebriorem Divini Sacrificii usum postulabit, Missae Sacrificium faciant: porrò ceteri Clerici singulis mensibus, Diaconi verò & Subdiaconi bis saltem Sacram Eucharistiam sumant in mense, Parochi autem, quos in hoc negligenter videntur, ad Episcopum deferant.

Divinum Officium qui beneficiati sunt vel Sacris initiati, sine justo impedimenti causa ne intermittant, memores quòd ultra mortalis peccati commissionem, beneficiorum suorum fructus etiam suos non faciant, sed tanquam injustè percepta in ejus Ecclesiae fabricam vel pauperum eleemosynas erogare debent, quod si XV. dierum spatio bis illud omiserint, jure beneficio privari possint, ac proinde Nos monemus tenore praesentis Decreti omnes Beneficiatos, ut ad praescriptum dicti Concilii Officium recitent, & nulla ratione praetermittant, Sacris vero initiati in hoc delinquentes nos severos ultores experientur.

Clerici Catechismum Romanum, Sac. Conc. Trid. Provincialia, necnon Dioecesanas Constitutiones omninò habeant; Calendarium item pro regulando Divino officio jussu nostro editum sibi comparent, ad ejusque praescriptum Officium Divinum recitent.

Parochi nonnisi librum Ritualem jussu fel. rec. Pauli V. editum in Sacramentis ministrandis adhibeant, Summas casuum conscientiae & Sermonum libros pervolvant.

Omnes deferant tonsuram: in habitu autem non sit nec exquisitae elegantiae cultus, nec nimis abjecta negligentia, & affectatae sordes appareant: sit procul habitus & ornamenti novitas, serici vestimenti ubique usus abscedat, & reliqua, quae de Clericorum vestitu eodem Concilio praescripta sunt, accurate exequantur.

Monitiones Cleri ex Concilio Provinciali quarto.

1 PRimò, Fratres & Filii in Christo carissimi, memores perpetuò estote vocationis, quâ vos dignatus est Dominus noster.

Quâ assiduâ recordatione memoriâque excitati eam vos virtutem induite, ut videant alii quasi lumen aliquod vestram sanctitatem elucere: quae si magna in aliis vitae Christianae institutis requiritur, certè in vobis, qui Mysteriorum Dei ministri, Divinaeq. gratiae dispensatores estis, major inesse debet.

Et sicut Sacro Ordine à reliquis hominibus sejuncti estis, ita à communi fidelium vitae usu sejuncti praecipuum quoddam atq. hoc praestantius vivendi genus sequimini, quo ordine & dignitate praecellitis.

Caelestem in terris vitam tanquam Angeli Dei, moribus vestris exprimere usque adeò studete, ut à vobis Divinarum virtutum exempla ad ceteros emanent.

Unanimè confessione unoque spiritu in id elaborate, ut Divino cultui & caelestium rerum meditationibus, & orationi, & sacrarum Ecclesiasticarumque litterarum studiis vacantes, tum depositis saecularibus variisque sollicitudinibus, ab omni vitio aliena, in via Domini rectè ambuletis.

Charitatem imprimis, quae seminarium est omnium virtutum, omni studio amplectimini.

Humilitatem, mansuetudinem, patientiam, justitiam, temperantiam, officiaque Christianae pietatis reliqua colite.

Quaecumque denique sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque sancta ac religiosa, ea cogitate, eaque agite.

Virtutes sanctorum Patrum, quas praecipuas & quasi haereditarias nobis in admirationem reliquerunt, non adumbrare solùm, sed omninò exprimere certatim contendite.

Utque illi, sic vos abstinentiae & jejuniis dediti, Clericalis disciplinae ac vitae castissimae studiosi, tam patriae caelestis sitientes, Deo servite assiduè Divinarum laudum officiis, & in Ecclesia, quasi in perpetua vestra Sacerdotali Clericalique statione, continenter versamini.

Quaecumque demum de muneris vestri partibus, de vitae modo, vel Pontificum Sanctionibus, vel Oecumenicis Conciliis, vel Provincialibus Dioecesanisque Synodis, vel aliâ ratione praescripta sunt, ea vos servare ac praestare diligenter.

Omnes

Omnes qui Canonicarum Horarum Officiis devincti estis, summas eas Preces horarias recitate ad præscriptam Calendarii anniversarii rationem ac ritum.

Nec verò negligenter, sed attentè, piè, devotè supplicique mente illas dicite.

Studiosè propterea legite, quæ præsertim à Beato Antonino Archiepiscopo conscripta sunt de negligentia in persolvendis Horis Canonicis, ut quæ eo nomine errata sunt, omnino caveatis.

Explens Canonicarum Horarum Officium, si quid in illis aut negligentiâ aut aliâ culpâ commiseritis, paululum colligentes vos veniam à Deo petite.

2 Qui Sacerdotes estis, Missæ Sacrificium sæpius facite sanctè ac Religiosè: ad illud faciendum parate vos omni pietate, in tam alti Mysterii meditatione toto animo defixi, & quo oportet id faciatis propriam conscientiam diligenti, accurato frequentique examine discutite, tùm singulis saltem hebdomadis, atque adeò sæpius, & omnino semper, cum peccati mortalis conscii estis, uni è Confessariis Sacerdotibus, ad Cleri confessiones audiendas constitutis, confitemini.

In ea sanctissimi Sacrificii actione ab erroribus, vel levissimis omnino cavete.

Quæ in illo piè ritèque celebrando præscripta sunt, ea vos studiosè, diligenterque servate.

3 Diaconi, Subdiaconi, Clerici inferiorum Ordinum quicumque estis, quæ de confitendis sæpè peccatis, de Communione frequenter sumenda vobis jussa sunt, integrè & sanctè omnia, ut debetis, præstate.

Confessarios Sacerdotes per nos vobis constitutos, quos etiam tanquam vitæ vestræ duces, ac magistros elegimus, adite.

Ecclesiasticæ militiæ omnes vos adscripti estis ad pietatis, religionisque exercitationes vos vocatos esse cognoscite.

In omni in primis sancta oratione vos assiduè exercete; tùm in meditationis tacitæque piæ orationis studio singulis diebus certo temporis spatio toto castissimi animi sensu incumbite.

Hæc sanctis Precibus præter cætera supplices, præsertim afflictis rei Christianæ temporibus orate Patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis, ut misereatur populi sui.

Ut fidelium animos ad vitia fugienda virtutesque amplectendas S. Spiritùs sui ardore inflammet.

Ut è Principum Regumque animis evellantur, si quæ sunt discordiæ semina.

Ut ii unanimi consensu Christi Regnum propagare studeant, unamque Dei gloriam, atque Ecclesiæ matris defensionem propositam habeant.

Quidquid verò temporis à Divinis officiis, ab orationis contemplationisque exercitatione, ab Ecclesiasticis functionibus, & ab aliis necessariis actionibus vacuum habetis, non in otio, neque in desidia, nec verò in rerum novarum curiositatibus illud conterite, sed cum in sortem Domini vocati sitis, in ejus lege die ac nocte meditemini.

Sacrarum igitur Litterarum studia diligentius colite, quæ usque adeò complecti debetis, ut qui aspernetur, contra eum dicat Dominus Oseæ 4. *Quia tu scientiam repulisti, repellam te ne sacerdotio fungaris mihi.*

Frequenter ad statutas lectiones, & ad literarum tractationes vobis præscriptas convenite.

Attento animo in iis adeste, atque in dies ad uberiorem sacrorum studiorum fructum progressionem aliquam habete, ut ad Episcopatum aliquando vocati, & diligentiæ & doctrinæ testimonium detis.

Si qui estis, qui vel tarditate ingenii, vel ingravescente ætate magnum in literis progressum habere non potestis, ne desistite tamen primum oratione frequenti intelligentiam vobis necessariam à Deo petere, tùm eo diligentius ad pietatis modestiæque studium ac sanctorum morum disciplinam incumbite; tùm sæpius Sacerdotes peritiores consulite, & Clericales Sacerdotalesque exercitationes convenite, & libentiùs & frequentiùs.

Concionibus etiam atque lectionibus sacris, quæ in Ecclesia constitutis diebus habentur, cùm omnes, quicumque estis, tum maximè quibus potissimum conciliaribus Decretis jussum est, qui decet habitu, frequentissimi adeste.

Lectione librorum spiritualium, & Clericalium, qui probati sint, animos mentesque vestras pascite.

Quatuor præsertim locos ex Catechismi Romani doctrina de 12 Fidei articulis, de 7 Sacramentis, de 10 Præceptis, de Oratione Dominica, in promptu, atque explicate habere omni studio contendite.

Cum iis, & Præceptorum Ecclesiæ cognitionem, & Preces horarias recitandi peritiam, & Ecclesiasticorum rituum cæremoniarumque notitiam conjungite.

Pauculos libros quorum necessarius delectus vobis Decretis vel Provincialibus, vel Diœcesanis præscriptus est, habere ne omittite, aut negligite.

Qui pro facultatibus, proque studiorum ratione plures habere possunt, eorum optamus, & laudamus in iis comparandis diligentiam.

A libros de rebus jocosis, ridiculis, obscœnis, inanibus, ad poesisque profanæ studium pertinentibus, vulgari, aut Latino sermone conscriptos, procul abjicite.

Nec verò musicas cantiones ridiculè, voluptuosè, parumque pudicè exaratas, adhibete.

Quotidie aliquid ex sacris Bibliis legite, ac si per Ecclesiasticas occupationes licet, qui apti estis, aliquid item ex SS. Patrum Opusculis Gregorii Magni Pontificis, Cypriani, Ambrosii, Augustini, Chrysostomi, Bernardi, & aliorum, qui sanctitate, & doctrinæ laude in Ecclesia celebrantur.

In iis ad legendum sanctissimum Patrem Ambrosium Episcopum vobis potissimum proponite.

Illius præcipuè librum de Sacerdotali dignitate legite, in quo libro Ecclesiasticos homines commonuit de perfectæ vitæ institutione.

Libros item Officiorum, quos ubi primum Episcopus is factus est, Cleri Mediolanensis potissimùm causâ edidit, in manibus assiduè habete.

Hos atque alios præterea libros de Sacerdotalis Clericalisque vitæ rationibus, & Officiis, de animarum cura, de Christianæ pietatis studiis & exercitationibus, deque aliis ejusdem generis pie confectos ita legite, ut quæcumque ad vitæ sanctè omnium accommodata ex illis animadvertistis, ac didicistis moribus exprimatis.

Conciliorum item provincialium, & Diœcesanorum Constitutiones, & Decreta non percurrite solum, sed usque adeò studiosè legite, ut quæ legeritis, pòst etiam tacii vobiscum aliquando mente repetatis; ac videatis simul, non solum si quidquam est quod contra illorum præscriptum egeritis, verùm si quid etiam aliud est, quod ex iisdem exequi, præstarivè omiseritis, aut neglexeritis, quod ut præstetis, curate omninò atque efficite.

Estis Divinâ misericordiâ in Ecclesiastico ordine constituti ad gloriam Dei conservandam propagandamque, ideò tùm Ordinis vestri ministerium, quod explere debetis, videte, tùm illius dignitatem ac decorem servate.

In incessu, statu, gestu ita vos præbete, ut ab ordine, quem suscepistis, nomine, & ratione nullo sanè modo discrepetis, proposito vobis beati Patris Ambrosii judicio, qui Clero adscribi hominem recusavit, propterea quòd ejus gestus & incessus dedeceret.

Habitu non exquisito, non delicato nimis, non serico, ne ornamentum quidem, cui sus non sordido, non neglecto, sed gravi & talari, atque ejusmodi tùm domi tùm foris pro uniuscujusque vestrûm ordinis gradûsque ratione utimini, ut à Decretis eo de genere editis nulla ratione vel minima discedatis.

Coronam, quod insigne est Ordinis Clericalis, pro ratione Ordinis, quo vos singuli initiati estis, latam & conspicuam deferte.

Parcâ & frugali mensa contenti sitis, & supellectili etiam modestâ, ac tenui potiùs.

Ab omnino splendido apparatu pompaque sæculari abstinete.

Quæcumque acu picta, variè intexta, aulæa, item peristromata rejicite.

Imagines domi non profanas, sed eas habete, quæ pietatis ac Religionis argumentum, & adjumentum præbeant.

In omni vita à fastu, luxu, ambitu, ambitioneve, & à vanitate longè refugite.

Nec verbis quidem præscriptum vitæ modum pervertite.

Nihil

Nihil scurriliter, nihil turpiter loquamini.

Absint à vobis maledicta, obtrectationes, curiositas, levitas, assentationes & nugæ.

Temperantiæ Clericalis disciplinam vobis præscriptam in reliquis etiam omninò tenete.

Comessationes, compotationes, convivia publica, laicaliave tum maximè, in quibus mulieres intersunt, evitate.

Hospites excipite; at illis excipiendis intra parsimoniæ fines vos continete; ita ut Clericalis frugalitatis non sumptuosi convivii testes illos habeatis.

A ludis, spectaculis circulatorumque atque id genus vilium hominum præstigiis procul estote.

Arma abjicite.

Sic denique cor vestrum corroborate, ut inania spectacula non appetat, à mundi ludis atque ineptiis abhorreat.

Sensus autem vestros ita dirigite: ut cùm à Deo utiliter dati sint tanquam rationis ministri, ne eos perperàm adhibeatis sicut satellites cupiditatum.

Sit igitur vester oculorum aspectus simplex & pudicus.

Aurium sensus castus, & prudens, casta mens, casti omnes sensus.

Vitæ & morum consuetudo casta & spiritualis.

Ad eorum Sacerdotum, qui in ejusmodi vitæ studiis ac disciplina exercitati sunt, familiaritatem vos adjungite, ex qua vobis vestræ ad sanctè agendum progressiones constent.

Ad castitatem autem conservandam munite omnem viam.

Legite propterea sæpè illum beati Cypriani martyris de Singularitate Clericorum librum, qui vos in hac, ut in aliis instruet virtutibus.

Suspectarum autem mulierum consortium omninò vitate.

Cum aliis verò quibusvis mulieribus, quamvis vel arctissimo consanguinitatis vel affinitatis vinculo vobis illæ conjunctæ sint, ne in iisdem domiciliis ædibusve simul habitare, nisi cùm ex causa alicui vestrûm aliquando Episcopalibus literis permissum sit.

In famulatu laicorum ne sitis, multò minùs fœminarum, quamvis nobilium.

Ne verò illas Musicam literasve docete, nisi scripta nominatim facultate ab Episcopo permissum cuiquam sit.

Ædes Ecclesiasticas ne laicis locate, nisi concessu Episcopali,

Ac ne ipsas quidem patrimoniales locandas iis date, quorum vita moresve suspecti sint.

Sæcularibus verò negotiis, ut est sancti Pauli Apostoli documentum, ne vos implicate.

A cujusvis generis mercatura quæstuosa, omni negotiatione, prædiorum conductione, tùm aliis, ut Provinciali Decreto vobis interdictum est, penitus cavete.

Ne pecuniæ lucrive avidi sitis. *Nemo potest servire Deo & mammonæ: aut enim unum odio habebit, & alterum diliget, aut unum sustinebit, & alterum contemnet*, inquit Christus Dominus Matth. 6.

Si qui pauperes estis, ne cupiatis divites fieri, ut ne incidatis in tentationes multas, & in laqueum diaboli.

Paupertatem vestram ne molestè ferte: paupertatem dilexit, & docuit cælestis magister Christus, qui nascens in præsepio ponitur, & nudus in cruce moritur.

Sororem paupertati socias adjungite, sobrietatem, abstinentiam, & reliquas virtutes, quibus prælucere oportet ministros Dei.

Proponite vobis sanctorum veterum Patrum vitam, qui lucrum non spectabant, temporalia non quærebant; nihil tamen iis deerat, imò in paupertate illis aliquando abundabat, quod aliis erogarent.

Ne igitur, quia tenuem redditum habetis, lucrum quærite, nec quæstum vos appetendo injuriam vestro ordini facite, avaritiæ sordibus volutati.

Non sæculi vos mercatores, non mammonæ ministri estis, sed Christi mercatores; nolite thesaurizare

zare vobis thesauros in terra, sed bonorum operum abundantiâ, cum charitate conjunctâ, facite thesauros in cælis.

Studete vos lucrari animas Deo, & cæleste horreum augere.

Exemplo Sanctorum vos paupertate, sobrietate ac parsimoniâ ita agite, ut non modo à supervacanearum rerum usibus abstinentes, sed vestro etiam defraudantes victu, Ecclesias vestras, & altaria exornetis, sarta tecta habeatis, sacrâ suppellectili instruatis, alienis vero necessitatibus subveniatis, & pauperibus opituletmini.

4 Qui uberiores Ecclesiasticos redditus habetis, Ecclesias, è quarum prædiis fructus percipitis, eò magnificentiùs, & angustiùs, quò amplioribus donis bonisve, augustiorque liberalitate illæ dotatæ sunt, illustri structurâ, præclaro opere reficite, egregiis muneribus exornate, rum omni Ecclesiasticæ supellectilis apparatu instruite.

Christi visceribus substantiam Ecclesiasticam erogate, pauperibus scilicet peregrinis, viduis, pupillis, ægrotis in vincula conjectis, captivis; quibus egentibus, & esurientibus cum subvenire possitis, si aliis ea necessaria denegatis, violatæ charitatis rei estis in conspectu Domini.

Memores estote ejus, quòd à sanctissimo Patre Ambrosio scriptum est, sua fideles eo animo obtulisse Ecclesiæ ministris, ut per eorum manus, quorum fidei atque integritati summa omnia tribuebant, ad pauperes pervenirent.

Vos item alii, quicumque estis, quorum fidei Christi patrimonium propriè ad Divini cultûs pauperumque usum commissum est, cavete, ne ambitione aut cupiditate prolapsi, in alium, quàm cui addictum est, convertatis; atque propterea sacrilegii rei, damnationem æternam subeatis.

5 Universi autem vos, & singuli Ecclesiastici ordinis homines, ut summatim complectamur quæ muneris vestri sunt, vobiscum frequenter recolite, ministerium vestrum explere studete, sanctissima studia religionis & officii vestri rebus aliis potiora ducite: in rerum Divinarum sacrarumque cognitione omni cura incumbite, quæ Divina, quæ sempiterna sunt, divinarum & honorum, & terrenarum rerum cogitationibus abjectis, amplectamini: restincto cupiditatum ardore integros castosque vos servate: mundi voluptates, quæ à Divinis Præceptis detorquent, declinate: prædiorum Ecclesiasticorú, quæ non avaritiæ præda, sed instrumenta charitatis relicta sunt, redditu & fructibus non abutamini: humilitati studete, charitatis opera præstate, induimini Dominum Jesum Christum, Sanctorumque ejus facta imitamini, ut & horum imitatione, & illius in primis Divinis præceptis institutisque, conformati, in vocatione quâ vocati estis, dignè Deo ambuletis, cum vitæ vestræ splendore laicis hominibus lucem præferatis ad vitam sanctè instituendam, tùm vos repositam vobis justitiæ coronam demum percipiatis.

Omnes præterea & singuli, qui hujus Ecclesiæ ministerio adscripti aliquo modo estis, & Diœcecesim, & Ecclesias, quas in ea obtinetis, quibusque adscripti estis, stationes vestras, in quibus manendum vobis sit, putate.

In illis ipsis residete.

Ecclesiasticas ipsas ædes habitate, ibique domicilium vestrum verè constituite, & habete.

Debitis muneribus atque oneribus satisfacite.

Alia item agite ac præstate ex præscripto Conciliaribus Decretis fructuosæ salutarisque residentiæ ratione.

6 Quicumque item Clerici minorum Ordinum estis in Ecclesiis, quibus adscripti estis, singulis Ordinis, quo initiati estis, functiones tali pietate obite, ut digni habeamini, qui deinceps altiorem gradum assecuti, sanctæ Dei Ecclesiæ inserviatis.

Nemo autem vestrûm, quicumque estis, si alicui functioni estis deputati, ab Ecclesiastica statione, personalisque residentiæ munere discedat, nisi causis per Episcopum probatis, & etiam concessu literis expresso.

Hæc, quæ communiter atque universè vos moniti estis, singuli servate studiosè ac diligenter.

7 At præterea sigillatim nominatimque vos, qui in Cathedrali Ecclesia Dignitates obtinetis Canonici

nonici item tùm ejusdem Ecclesiæ, tum reliquarum quarumvis Ecclesiarum Collegiatarum, vel Urbanarum, vel Diœcesanarum quæcunque sitis, in omni Canonicalis disciplinæ officio ita agite, ut Canonicè, nempe Canonum legibus, ad vitæ vestræ institutum pertinentibus, & constitutionum Provincialium Diœcesanarumque rationi congruenter vivatis: idque primò maximè studete, ut in conspectu Dei omnipotentis puro etiam de & casto corpore ministretis.

Tùm singuli vos ordinis dignitati eius Canonicatus annexis functiones explete, Canonicalisque muneris partes præstate omnes in Choro, statutis horis assistite, & ad Deum pro fidelibus pias religiosasque fundite precationes.

Dùm eo loco estis, memores estote adesse Christum Jesum Dominum, cui servite cum timore & tremore.

Non pigri, non somnolenti, non oscitantes adestote, non mente vagâ, non vagis oculis, non indecenti corporis statu.

Attentè, studiosè, ritè, piè, religiosè Divinas laudes concelebrate, & psallite Deo in conspectu Angelorum, cantantes in cordibus vestris Domino.

In Choro nemo privatim, nemo tacitè Officium recitet; sed omnes pariter quicumque adestis, senes cum junioribus laudate nomen Domini in Psalmis, Hymnis & Canticis.

A quibuscumque colloquiis, à litterarum, librorum lectionibus atque omni vagatione abstinete.

Pro temporis autem & Officii ratione sedete, state, genua flectite, caput aperite, & inclinate.

Accuratè denominata observate, quæ in eo genere vobis præscripta sunt, ita ut vestro exemplo aliis Sacerdotibus Clericisque, & rectè ritèque psallendi, & sanctè orandi, & piè agendi auctores eddatis.

In Psalmorum autem, Canticorum & Hymnorum intelligentiam studiosè incumbite; ut dum psallitis, pro sensuum sanctissimorum, quos mente concepistis, ratione, vos ad interiorem pietatis devotionisque affectum excitetis.

Non ex diurnæ distributionis lucro adducti, sed Dei charitate, religionisque cultu commoti Divinis Officiis adeste, ut verè ex animo que Psalmi 53 verba illa concinatis: *Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine, quoniam bonum est.*

Divinis Officiis absolutis, paululum omnes in Choro piè orate, inde abeundi signo per Præfectum dato consurgentes, quo ordine ad Chorum accessistis, eodem in Sacristiam redite, ubi cappas, qui illas induti estis, & superpellicea sine strepitu ullo aut susurratione deponite.

Canonicales vestros conventus statutis Hebdomadæ diebus capitulariter habete.

Omnes, qui debetis, ad illos convenite.

Inde ne discedite, nisi missione à Capituli Præfecto impetratâ.

Singuli ordine & loco sedete.

Sententiam modestè dicite, & suo quisque loco, non præposterè.

A verbis scurrilibus abstinete.

In rebus consulandis rixas, jurgia & contumelias cavete.

In initio & fine uniuscujusque Capituli stantes orationes dicite.

Priori loco tractanda proponite, quæ ad Divinum cultum, ad spiritualis vitæ progressionem, ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam, tùm quæ ad rerum temporalium gubernationem pertinent, ne negligite.

Cætera hoc de genere toto servate, quæ Provincialibus Constitutionibus vobis præscripta sunt.

Omnino in primis agite pace mutuâ, concordi voluntate, & charitate fraternâ vos invicem diligite. Canonici enim estis, qui item pro collegii ratione ex antiquo instituto una in Collegiata Ecclesia, unoque item in Canonicali domicilio collocati fuistis, ita non pacis & charitatis fœdere, omneque animorum consensione conjunctissimi, sicut nascentis Ecclesiæ ministri, quorum erat cor unum & anima una, experiendo videte, sicut in Psal. 132. scriptum est, *quàm bonum, & quam jucundum sit habitare fratres in unum.*

8 Quicumque verò estis, qui inter Canonicos Præpositi, aut Archipresbyteri, aut alterius dignitatis nomen gradumve obtinetis, sicut honore, & dignitate præstatis, ita virtutum exemplis vigilantique in vestri muneris curave partibus obeundis sollicitudine præluceste.

Parochi præterea, cæteri quicumque estis, etiam Præpositi, Archipresbyteri, aliive, qui animarum curam geritis, præter ea, quæ vos cum reliquo Clero communia universè monuimus, illa etiam, quæ præcipue de vobis decreta sunt, præstate omni sollicitudine.

In primis oves vobis concreditæ cognoscendæ sunt, & appellandæ nominatim, pascendæ, & custodiendæ.

Animarum igitur numerum in Catalogum redigite ad præscriptam normam.

Eorum, qui baptizantur, qui item confirmantur, & Compatrum etiam, qui adhibentur, nomina describite.

Matrimonia in Codicem referte.

Parochiæ vestræ incolarum vitam & mores investigate.

Indagate omni studio, si qui hæresi contaminati sint, aut suspecti, aut si qui sint, qui hæreticorum libros habeant, vendant, emant, importent, vel legant, eosque statim denuntiate.

Monete etiam populum, ut id ipsum etiam præter ad nostri edicti præscriptum, quod statutis temporibus de more promulgate.

Perquirite de dictis, & factis eorum, qui ex hæreticorum finibus veniunt.

Dispicite, si qui è Parochiæ vestræ finibus ad loca proficiscantur, ubi impunè prædicatur, quod à Catholica fide alienum est, tum etiam an ii profectionis facultate impetratâ agant ad præscriptum Decreti in Concilio Provinciali promulgati.

Investigate præterea de iis, qui in vestra Parochia docent, eorumdemque mores, vitam, & fidem observate, ac reliqua de iis ipsis præstate, quæ Conciliis Provincialibus præscripta jussave sunt.

Videte, & cavete, ne superstitiones, magicæ cantationes & ejusmodi diabolicæ superstitiones in populo vestro sint.

Cognoscite publicos peccatores, corruptores aliorum, concubinarios, adulteros, usurarios, blasphemos, & denuntiate.

Cognoscite etiam aliosque populorum corruptores, qui Festis diebus non Deo, sed aleis, ludis, choreis, diabolo serviunt, quique Festorum dierum cultum quovis modo violant, quales quales sint, neque observant Pontificias, neque Pontificales de diebus Festis colendis Constitutiones aut Edicta Episcopalia.

Illos ab ea malè agendi corruptelâ revocate, ac deterrete omni pietatis officio studete, tum Episcopo etiam, si cui opus erit, significare, ut pro curæ Episcopalis officio salutare remedium afferatur.

Rursus agnoscite etiam pauperes, viduas, pupillos cæterosque alienâ ope egentes, quibus & salutari consilio, & consolatione & re subvenite; aut si minus ipsi poteritis, in cohortatione alios accendite ad eos sublevandos.

Si quorum gravior inopia deposcit, Festis etiam diebus à piis fidelium liberalitate aliquid in Ecclesia colligendum curate, ut ab Episcopo præscribatur, quod ipsis in eleemosynam conferatur.

Seorsum etiam locupletes Parochiæ incolas convenite, quibus pauperum egestates proponite, & ostendite eis divitias à Deo propterea etiam esse tributas, ut inopibus succurrant.

Si qui autem potentiorum opibus in causa aliqua oppressi sunt, illos unicè atque intimè eorum patrocinio commendate, qui vel ex suscepto officio id præstare debent, vel quibus Episcopus hanc curam dederit.

Pascite in primis populum vobis commissum prædicatione verbi Dei, salutaribus monitis, administratione item Sacramentorum, exemplo, & oratione.

In verbo Dei exponendo planè observate, quæ Constitutione Provinciali, & aliis Concionatoribus, & vobis præscripta sunt.

Pueros Festis, Dominicisque diebus in Doctrinæ Christianæ Rudimentis instruite.

Pro-

Provectioris ætatis homines ad eadem intelligenda invitate.

Patres, matresque familias monete, ut filios, & filias, cæterosque, quos in familia habent, ad statutas doctrinæ Christianæ scholas ipsi conducant.

Confratrum, qui iis scholis adscripti sunt, operam ad hoc institutum adhibete, curateque, ut mutua inter eos charitas mutuumque disciplina conservetur.

Alios etiam ad tam pium opus amplectendum alacriores reddite, atque excitate tùm assiduis vestris cohortationibus, tùm promulgatione thesauri spiritualis Indulgentiarum, iis concessi, qui iis scholis adscribuntur, in illisque operam navant.

Ne omittite diebus Festis inter Missarum solemnia aliquid ex iis, quæ in Missa leguntur, fidelibus exponere, & Sanctissimi illius Sacrificii mysterium aliquod explanare, & aliquando sanctiores illius sacrarum cæremoniarum rituumque rationes, & significationes explicare, quo diligentiùs instructi indies Sacrosancto illi Sacrificio religiosiùs intersint.

Docete item, quomodo fideles signo Missæ celebrandæ dato se co[illegible] de contrito ad eam sanctè audiendam parent,

Curate atque efficite perpetuis vestris monitionum officiis, ut in illa viri aperto capite, mulieres velato, & in omni ejus parte utroque genuflexo, præterquam in Evangelio adsint.

Instruite etiam eos, quàm religiosè non solùm in Missæ Sacrificio, verùm etiam in Divinis aliis Officiis versandum,

Quando standum, quando genua flectenda, quando assurgendum,

Quàm valdè, dum illa fiunt, celebranturve, fugiendæ confabulationes, colloquia, deambulationes, strepitus, clamores, imò verò inanes cogitationes, quibus à pia meditatione, & mysteriorum, quæ aguntur, contemplatione religiosaque oratione animus distrahitur, quàm denique studiosè vitanda reliqua omnia ab eorum Officiorum sanctitate, & cultu aliena.

Rursus quàm sanctè, item quàm religiosè, & quàm dimisso humilique habitu in Supplicationibus, Litaniis & Stationibus versandum sit.

Quâ reverentiâ, quove pietatis studio in Ecclesiis, locisve sacris manendum sit, quæve ab illis procul abesse debeant, idque ex Sanctionibus Pontificiis, Constitutionibus conciliaribus, Episcopalibus præterea Edictis.

Quâ etiam non solùm intimâ religiosi animi præparatione, sed externo etiam cultu, pietate, modestiâ, humili genuflexione, & animi depositâ, ad sanctissimam Communionem, tùm etiam ad cætera Sacramenta accedendum sit.

Tum docete, ac monete, quomodo dies Festi colendi, & sanctificandi sint.

Ostendite indignissimum esse sacris illis diebus non modo à nefariis operibus illicitisque negotiis non abstinere, verùm etiam religionis ac pietatis operà non præstare omni diligentiâ.

Ac præterea nefas esse sacros dies, ad maxima Dei beneficia colenda, summasque ei laudes persolvendas, ac debitum Sanctis honorem tribuendum institutos, ad illa traduci, quæ ab eo cultu abhorrent: qualia sunt tripudia, ludi, choreæ, spectacula, quibus ad turpes illecebras invitantibus salutis humanæ hostis diabolus oblectatur.

Denunciate item statuta sacrorum temporum Jejunia, docete quomodo jejunandum, quæ peccati gravitas in violandis sacris jejuniis.

Quæ præterea Christianæ pietatis Officia in Sanctorum Vigiliis.

Quàm sanctè observandum Quadragesimale jejunium, statutis autem solemnibus, vel Adventûs, vel Septuagesimæ, vel aliorum temporum celebritatibus præmonete fideles, atque diligenter ex pastoralium etiam literarum præscriptâ recitatione, ac ratione instruite ad sacra illorum temporum mysteria sanctis pietatis officiis religiosè colenda.

Ut iis omnibus pro temporum solemnitatumque ratione illi instrui possint, sæpè monete, ut

Dominicis aliisque Festis diebus, quemadmodum sacra Tridentina Synodus optat, ad Parochialem Ecclesiam conveniant.

Quam ob rem sæpius monitionem pastoralem eo de genere frequenti populo legite.

Sæpe autem ac diligenter eosdem docete, quàm assiduè orandum sit.

Quomodo & tacitâ supplicis mentis meditatione, & piissimis orationibus precandum.

Quam studiosè ac religiosè susceptum vespertinæ communis orationis institutum, quàm diligenter illud semel susceptum sit retinendum.

Ideoque cum alias sæpè in anno eam orandi rationem cum Indulgentiis concessis per summa capita explicate, tum præcipue diebus Concilio Provinciali constitutis in maxima populi frequentia de scripto pronuntiate, atque evulgate.

Dominicis diebus instruite populum, & monete pro quibus oret, ut est in eodem Provinciali Concilio decretum.

Tum præterea, quas singulis Hebdomadæ Feriis præcipuas precationes Christianasque meditationes, atque in orando exercitationes sibi propositas in promptu habere possit.

Quam sæpissimè vel à Sermonibus vestris populo proponite locos perpetuæ Christianæ meditationis de Morte, de Judicio, de inferno, de gloria, & de præmio Paradisi.

Monete præterea sedulò, ac frequentissimè patres, matresque familias, ut liberos familiamque suam ad pietatis Christianarumque virtutum disciplinam religiosè instruant.

Ad hoc propterea patresfamilias inducite, ut de vitæ spiritualis ratione, & piis exercitationibus libros probatos domi suæ habeant, in quorum lectione versentur, seseque ac familiam instruant ad sanctè agendum.

De patrumfamilias officio familiæque institutione editam in Concilio tertio Provinciali constitutionem in Parochiali conventu legite, singulasque ejus partes explicate.

Tum alia præterea docete, quæ opportuna existimaveritis, quibus illi se suamque familiam in Christianæ vitæ institutis atque exercitationibus conforment.

In officinis etiam & tabernis disciplinæ vitæque Christianæ rationes observate: si quid autem vel ab artificibus, vel ab institoribus operari sive committi animadverteritis, quod dissolutæ disciplinæ sit, id officinarum tabernarumvè dominos graviter monete, ostenditeque ea in re officii sui partes.

Estis participes & socii laborum curæque Episcopalis, & in messe Episcopo commissa operarii estis, elaborate unà cum eo, & contendite, ut populus, cujus cura geritur, tanquam purum triticum, auxiliante divinâ misericordiâ, congregetur in horrea cælestia.

Depositum custodi, inquit Apostolus, Paul. 1. *Tim.* 6 id quod vobis singulis dictum esse putate, ut in grege, tanquam deposito fidei, curæque vestræ commisso, diligenter custodiendo, ab omnique peccati labe conservando, cogitationem, sollicitudinem, curam, studiumque omne collocetis.

9 Parochiæ igitur uniuscujusque vestrûm concreditæ incolas tùm à cæteris vitiis omnibus vos singuli sollicitè custodite, tùm curate etiam, ne odia, simultationes, inimicitiæ, factiones, temerè jurandi, maledicendi, imprecandi pravæ consuetudines, ac ne detractiones quidem in ea sint.

At vitia in primis, & peccata, ad quæ populum procliviorem esse animadvertitis, reprehendite atque exagitate.

Nec verò dissimulate peccata; sed annuntiate populo scelera ejus, publicè peccantes coram omnibus arguite ut & alii timorem habeant.

Idque agite spiritu fortitudinis Domini, ut strenui ejus milites bonam militiam militate, nihil planè trepidantes.

Si ab increpatione vos monet S. Gregorius, reticueritis, quia contra vos odia insurgere formidatis, non jam Dei lucra, sed vestra quæritis.

Non maledictis, non vexationibus, non calumniis, non alicujus generis contumeliis illud vel increpandi vel palam arguendi officium deserite, modò Christo & animarum saluti serviatis.

Rursus

Rursus non aucupandæ hominum gratiæ studio id agere desistite; *Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem*, inquit Apostolus *Galat. 1.*

Væ vobis tacentibus, aut dissimulantibus, si grex curæ vestræ commissus perierit, sanguinem ejus de manibus vestris requiret justus, & omnipotens Deus.

Si igitur peccatores in increpationibus verba vestra blandientia sint, sed, ut à Spiritu sancto scriptum est, stimuli sint & quasi clavi in altum defixi.

Instate opportunè, importunè, privatis etiam admonitionibus, consiliis, correptionibus, objurgationibus, ut peccantes adjutrice divinâ gratiâ in viam salutis revocetis.

In usum etiam sanctè ita revocate fraternam correctionem, ut non modò mutuâ Christianâ charitate vos ipsos corripiatis, sed reliquos item, præsertim Parochiæ incolas, id charitatis & correctionis officium rectè doceatis.

Ad sermonum verò, admonitionum, correctionum partes explendas, locos vobis comparate præcipuè ex doctrina Catechismi Romani, in quo magna cum populorum vestrorum salutari utilitate versari diligenter potestis.

Neque ad hoc multiplicis vestræ Ecclesiasticæ tractationis genus, negligite adjumenta, quæ aliunde utiliter capere potestis.

Cætera autem officia, quæ in Sacramentorum administratione, in assidua ad frequentem eorum usum cohortatione, in ægrotorum cura, in aliis Parochialis muneris functionibus, vobis Provincialibus, Diœcesanisque Conciliis præscripta sunt, præstate, atque exequimini accuratè, ad earumque Conciliarium Constitutionum Decretorumvè normam omni observantiæ atque obedientiæ studio vos planè conformate.

Quæ verò Decretorum Provincialium, vel Diœcesanorum partes ad laicos eorumque Christianam disciplinam attinent, quo sæpius evulgatæ atque inculcatæ servantur diligentiùs, alias summatim vulgari sermone expressas crebrò prout usu venerit, populis vestris proponite, denuntiate, explicate, atque in consuetudinem inducite.

Quæcunque denique vel ad vos, vel ad latem curæ vestræ commissos pertinent, in decreta, quo maximo potestis studio in omnem executionem, disciplinæque usum introducite, videteque in primis, ac perpendite, quæ sint, & quàm religiosæ muneris vestri partes; caveteque in officiis, & curæ vestræ functionibus, non modo quidquam vos non committatis, sed ne omittatis quidem; cum in Sacerdotali vita pro muneris, quod sustinetis, ratione tam graviores, tum longè plures, quàm in cæteris hominibus esse possint, omissionis culpæ.

10 Vos præterea reliqui Sacerdotes, quicunque estis, quibus animarum cura non incumbit, cùm alia omnia, quæ Ecclesiastici ordinis hominibus de Divinorum officiorum cultu, de vita honestate, de studiis, & vitæ spiritualis exercitationibus præscripta aut monita generatim sunt, tum quæ nominatim sigillatimque ad præcipuam vestram executionem attinent, præstare omninò

11 Vos item, & reliqui Clerici inferiorum Ordinum, quæcunque ad vos vel nominatim, vel generatim spectant, agite omnia, sicut Clericalis vitæ ratio Canonum & Conciliorum decretis præscripta postulat.

Christi estis, nempe de sorte Domini, & ipse Dominus sors, pars scilicèt vestra, tales præbete vos, ut & ipsi possideatis Dominum, & possideamini à Domino, vereque dicatis; Dominus pars hæreditatis meæ.

Filii mei nolite negligere, vos elegit Dominus, ut stetis coram eo, & ministretis illi.

Videte igitur quàm valdè intentos vos esse oporteat ministeriis vestris, & quàm magnâ vitæ morumque castitate.

Proborum hominum tantùm, præcipuè Sacerdotum vitæ spiritualis laude præstantium familiaritate utamini, ex quorum consuetudine, cùm fructus vos capiatis, tum Episcopus meliorem inde de vobis opinionem concipit.

Majores veremini, & observate; iisdemque rectè monentibus obtemperate.

Præter Latinæ linguæ, & literarum studia, Ecclesiasticæ in primis disciplinæ institutionibus diligenter incumbite.

Sic demùm vos moribus, & vitæ modestiâ probate, ut à Parochis, & à præceptoribus vestris, cùm etiam à populo bonum testimonium Episcopus habeat, vosque dignos judicet, quos majoribus Ordinibus adscribat.

12 Vos verò, qui vel visitationis munus geritis, vel Clericalis disciplinæ curæ quovis nomine præfecti estis, vel in Diœcesi Vicarii Foranei constituti, in explendis muneris, atque Officii commissi partibus sedulò invigilate, atque elaborate.

Onus, quod sustinetis, quàm grave sit, quàm plenum curis perpendite, tùm quam in eo vobis committendo spem fiduciamque Episcopus habuit, videte, tùm efficite, ut ejus expectationi respondeatis, vigiliarum vestrarum studio assiduâque sollicitudine.

Ecclesias, quæ in uniuscujusque vestrûm regione sunt, sedulò visitate, earumque partes singulas inspicite.

Pervestigate in uniuscujusque Parochiæ finibus, an aliqua publicorum peccatorum labes, an flagitia, quibus Episcopali curâ Episcopus medeatur, necesse sit.

Universo Clero pro curatione commissâ invigilate diligenter, illud q; in primis videte, ut in disciplinæ Ecclesiasticæ moribus, atque officiis se contineat, Clericalisq; moderationis legibus congruenter vivat.

Indecentem ejus habitum omninò repellite, morum sanctæ vitæ sacrarumque Literarum, & institutionis Ecclesiasticæ studia, si quæ in eo languescant, excitate.

Clerici autem minorum Ordinum in hoc maximè vobis commendati sint, ut illorum omnes, cùm in vitæ moribus, tùm in literarum Ecclesiasticæque doctrinæ studiis progressiones accuratè exploretis, atque ut maximè potestis, paternis cohortationibus, atque objurgationibus, iisque assiduis adjuvetis.

Ecclesiarum item cultum, nitorem cæteraque ejus generis omnia curate vestrâ diligentiâ, quæ Jesu Christi visceribus ab unoquoque vestrûm expetimus.

Quæcunque verò vel Provincialium, Diœcesanarumq; Synodorum Decretis, vel præcipuis instructionibus, vel visitationû jussis præscripta sunt, ea omnia, ut re ipsâ præstentur, studiosè perpetuò agite.

13 Hæc omnia & singula his monitionibus nominatim singillatimque expressa, tùm cuncta, item reliqua, vel Conciliis Provincialibus Diœcesanisque sancita, vel alio modo vobis præscripta, vos omnes, ac singuli, quorum interest, quanto potestis amore, & pietate non amplectamini solùm & legite, sed mente animoque comprehendite, servare, omnique sollicitâ executione præstate; totosque vos ad cohortationum, admonitionum, Decretorum & Constitutionum rationem accommodate. Quod omnes ut faciatis, sicut nos pro Episcopalis nostri Officii munere vos in hoc Diœcesano conventu ex Concilii Provincialis præscripto commonefecimus; ita etiam unumquemque vestrûm per unigeniti Filii Dei adventum, per ejus Crucem, perque animarum vestrarum salutem obsecramus, obtestamur, divinâque Constitutione monemus, rursusque vobis ipsis universis, & singulis edicimus, si qui vestrûm Constitutionibus Decretisque vel Provincialibus, vel Diœcesanis, vestrâ causâ editis, non paruerit, contra eum nos acturos esse Ecclesiasticis Canonicisque Sanctionibus.

Cavete igitur, ne quem vobiscum paternè modo agentem, sollicitèque monentem, & in conspectu Dei vos hoc sacro deprecantem audistis, eundem rursus in hac vita non solum culpas vestras animadvertentem, sed in divino præterea judicio easdem accusantem audiatis.

At ipse Deus, & Pater noster, & Dominus Jesus Christus dirigat vias vestras in omni sancta obedientia, exhortetur corda vestra, & confirmet in omni opere, & sermone bono, ita ut dignè ambuletis vocatione, quâ vocati estis, per omnia et placentes, sicque sanctis vestrarum virtutum progressionibus probati appareatis ante Deum, & Patrem nostrum in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus Sanctis ejus. Amen.

F I N I S.

PRAXIS SYNODI DIŒCESANÆ
INDEX CAPITUM.

PARS PRIMA.
De iis, quæ ante Synodum agenda sunt.

Cap. I. De nomine, origine, & definitione Synodi Diœcesanæ, Pag. 27
II. De indictione Synodi Diœcesanæ, ibid.
Annotationes, ibid.
III. De Epistolis Episcopi pro Synodo, 28
IV. De Congregationibus ante Synodum, ibid.
V. De ordine habendi prædictas Congregationes, 29
VI. De conficiendis Decretis, ibid.
Annotationes, 30
VII. De præparandis pro actione Synodali, ibid.
VIII. De hospitiis, & eorum Præfectis, 31
IX. De apparatu Cathedralis Ecclesiæ, ibid.
X. De distributione Sessionum, 32
XI. De Tabellis Synodalibus, ibid.
XII. De Catalogo Cleri vocandi, ibid.
XIII. De habitu Cleri, 33
XIV. De Processionibus Synodalibus, 34
XV. De Horis Canonicis, & Missis Synodalibus, ibid.
XVI. De iis, quæ cantanda sunt à Musicis, 35
XVII. De peragendis paulo ante diem Synodi, ibid.
XVIII. De Officialibus Synodi, 36
XIX. De Promotore, ibid.
XX. De Secretario Synodi, ibid.
XXI. De Notario Synodi, 37
XXII. De Lectore Decretorum, ibid.
XXIII. De Præfectis Disciplinæ Synodalis & Sermonis, ibid.
XXIV. De Judicibus querelarum & excusationum 38
XXV. De Procuratore Cleri, ibid.
XXVI. De Oeconomo & Cathedratico, ibid.
Annotatio, 39
XXVII. De Confessariis Cleri Synodalibus, ibid.
XXVIII. De Magistris Cæremoniarum, ibid.
XXIX. De Ostiariis Synodi, 40
XXX. De Concionatoribus Synodi, ibid.
XXXI. De Examinatoribus, 41. & 42
Annotationes ibid.
XXXII. De Judicibus Synodalibus, 42
Annotationes, ibid.
XXXIII. De Testibus Synodalibus, 43
Annotatio, ibid.
XXXIV. De Punctatoribus, ibid.
XXXV. De juramento Examinatorum, Testium, Punctatorum, ibid.
XXXVI. De officialibus Cleri, ibid.
XXXVII. De reductione Missarum, 44
XXXVIII. De Præside Synodi absente Episcopo, ibid.
XXXIX. De Cæremoniis Synodalibus absente Episcopo, ibid.
XL. De ultimò agendis pridie Synodalis actionis, 45

PARS SECUNDA.
De ordine Synodi Diœcesanæ.

Ordo Synodi Diœcesanæ pro trina Sessione.

Prima Sessio, 46
Annotationes, ibid.
Aliæ, 47. & seqq.
Continuatio primæ Sessionis, 49
Sessio secunda, 50
Annotatio, 52

Gav. Man. Pars II.

K

Continua-

Praxis Synodi Diœcesanæ Index Capitum.

Continuatio Sessionis secundæ, ibid.
Sessio tertia, 53

Ordo Synodi Diœcesanæ per duos dies.

Sessio prima, 54
Sessio secunda, ibid.

Ordo Synodi Diœcesanæ per unum diem.

Unica Sessio, 55

PARS TERTIA

De iis, quæ Synodum sequuntur,

Cap. I. *De pœna absentium*, 56
II. *De validitate Decretorum*, ibid.
III. *De editione Decretorum*, ibid.
IV. *De approbatione Decretorum Synodalium*, 58
V. *De Statu Ecclesiæ describendo*, ibid.
VI. *Formula Summarii prædicti Status Ecclesiæ*, 59

PARS QUARTA.

De Formulis variis ad prædicta.

Cap. I. *Pro indictione Synodi*, 60
Annotationes, 61
II. *Formula Promotionum Cleri*, ibid.
III. *Formula epistolarum Synodalium*, 62
IV. *Formula Tabellarum imprimendarum*, 64. & seqq.
V. *Formula alia exaranda majori charactere*, 66
VI. *Formula Edicti de Processione*, ibid.
VII. *Formula pro Promotore*, 67
VIII. *Formula pro Procuratore Cleri*, 68
IX. *Formula pro Secretario Synodi*, 69. & seqq.
X. *Capita Orationis mentalis.* 77
XI. *Formula Acclamationum*, 78
XII. *Formula Indicis rerum actarum Synodalis, pro Ministris*, 80
Bulla & Decreta varia legenda in Synodis Diœcesanis Provinciæ Mediolanensis, 81
Decretum Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini de electione Judicum Synodalium, ibid.
Bulla Pii II. De Clericis male promotis, ibid.
Bulla Pii V. De confidentiis beneficialibus, 82
Bulla ejusdem de Horis Canonicis, 83
De vita & honestate Clericorum ex Conc. Provinc. 1 & 4. ibid.
Monitiones Cleri ex Conc. Prov. 4. 84

Praxis Compend.